

ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ ТА НАУКИ
ОДЕСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ
КОМУНАЛЬНА УСТАНОВА
«ОДЕСЬКИЙ ЦЕНТР ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ
ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ»

ТАКА ВОНА, МОЯ ОДЕСА

Літературний альманах

Одеса
«Астропринт»
2025

УДК 821.161.2-1/3
Т15

Літературний альманах «Така вона, моя Одеса» — друга збірка авторського колективу талановитих творчих педагогів міста, переможців і учасників міського проекту «Поезія єднає» та конкурсу професійної майстерності мовно-літературної галузі «РІДНОЮ МОВОЮ — ПРО РІДНЕ МІСТО».

Уже сама назва збірки говорить про найглибші й найтепліші почуття до свого рідного міста авторів, які люблять його, пов'язують з ним своє життя сьогодні й мріють про щасливе мирне майбутнє.

Альманах розрахований на широке коло читачів, а також може бути корисним для проведення уроків та виховних заходів.

Красно дякуємо нашим талановитим освітянам та читачам за увагу до цієї унікальної збірки.

Така вона, наша Одеса!

Упорядник

О. О. Амеліна, консультантка Комунальної установи «Одеський центр професійного розвитку педагогічних працівників»

Художнє оформлення:

Н. В. Аксьонова, учителька образотворчого мистецтва,
М. К. Довбишева, учениця 11-го класу,
Одеський ліцей № 111

У дизайні обкладинки використана робота
«Моя Одеса» **Марти Довбишевої**

ISBN 978–617–8515–75–1

© Амеліна О. О., упорядкування, 2025
© Аксьонова Н. В., Довбишева М. К.,
ілюстрації, 2025

МІСТО РІДНЕ, Я ЖИВУ ТОБОЮ І ДЛЯ ТЕБЕ

Найтеплішими словами хочеться сказати про рідне місто — місто щасливого дитинства, незабутньої юності, яскравого життя.

Для кожного одесита — це найкраще місто на Землі: перлина біля моря, місто-порт, Південна Пальміра, посмішка Бога, Одеса-мама, місто сонця, мрій, столиця гумору, символ сили, стійкості та незламного духу й найголовніше – неймовірних унікальних людей: сміливих, вольових, розумних, талановитих, відкритих, щедрих на добро, тепло й турботу, толерантних, винахідливих.

Багато чинників вплинуло на неповторність Одеси: вдале географічне положення, багату історію й культуру, поєднання національних традицій і обрядів різних народів, що здавна проживали тут. І, звичайно, — повага до нашого міста з унікальною творчою атмосферою, захоплення ним і невіддільна любов.

Тож Одеса — це особливий багатогранний самобутній світ, який кожен з ніжністю й гордістю плекає у своїй душі й через усе життя несе в щирому серці.

Про «перлину біля моря» пишуть, її малюють, її оспівують і обожнюють не лише професійні митці. Кожен одесит чи одеситка зберігає духовний зв'язок з Одесою, а найталановитіші з них власною творчістю освідчуються в любові рідному місту.

Дуже приємно, що своє слово про Одесу говорять і наші педагоги. Щира вдячність долі за право бути одеситами, захоплення неперевершеною красою Південної Пальміри, віра в незнищенність духу й традицій нашого міста – ось провідні мотиви літературного альманаху «Така вона, моя Одеса». Відрадно, що частина авторів нового альманаху є учасниками міського проєкту «Поезія єднає» й авторами збірки «Незламне слово рідної Одеси», а частина — переможці міського конкурсу професійної майстерності вчителів мовно-літературної галузі «РІДНОЮ МОВОЮ — ПРО РІДНЕ МІСТО».

Ми всіляко підтримуємо творчих талановитих освітян і сподіваємося на нові ініціативи, успіхи та досягнення, адже не випадково саме Одеса внесена ЮНЕСКО до списку креативних міст світу в галузі літератури. Справді, наше місто — це джерело нескінченного натхнення, яке вирує в солоних хвилях Чорного моря, розливається карколомними ароматами білих акацій, піниться в переливчастому сріблі фонтанів, живе в людях, театрах, будинках неймовірної архітектури, в усьому, що нас оточує.

Безмежно люблю Одесу, бо вона моя!

*З повагою директор
Департаменту освіти та науки
Одеської міської ради
Олена БУЙНЕВИЧ*

ПЕРЕДМОВА

Про Одесу написано багато літературних, музичних, драматичних творів, картин, знято фільми. Нею захоплюються митці світового рівня.

Кожен по-своєму передає її історію, красу й велич, по-своєму любить і розуміє, а хтось дихає й живе нею.

Так і автори цього літературного альманаху «Така вона, моя Одеса» зізнаються у своїх почуттях до рідного міста. Поезії та прозові твори-есе про його історію та сьогодення, неповторний колорит, винятковий дух і особливу ауру оспівують дивовижну красу, чарівність й унікальність Південної Пальміри та її дітей — незвичайних одеситів.

До альманаху ввійшло 65 творів патріотичної (громадянської), філософської, пейзажної, інтимної направленості авторів — учасників двох заходів: міського проєкту «Поезія єднає» та конкурсу професійної майстерності вчителів-філологів «РІДНОЮ МОВОЮ — ПРО РІДНЕ МІСТО».

Поринувши в чудовий світ художнього слова, читачі зможуть відкрити для себе нові, ще не знайомі цікаві сторінки історичного й культурного життя нашого міста, пережити разом з героями бурхливі події різних часів і ще раз відчутти неповторний шарм Одеси.

Авторські твори мають пізнавальний та виховний потенціал і забезпечують реалізацію культурологічного принципу навчання української мови, безперечно, збагачуючи духовний світ читача й розвиваючи його творчу уяву.

Можна використовувати на уроках української мови, літератури рідного краю, виховних заходах, класних учнівських та батьківських зборах тощо.

Висловлюємо сподівання на підтримку нашими читачами талановитих творчих педагогів і запрошуємо доєднатися до цікавої мистецької справи, адже творчість єднає! Одеса чекає на нові таланти, звершення й перемоги!

Поезія

Антоніна ЛІПІНСЬКА

*учителька української
мови та літератури
Одеського ліцею № 63*

МОЇЙ ОДЕСІ

Моя ти Одесо, південна царівно,
Прийми наш доземний уклін
За зоряне небо, за море безкрає,
За славу козацьких степів.

Сьогодні твій голос звучить на планеті
І славить походи найкращих синів,
Одесо, в твоїм історичнім минулім
Вся правда героїв твоїх.

Вінок із зірок всі тобі ми сплетемо,
І з гордістю скажемо ми:
Що завжди ти будеш багата, Одесо,
Славетним минулим своїм.

Бо правда і сила з'єднались у тобі
І тон задають навіки,
Ти будеш, Одесо, квітуча й могутня
На довгі й щасливі роки.

Боролись, Одесо, сини до останку
За мир і соборність твою,
Відстояли право краси України
В священнім славетнім бою.

Не зміг тебе каїн і нині здолати,
Підняли тебе до висот.
В нерівнім бою патріоти-вкраїнці
Відстояли правду твою.

Не кари шукали для ворога-ката,
Не знищить хотіли дотла.
Ми з правом свободи і правди святої
За тебе ішли до кінця.

Тож, мила Одесо, мій сонячний краю,
Уклін наш доземний прийми
За шелест акацій, за спів солов'їний,
За мирні й щасливі роки!

БЕЗЦІННИЙ СКАРБ

Коли я збиралась в далеку дорогу,
Напуття взяла від батьків:
Любити народ свій наказував тато,
А мама — любити пісні.

Я так і співала, як ненька навчила.
Плекала свій край у казках.

Одесу величну — куточок чарівний,
Я славила також в піснях:

Безмежного моря красу яснозору,
Потужну його глибину,
І хвилю зрадливу в піністім віночку,
Що гнала зажуру сумну.

Ласкали мій зір ці безмежні простори,
П'янила небесна блакить,
Моє кучеряве розбурхане море —
Квітучої радості мить.

Смарагдові води ранкового моря
Будили уяву хмільну,
Й летіла думками в солону пучину
Ховаючи тугу свою.

Плескало водою знесилені ноги,
Знімаючи часу печаль,
Медуз поцілунок знімав мою втому,
Мій зір лоскотала ця даль.

Бува, раптом грім ненароком наскочить
І дощик на пляж забреде,
Склює золотисто-жовтенький пісочок
Й ховається знов абиде.

І тішаться знову пташки легкокрилі,
Гримить десь старий патефон.
Розносить Борею аромати акацій,
Розносить він щем мій терпкий.

На обрії чайки розрізали море,
Подав лункий голос дзвонар.

Кобзар награвав недоспівану пісню,
Щоб хтось, он гляди, доспівав...

До отчого дому я знову вертаю,
Безцінний батькам несу дар:
Одеса — це місто козацької слави,
Кобзарський південний наш край.

ОДЕСА

Шумів вокзал, під гули електричок
В танок пускались тачки на ходу,
Кричали на пероні молодиці,
Якийсь таксист грузив мадам баул.

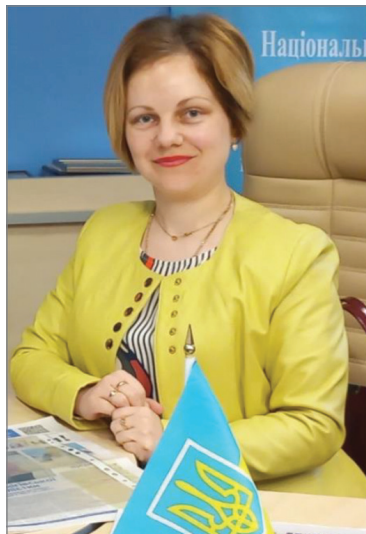
Перед вокзалом, наче на концерті,
Цигани щастя роздавали на бігу,
А прямо перед пішим переходом
Про Мурку хтось натягував струну.

Тролейбус руку Розочці підставив,
Беня кричав уже на весь «Привіз»
Про свіжу рибу із морської піни,
Про рачки, сині перці і боби.

Так цілий день була в танку Одеса,
Та з часом стихнув гамір у дворі,
Лише прибій води на тихім узбережжі
Мелодію наспівував мені.

Ольга ДОЛГІЄР

*учителька української
мови та літератури,
заступник директора
з НВР Одеського ліцею № 24*

МОЯ ОДЕСА

На Земній кулі міст прекрасних,
Без сумніву, нам не злічить.
Але в одному з цього списку
Мені поталанило жить.

Це місто на весь світ відоме,
Бо завжди сонце тут, і сміх.
Таке гостинне й самобутнє,
Закохує у себе всіх.

Тут синє море, чайки, пляжі,
Акацій цвіт, бузок, платани.
Тут Дюк стоїть, немов на стражі.
На вулицях цвітуть каштани.

Тут Дерибасівська бурхлива,
І сад міський весь у трояндах.
Скрізь атмосфера особлива.
Бульвар Приморський у гірляндах.

В Пасажі завжди дуже людно,
В театрі Опернім — аншлаг.
Туристам не буває нудно,
Бо вдосталь різних тут розваг!

Тут люди завжди всі привітні.
І всяк підкаже, де Привоз.
На лицах посмішки помітні,
Хоч дощ, хоч сонце, хоч мороз!

Місто-Перлина біля моря
(Як пише зарубіжна преса).
Тут тітка Соня й дядько Боря
Така вона, моя Одеса!

СЛАВЕТНИЙ РИНОК

Цей ринок — міста візитівка!
Одеса, — це «Привоз» завжди.
Тож буде вдалою мандрівка,
Якщо потрапиш ти туди!

«Привоз» — це унікальне місце!
Його не спутати ні з чим!
Тут люди «не з такого тіста»,
Жартують так, що «з вуз йде дим»!

Тут одяг, квіти, смачна їжа.
Продукція вся ходова!
Тут риба завжди тільки свіжа.
Та що там свіжа, ще жива!

Тут камбала, ставрида, рачки,
Дунайка, соми, карасі!
Поміж рядів ганяють тачки,
А в бочках жирні івасі.

В м'ясному корпусі живенько,
Гастрономічна тут краса.
Є сало копчене й свіженьке,
І дуже вабить ковбаса!

Завжди в достатку квашенина,
Сметана, сир, делікатеси...
Перед святами штовханина,
Бо на «Привозі» пів Одеси!

Тут сміх у будь-яку погоду.
І всі торгуються завжди.
Хто хоче знати тренди й моду,
Біжать ще вдосвіта сюди!

А кожна жінка на «Привозі»,
Як не богиня, то принцеса!
Тут не відмовлять в допомозі,
Така вона, моя Одеса!

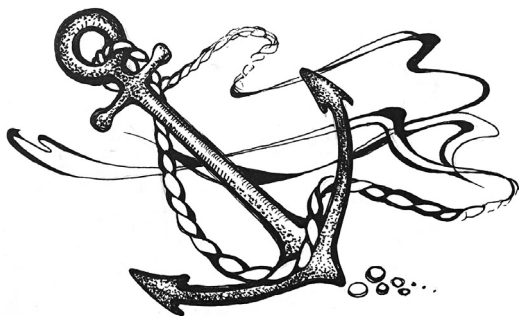
ГІМН МОРСЬКОГО ЛІЦЕЮ

На півдні країни, на березі моря,
Де запах акацій духмяних п'янить,
У місті-перлині багато вже років
Достойно і гордо лицей наш стоїть.

Багато сьогодні вже є капітанів,
Які із цих стін розпочали свій шлях.
Вони прославляють скрізь нашу державу,
В яких би не були заморських краях.

Навчатись в цих стінах нам випала честь.
Ліцею емблема на серці, як шана.
І шлях цей нелегкий ми гордо пройдем
Від лицеїста і до капітана!

Сьогодні ми зветься ім'ям лицеїсти,
Вивчаємо низку морських дисциплін.
Формує лицей нам дорогу в майбутнє,
Для нас у життя це чудовий трамплін!

Інна ШУМОВЕЦЬКА

*учителька української
мови та літератури
Одеського ліцею «Фонтанський»*

ПАНІ ОДЕСІ

Одеса моя кольорами барвиста.
В ній мова жива, як калини намісто.
Тому моє місто таке кольорове,
Бо разом із нами живе наша мова!

Я словом Одесу свою прославляю,
Вагомим і милим, і мову плекаю.
Іду узбережжям — хіба це не свято?
І вже народилася пісня крилата.

Як чайка, як вітер і хвиль плескіт-мова.
Як мамина пісня близька, колискова...
Це сонця намісто, блискучий бурштин,
Одеса від нього така промениста —
а ми усі разом, ніхто не один...

Приміряло місто і чорні коралі,
Коли вороги зазіхають зухвалі,

І вже поливають металом і брудом —
Тоді моє слово вже ніжним не буде!

Клекоче, іскриться словесная зброя
У місті, в парку, біля самого моря...
З перлин, діамантів підніметься мова
І стане мечем солов'їна, чудова!

Щоб ворог не смів чорні крила розкрити,
Одесу вогнем полонити, спалити...
Росою рясною стає рідна мова... —
Й уже захисниця вона чорноброва...

Кохана Одесо, перлинний наш краю!
Чи є щось красивіше? Просто не знаю...
Ні, я упевнена й можу сказати,
Що ти для нас — пісня, і хліб, рідна мати...

Рожеві світанки і моря блакить.
За тебе душа і серденько болить.
Одеса така, що про неї розкажеш,
В картині чудовій красуню покажеш.

В мелодії музики теж оспіваєш.
В скульптурі, у жарті і вишиванці,
в таланті, в науці, в учнівському ранці,
У пахоцях хліба, театрі й кіно,
В трамвайній зупинці, у грі доміно.

В бичках на «Привозі», в акацій цвіту —
В усьому я бачу Одесу таку...
Ви згодні зі мною, господарі, гості?
Це місто ліричне, без всякої злості...

Тут гумор цвіте, як каштан і троянда...
А ми — одеситів найкраща команда.
Одесо моя, ось така ти, така,
Спитайте кондуктора чи моряка,
Студента, учителя чи продавця,
Їй мова українська таки до лиця!

З ЛЮБОВ'Ю ДО ОДЕСИ

Одеса, як пісня, весела й сумна,
Як хмарка і сонце буває вона.
Як дощ і спекота, як літо й зима.
Така вона різна — Одеса моя.

Ласкава у морі, у шторм вона грізна.
Цвіте кольорами, як райдуга, різна.
В духмяних акаціях гарна, чудова!
Їй жива тут багата моя рідна мова!

Одеса — перлина моєї країни,
Де в щасті живе наша кожна дитина.
Вона особлива, одеська земля,
Бо тут розквітає Одеса моя.

Ми любим тебе і у тиші, і в грози,
Плекаємо ніжно в годину загрози.
Цвіти, рідне місто, у мирі й добрі,
Ми шану складаєм, Одесо, тобі!

ПРОГУЛЯНКА ПАРКОМ ПЕРЕМОГИ

Одеса зараз в золотому вбранні.
Пишніє кольором чудовий паркосад...
Пройдуся я алеєю уранці —
Шурхоче листя піснею в свій лад.

Ховаються каштани в килимочку
Із листя, що устелює траву...
Сміються весело берізки і дубочки.
Люблю я осінь, разом з нею йду.

Розсипав фарби листопад чарівний,
Кленовий лист танцює мелодійно.
Мій крок непевний, а тоді надійний.
Мелодія природи — як сноподійне.

Художник на мольберті — дощ краплистий —
Малює так, що це насправді наче.
Саксофоніст із нот дарує нам намисто.
І лебедина пара на озерці плаче.

Одеський парк. Гуляюча малеча.
Фотограф ракурс підбирає чітко.
Троянди пізні хризантеми плечі
Підперли. Цвіт ніби улітку.

Одесо-квітко! Ти стійка й красива,
Як та троянда в час перед морозом.
Бушує осінь, листя — просто злива.
Тривога...сум...балістики загроза...

Тетяна ЦИМБАЛ

*учителька української
мови та літератури
Одеського ліцею № 16*

РАНОК В ОДЕСІ

Ранок в Одесі — це просто диво!
Сонце купається в хвилях приливу,
Вітер тріпоче зонти-парасолі,
Повагом бродять коти напівсонні...

Сріблом іскриться прогрітий пісок,
Дихає бризом ліловий бузок,
Десь заблуdivся у хвилях баркас.
Дядечко-літо товче в тулумбас...

Повниться пляж різнобарв'ям барвистим,
Ранішня кава піниться бризом,
В димці рожевій вітрильник зринає.
Берегом мама дитя доганяє...

Хлопець засмаглий, скіф-степовик,
Котиться пляжем, як гриб-боровик.
З торби, що більша за нього удвоє,
Всім пропонує дині медові...

Сонце м'ячем опустилося в море,
Грають в промінні небесні простори.
Десь чути вигук розноситься чисто:
«Хто ще бажає пахлаву цукристу?»

Ось вони — море й красуня Одеса,
Ніжно оспівана, наче принцеса.
Юна, розкішна, у сукні з акації,
Південна Пальміра — перлина із грації...

СВІТАНОК

Нічний експрес розрізав тишу ранку.
Ще місто спить, ще сонні береги,
Зефірно-кремові його світанки
У позіхах дитинної снаги.

Туман розвіється під тихий промінь вранці.
Гойдне хмаринку в небі карусель.
Розквітнуть сонячні ясні протуберанці
В катальпах заворожених алей.

З Аркадії повіє прохолодою,
Баркас на хвилях мріє уві сні.
І десь підступно тихою походом
Крадеться ранок в місто повесні...

ОДЕСЬКИЙ ДОЩ

Спустився дощ... Він зоряно-прозоряним
Шумить сузір'ям тихо зачарованим,
А десь в алеях ніжно-поцяткованих
Каштан зітхає їжачками голими.

Бульвар Приморський від рясних краплин
Примовк, притих, сховався в балдахін.
І лиш вічнозелені кипариси
Сурмлять у височінь тьмяно-іскристу.

Іду з дощем. Хай крапає стіжками,
Одеса змучилась від спеки і снаги.
А зараз осінь... Ніжними струмками
Дощ поїть землю й береги.

Люблю цю зливу. Хай полоще площі,
Хай змиє все погане і лихе.
І мирні будуть наші дні і ночі!
Нехай нарешті місто оживе!

ЗАСНІЖИЛО

В Одесі сніг... Це якось несподівано...
Строкатий кіт запнувся своїм хвостом,
Неначе теплим зебровим шарфом...

Усе мовчить... Засніжило затоки...
І скигнуть пляж, неначе у хмелю.
Лиш парк міський смарагдово-високий,
Наспіває ноктюрн старому скрипалю...

Людмила ТКАЧУК

*учителька української
мови та літератури
Одеського ліцею «Гармонія»*

Я УКРАЇНКА

Я українка — калини гілка.
Шлях мій іскристий, з перлів й намиста.
Маю родину і Батьківщину,
Звитяжних предків і даль щасливу.

Я із Одеси — міста-перлини,
І ввесь мій всесвіт — в моря краплині.
Місто каштанів і білих акацій,
Воно прекрасне без презентацій.

Я українка! Я маю віру,
Що християнська і справедлива.
І не украсти, і не збрехати,
І батька й матері не ображати!
Її закони — закони Божі!

Я маю друзів, свою родину.
Вони прекрасні, як Україна!
Зараз Великдень! Заходьте в хату!
Я пригощаю вас, на що багата.

ТАКА ВОНА, МОЯ ОДЕСА!

Така вона, моя Одеса!
...Ранкову каву п'є Пересип,
На Молдаванці жовте листя
Плете для осені намисто.
І падолист вкриває землю...
Бульвар Французький мирно дремле,
Морський прибій шепоче вірші
Дівчині, що вночі їх пише.
Така вона, моя Одеса!
Жіночна й трохи поетеса!
Із віт збирає спів пташиний,
У кошик — неба фарби сині,
Веселий сміх — із уст дівочих,
Кохання випросить у ночі.
Така вона, моя Одеса!
В цвіту акацій — мов принцеса!
Пече еклери до сніданку,
Дасть малюкам варення склянку,
На «Сьомий» заведе охочих
Купити, що душа захоче!
На Дерибасівській бруківка
Вестиме до театру стрімко,
А люд найкращий — одесити,
Всесвітній клуб очолить миттю,
І хто б не був, з якого краю,
Одеса-мама всіх вітає!
...Росли тут ми, й росли квартали,

Поскот теж виріс всім на славу!
Лузанівка у тихі ночі зітхає по веселих хлопцях,
Що у тільняшках — ніби браття,
Їм вистачає сил й завзяття.
Вони закохані у море, у рідне місто й всі готові
Вже завтра стати під вітрила,
Ділити з другом пайку хліба,
На щоглу вилізти без страху
Й на вахті теж не дати маху.
Їм кожен хлопець в місті заздрить
І мріє про таку ж кокарду, про «брюки-кльош»,
Шеврон і фланку, а хтось — й про долю капітанську.
Така вона, Одеса-мама,
Бо має батька адмірала й знайома з Францем де Воланом.
Тут де Рібас в роки буремні
Не розчаровувавсь даремно й, пообіцявши привілеї
Албанцям, грекам і євреям, будує порт, і зводить місто,
І землю віддає в «довічне».
Одеса — трохи італійка — вже розумілась на обличчях,
На постатях, військових рангах і трішки на торгових справах.
Тож Рішельє їй став за друга,
Й тринадцять років мала шлюбу
З найкращим із чоловіків!
Розбагатіла й стала містом —
Перлиною, а то й намистом:
Театри, школи та ліцеї,
Торгова біржа й все для неї:
Ввів порто-франко («ні!» податкам)
Звів храми, синагогу й ринок,
Лікарню, інститут й, на диво,
Акацію завіз з Парижа.
Віват вам, графе, й нагорода!
Тепер ви стоїте при сходах
У римській тозі і з сувоєм,
А втім, всім рідний і знайомий!

...Були тут гавані і торги,
Французи й турки дуже горді,
Бої велись, були звияги,
Й пісні співались про каштани,
Про «Костю, що водив шаланди» в Одесу,
Й як йому там раді...
Пальміра східна біля моря!
Тоді співати я готова!!!
...Жила і в розкошах, і просто,
Варила плов із мідій гостям,
Фарширувала рибу вправно
І вміла погуляти славно!
...А вранці бігає до моря
По трасі, зветься що «Здоров'я»,
Веде дітей своїх до школи
Й не заздрить іншому ніколи.
А зараз що? Спливли ті роки,
Ми знов війни зачули кроки.
Шахрайка, хижа аж до денця,
Стрілу пустила в кожне серце!
Фарбує вії, мов повія,
Брутальна й зла до всіх, хто в мирі.
І нашим хлопцям на погості пісень співає
Й лізе в гості до всіх...
Я знаю, місце є для тебе!
Й надгробок — непорушна скеля.
Вже упокойсядесь, війна! Зірвала цвіту з всього світу,
Дай знову народитись дітям!
Піди, благаємо, від нас!
Щоб знов варили вранці каву,
У шахи грали для забави,
Збігали весело по сходах,
А Тещин міст, усім знайомий,
Вітав сердечно молодят.

ОДЕСО, МИ ЙДЕМО!

Ми не одні!
Ми на землі,
Що нам дали наші діди.
І берегти ми будем завжди
Ці небо, і зорі, і ці ясени.

Тихо тобі прошепчу
Те, як тобою я дорожу:
Рідна Одеса — батьківський край,
Ти завжди в серці, вір в нас і знай!

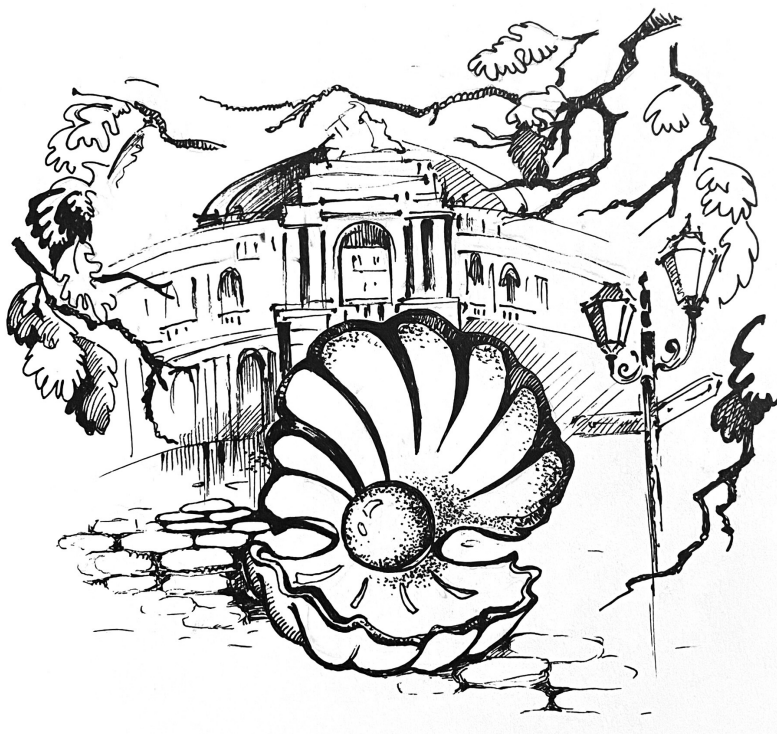
Приспів:

Ми йдемо плече в плече,
Багато нас, а є іще...
Ми йдемо, і раз по раз
Цей рух єднає усіх нас.
Ми йдемо не де-не-де, а там,
Де нас багато є.
І наша пісня є без меж...
Підхоплюй, друже, її теж.

Не випускай прапор із рук,
З ним веселіші ми й наш рух.
Прапор підносить сили й дух,
Коло з думок, а прапор — зі смуг.
Де ми живем, де ми ідем,
Там України райський Едем,
І наше місто — його дитя.
Чуєш, Одесо, серця биття?

Приспів:

Ми йдемо плече в плече,
Багато нас, а є іще...
Ми йдемо, і раз по раз
Цей рух єднає усіх нас.
Ми йдемо не де-не-де, а там,
Де нас багато є.
І наша пісня є без меж...
Підхоплюй, друже, її теж.

**Світлана
АНІСІМОВА**

*учителька української
мови та літератури
Одеського ліцею № 15*

З ЛЮБОВ'Ю ДО ОДЕСИ

Одеса моя — сонячна краплина,
Яскрава, ніжна, тепла, як весна.
Ти — часточка моєї України,
Тобі душа моя належить вся.
Тебе любили Гоголь і Яновський...
Захоплювавсь Довженко і Куліш...
І Леся Українка, ніжна Мавка,
Писала про твою морську розкіш.
Хто побуває хоч колись в Одесі,
Навік запам'ятає цю красу:
Тіністі вулиці і чисте піднебесся...
І схилить в шані голову свою.

ОДЕСЬКІ АКАЦІЇ

Одеса весною — то диво із див,
Акацій духмяних великий масив.
Той запах чудовий хвилює мене,
Чарує і пестить, над містом пливе.
Акації білі, рожеві і жовті,
Як сонечко в небі, як листя у жовтні.
Акації милі з квітами розкішними,
Ви — символ Одеси, ви — її ніжність.

Я ВІРЮ, МАМО...

За що? За що тебе руйнують,
Одесо-мамо, чаєчко моя,
За що красу твою плюндрують
І б'ють ракетами щодня?

За те, що горда і смілива,
Обрала ти свій власний шлях...
За те, що ніжна і красива,
Ти ворогу «не по зубах»...

Ти, мамо, частка України!
Тут українська скрізь луна...
І Дюк приміряв вишиванку,
Вона йому так до лица.

Я вірю, мамо, що ніколи
Орді тебе не полонити!
І буде жовто-синій прапор
В одеськім небі майоріти!

Я вірю, мамо, будем разом
Ми Перемогу святкувати.
«Ми з України!» — гордо й твердо
В Одесі скрізь буде лунати.

МОЯ ОДЕЩИНА

Одещина, мила, кохана,
Ну як не любити тебе?!
Лани золотої пшениці
І небо прозоре твоє.
В пшениці — волошки блакитні
І маківок ніжний вінок,
Сокирки синіють у липні,
І бджоли збирають медок.
І море безмежне, ласкаве —
То гордість з колиски твоя.
І хвилі його кучеряві,
І ніжна над морем зоря —
Все свіжістю дихає, сонцем,
І чайка в блакиті ячить.
І серце стискається з болю,
Ну як же це все не любить?!
Одесо моя, моя мамо!
Ти — дійсно перлина морська,
Весела, красива і юна,
Казкова царівна моя.
Красива у будь-яку пору,
Ти квітнеш завжди навесні,
Як пишна барвистая квітка,
Найкраща у чаші землі!

Ірина СЕРЕДА

*учителька української
мови та літератури
Одеської гімназії № 20*

ТАКА ВОНА, МОЯ ОДЕСА

Весна іде по вулицях Одеси,
Господарює в парках і садках,
Розквітло місто, наче та принцеса,
У білих абрикосах-пелюстках.

Бульвар Французький став тепер бузковим,
Свічки каштанові палають на Думській.
Тополі у смарагдовій обнові
Красуються на вулиці Морській.

На адміральських шляхтичі-платани
І день і ніч, мов вартові, не сплять.
Горять на клумбах вогники-тюльпани,
Вітання шлють трамваю номер п'ять.

В Аркадію спішить трамвайчик п'ятий,
І рейки під колесами гудуть.

Як золоті пухнастики-курчата,
Кульбабки край шляху його ростуть.

Веселка грає в струменях фонтану,
В старезній кірсі заспівав орган.
Весна — початок нового роману
Про вірність, про кохання, про талан.

Повіє вітерець солоний з моря.
На обрії — вітрило — добрий знак!
І першим зустрічає ясні зорі,
Весь в білому наш оберіг-маяк.

І люди усміхаються щасливо,
І повниться надією душа,
А вітерець, ласкавий, пустотливий,
До гри нас запросити поспіша.

СЕРПЕНЬ-ЧАРІВНИК

Лиш сонечко торкнулось небокраю,
І ще дрімав у холодку квітник,
Нечутно, з невідомого нам гаю,
Прийшов в Одесу серпень-чарівник.

Він напоїв повітря стиглим літом,
Додав аквамарину у блакить,
На чорнобривці кинув оксамитом —
Не за якусь годину — ледь за мить!

Багатства серпня не злічить до віку!
Він не шкодує: треба — так берить!
Ось мед-бурштин — найкращі в світі ліки!
Ось яблучко, як золотом, горить!

Сховались аметисти в винограді,
Рубіни — в м'якоті смачного кавуна.
Сапфіри-сливи ніби на параді —
На кожнім кроці — нова дивина!

Збентежив серпень щедрістю такою.
Ти почекай! В садку перепочинь!
Він усміхнувся, помахав рукою —
І полетів в блакитну далечінь.

Ірина РУСЕВА

*учителька української
мови та літератури
Одеської гімназії № 103*

ТАКА ВОНА, МОЯ ОДЕСА

Отака вона, моя Одеса —
Незламна, хоробра та сильна!
Це українська земля праотча!
І тут живуть люди вільні!

Так ночі не сплять: не можуть,
Бо дрони кляті літають.
А ракети москальські ворожі
Життя у людей забирають.

У скорботі Одеса часто,
Та рук ми не опускаєм,
Бо знаємо точно, віримо,
Що ворога врешті здолаємо.

І Одеса встає, прокидається,
На роботу спішить, в сад, у школу.
Навіть той, хто в підвалі ховається,
Не втрачає свій дух ніколи!

ОДЕСЬКИЙ КРАЙ

Одеський край — моя земля.
Які ж бо люди — одесити?
Гостей стрічають, веселять,
Та й так, що ніколи тужити.

Одеський край — краса полів,
Де перший хліб дозрів у житі.
А з неба чути гучний спів,
Хоч для чужих це чайок крики.

Одеський край — блакиті край,
Такої ясної блакиті.
Така краса — для серця рай,
Блакить, що падає у жито.

Одеський край, де моря синь —
Його окраси і перлини.
Де сильний вітер в далечінь
Несе вітрильник по глибинах.

Одеський край, де рідний дім,
Де те дитинство безневинне,
Де не страшні ні шторм, ні грім,
Де ожива краса первинна.

НА ПРАВАХ РЕКЛАМИ

Одеса красива вулицями,
Старими будівлями, парками,
Дворами з садами маленькими,
Античними грецькими арками.

Цікава вона базарами,
Де камбала, мідії, тюлечка.
Торгують рачками й кальмарами
На людних веселих вуличках.

Це місце краси і гумору,
Веселого літа під зорями,
Пляжних побачень, романтики,
Зустрічей, влаштованих долею.

Весела Одеса й своїми
Яскравими персонажами.
Тут кожен місцевий точно
Ще той гуморист «зі стажем»!

Так, люди — родзинка міста!
Їх настрій, веселощі, фразочки,
Як і одеська говірка
Та жарти про «Мойшу» та «Сарочку».

Якщо ще не були в Одесі ви,
То краще не зволікайте!
Я маю кімнату в Лузанівці —
Як хочете — винаймайте!

ОДЕСА — ЦЕ УКРАЇНА!

Одеса — це Україна!
І мова державна одна.
Тож має кожна родина
Знати її сповна.

Так, тут говорять по-різному,
Бо в місті живуть тисячі
Інших народів, туристів.
І всі розуміють всіх.

Але українська мова —
Це голос народу нашого.
Тож вчи її обов'язково:
Це нас відрізняє, як націю!

**Катерина
МАРЧЕНКО**

*учителька української
мови та літератури
Одеської гімназії № 11*

ОДЕСА — ЦЕ МІСТО ЯСКРАВИХ КОНТРАСТІВ

Одеса — це місто яскравих контрастів,
Де поруч і море, і схили, і степ.
Одеса — це місто для суму і щастя,
Де знайдуть натхнення тесляр і поет.
 Це місто, де перше наївне кохання
 Під руку веде до порту мудреця.
 Воно пам'ятає ще Дюка без бронзування
 І сходи, яким біля моря немає кінця.
Це місто легенд і правдивих історій,
Рядки яких наче синьо-білий тільник.
Це місто буденщини та алегорій,
Де зранку сніг, що під вечір вже зник.
 Одеса — це місто яскравих контрастів,
 Де поруч пісні й гуркіт війни.
 Одеса — це місто юних курсантів,
 Перлина моря, що сповнена мрій!

**Лілія
РАМАЗАНОВА**

*учителька української
мови та літератури
Одеського ліцею № 40*

ТАКА ВОНА, МОЯ ОДЕСА

Сьогодні зупинилась від краси,
От просто тут, посеред мого міста:
Ранкове сонце, море й голоси...
Перебираю в пам'яті історії — разки наміста.

Найпершим згадую я степ козацький,
Буяє серед нього ковила,
Ген біля берега й човен рибацький,
Життя дорога до моря привела.

Роки минали, жили тут люди різні:
Греки й французи, євреї жили,
Німці й литовці, ще й османи грізні
У розвиток міста багато внесли.

А спогади далі і далі пливуть,
Ніби морські їх хвилі несуть,
Велична перлина, вкраїнська душа,
До тебе, красуне, весь люд поспіша.

Місто сонця, вітру і морської піни,
Кожен твій камінчик — то легенди звук,
У віковій історії відбулися зміни,
Про всі твої здобутки згадає першодрук.

Ти виросла з фортеці до справжньої оази,
Палаці і костели, театри і двори...
Які страшні й безглузді були тобі накази,
Ти гордо всім казала: «Люби, цілуй, твори!»

Така моя Одеса, де свято кожен день.
І сміх лунає скрізь тут, наспівують пісень.
Життя кипить у ньому, ніби бурхливий вир,
Панує в моїй Одесі любов, добро і мир!

Кожна краплина міста: вулиця, дім чи пляж,
Готова вона відкрити серце своє навстіж.
Потьомкінські сходи, театри, відомий усім Привоз...
Одеса тебе чарує, є в ній своєрідний гіпноз!

Одесо моя люба! Ти місто здійснення мрій,
Люблю я твою щедрість, ти сповнена надій!
В обійми своєї радо приймаєш всіх людей...
Перлина біля моря, скарбів дивних музеї!

Історію життя напишуть інші люди,
Сплетуть нові разки, додавши намистин...
Одеса ж моя є, була і вічно буде,
Підніме паруси мрійливих бригадирин!

ОДЕСИТИ

Є люди — титани, є просто щасливі...
В Одесі живе народ особливий:
З гумором й говором, жартами гострими- гострими,
З серцем відкритим і вчинками добрими...

Море їх балує, сонце пестить шкіру,
Вони знають життя, його солодку міру!
І говір мелодійний, як пісня, в небо лине,
Від слова одесита все зло на світі згине.

Талантами багаті, розумні, мудрі, добрі,
Ніхто дух їх не зламає, бо одесити горді!
Свою свободу слова, позицію відстоять,
Багатством душі своєї всі рани землі загоять.

Одеса — їхня гордість, їх матір «порто-франко»,
Ніколи вони не дозволять, щоб стала матуся бранкою.
Відомі Одесити роз'їхались по світу,
Але в серцях у них буде Одеса жити!

ВИБІР ОДЕСЬКОГО ВЧИТЕЛЯ

Школа. Гамір. Клас. Дзвінок.
Починається урок.
Вправа. Правило і твір.
Ти у казку цю повір.
Знов перерва. Біготня.
Так буває в нас щодня.
Виховна година. Тиша.
Мої учні вже як миші.

Вечір. Вдома. Книжок купа.
В голові за день аж гупа.
А ще зошити, конспекти,
Мрії, задумки, проекти...

Понеділок, зібрання.
Знов наказів є сповна:
Є журнали, тестування,
Й превентивне виховання.

І безпека школярів,
Інструктаж хто вже провів?
Класні збори, табель, звіт –
Все. Вже літо. Всім привіт!

Отакий от вибір є.
Школа — то життя твоє!
Вчитель Одеси все може і вміє,
На зло ворогам не зрадить він мрію!

СЦЕНА УКРАЇНСЬКОЇ ДУШІ

На березі Чорного моря, в гостинній Одесі моїй,
Душа українського слова живе в театрі мрій.
Історії тут пишуть, серця палають знов,
Україна, нація, мова й Одеса — то навіки любов!

Театр Василька кличе зануритись на мить
У дійство таємниче, де голос засурмить.
Повідають зі сцени про дні минулі тут,
Ти вибереш опісля життя свого маршрут.

Лунатимуть в театрі Шевченкові слова
І Лесі Українки мелодія жива.
Тут кожна вистава — фантазії політ,
Відродження країни — здійсниться заповіт!

Традиції й сучасність в єдине тут сплелись,
Актори та акторки до неба піднеслись:
Віддаючи всю душу, свій голос і талант,
На сцені грають ролі, мов дивний музикант.

І кожна роль — це подвиг, це пошук майбуття,
Щоб поєднати правду й мистецтво почуття.
Одеський наш театр — це мови грізний звук!
Завжди на стражі слова, з минулим перегук!

ОДЕСЬКИЙ ПОРТ

Чергову намистинку у руки я візьму,
Про ще одну перлинку Одеси розкажу.
На сонячнім промінні, посеред хвиль морських,
Стоїть свідок історій на берегах крутих.

І чайки над водою, мов посланці здаля,
Над доками портовими, як вартові, кружляють.
Стоять, як заморожені, прикуті кораблі,
Чекають свого виходу подалі від землі.

Все пам'ятає порт наш, він символом вже став,
І вічні таємниці у собі він сховав:
Про мандрівних прибульців, про бурі і шторми,
Про щирих українців, якими є і ми.

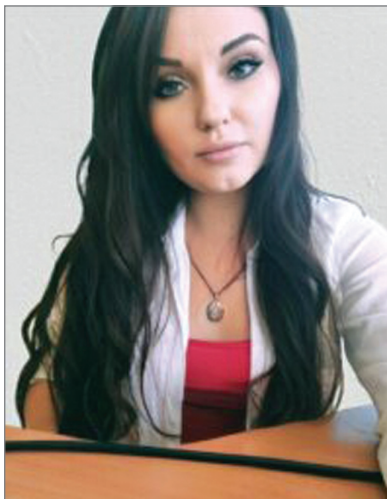
І завжди ритмом серця одеського порт був,
Це вже не просто пристань, на подвиг надихнув.
Хоч зараз часи люті, важкі часи для нас,
Одеський порт подбає про всіх і повсякчас.

Ми вірим — переможемо, хоч зміниться наш світ,
І знову зійде сонце, а порт гордо стоїть.
Він надихне нас знову на творчі починання,
Забудуть українці про горе та зітхання.

Наталя ДЕЙНЕГА

*учителька української
мови та літератури
Одеського ліцею № 80*

ЧАРІВНА ПАННА

Омита хвилями морськими,
Осяяна південним сонцем,
Обсипана пісками золотими,
Чарівна пані вигляда в віконце.
Її краса милує око,
П'янить солоний аромат.
Якщо ти будеш недалеко,
Заглянь в її казковий сад.
На Дерибасівській танцюють пари,
І чути всюду музику гучну.
А біля Дюка, на бульварі,
Побачиш справжню дивину!
Там кораблі на морвокзалі
Стоять на варті у порту,
А чайки, об'єднавшись в пари,
Танцюють польку запальну.
Захочеш просто відпочити

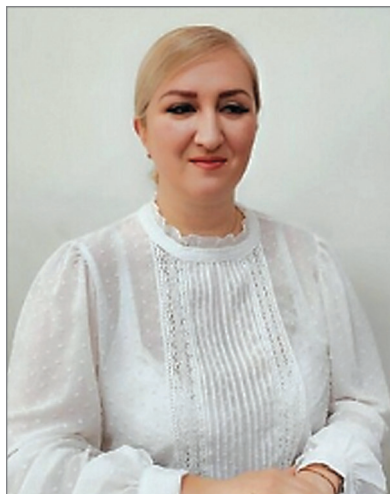
Хутчіше в Оперний театр!
Мистецтвом там все оповите,
Побачиш оперу й па-де- катр.
А тітка Соня на Привозі
Чекає зі смаколиками всіх.
Тут всюди і на будь-якій дорозі
Лунають пісні і веселий сміх.
Ця панна не буває гордовита.
Гостинність, гумор з нею назавжди.
Наша перлина, хвилями омила,
Одеса-мама в серці навіки.

ЖИВИ, МОЯ ОДЕСО!

Одеса-мама вся в сльозах
Від горя хмари чорної.
В кривавих плямах і слідах,
Але є непокорною!
Стоїш щитом для інших міст,
Хоч рани є болючії.
Посічена у повний зріст
Від дроту ти колючого!
Ти плачеш від печалі, мам,
Що лихом оповиті,
Бо шану віддають синам,
Що прапором покриті.
Людському лиху вже немає меж,
Та ти тримаєш голову.
Ти вистоїш і не впадеш,
Щоб дати відсіч ворогу!
Живи, моя Одесо, не згасай!
Незламная і вірная!
Про честь і волю ти не забувай,
Бо ти в нас непокірная!

**Оксана
АНДРОЩУК**

*учителька української
мови та літератури
Одеського ліцею № 3*

МОЯ ОДЕСА

Так ніжно обіймаючи небо за плечі,
Розкинулось місто моє золоте.
Стоїть і милується морем, до річі,
Воно у нас Чорне, ні, дивись — голубе!

Пройдися проспектом, милуйся бульваром —
І тої ж миті потрапиш туди,
Де твій дідусь закохався уперше,
Де твоя мама щаслива іде!

А вулиця кожна — історія нова:
Привоз, Дерибасівська, Тещин місток...
Там порт возвеличує різні титани,
І світлий маяк дістає до зірок.

А Оперний — царство великої музи,
Там були артисти різних сцен!
Прислухайся...тиша вінчається з голосом,
І знову звучить безсмертна «Кармен».

Цвітуть платани, тішаться в любові,
Сміється море, чайки стали в хор...
Стоїть Одеса, мов на п'єдесталі,
Це місто- казка, місто — камертон!

Одеса — п'єса, гумореска, пісня;
Одеса — мама, подруга, сестра;
Одеса — ти народная колиска,
Ти берег дружби, вічного тепла!

**Наталія
СЄБОВА**

*учителька
початкових класів
Одеського ліцню № 86*

ОДЕСА Є І БУДЕ

Місто дитинства, місто життя!
Одесо, назавжди ти рідна моя!
Перлинка у морі, чиста й прозора,
Краплинка в долоні, холодна й солона.

Каштани, Чорне море, білі чайки,
Театри, музеї, зелені парки...
Радість і щастя, гумор і сміх —
І все це дарує Одеса для всіх!

Пишаюсь тобою, шаную, люблю!
Я злагоди, МИРУ для тебе хочу!!!

**Вячеслав
СЛІСАРЧУК**

*завідувач бібліотекою
Одеського міського
Палацу дитячої та
юнацької творчості*

ОДЕСА — МІСТО ЧАРІВНЕ

Моя Одеса — місто чарівне.
Зустріти можемо куточки всього світу.
Вона завжди приваблює мене
Акацій ароматом, пелюсток дивоцвітом.
Один куточок нібито Париж,
Тут є архітектура та фонтани,
Оперний театр, модних butikів престиж,
І кінофестиваль зірковий, наче в Канах.
Другий куточок — дивовижний Рим,
Тут б'є годинник католицького собору,
І, як музей, тут виглядає кожен дім,

Муркоче кішка — охоронець двору.
Є Польська вулиця, Еврейська, є базар,
Є парк Стамбульський, площа Грецька,
Французький і Приморський у цвіті бульвар.
Одеса — справжнє місто європейське,
Де діти дуже весело живуть,
І ходять до кафе і піцерії,
Усі народи її мамою звать,
Одеса — місто, де збуваються всі мрії!

Ольга ГУСТЕНКО

*учителька української
мови та літератури
Одеського ліцею № 69*

ОДЕСЬКЕ МОРЕ

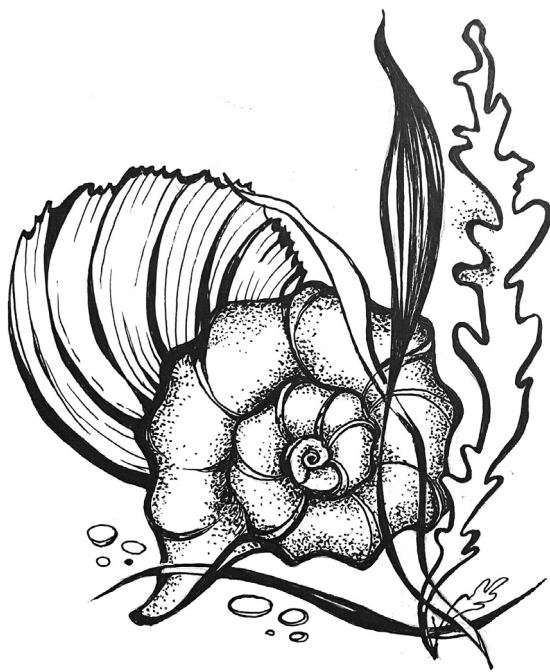
Одеське море шепче вранці
Про сни причалів і вітрила,
Про чайок крик десь на світанці,
Що небом синім нас зростили.

Тут шелест хвиль і пахне сіллю,
Тут серце б'ється по-одеськи —
І сміх, і спека несе хвилю.
Любов до моря — по-крутецьки.

Пірнало місто в хвилі світла,
Старі балкони як вітрила,
І кожна вуличка розквітла,
Немов на свято заясніла.

О море! Вічна мрія й втіха,
Ти — в серці кожного, хто знає,
Як пахне сіль, де чайка крила
Над містом рідним розгортає.

Тут шелест хвиль і видно обрій,
Далекі мрії, наче зорі,
Лунають до морських просторів
В далекім синім морі.

**Тетяна
МЕЛЬНИЧЕНКО**

*учителька української
мови та літератури
Одеського ліцею № 69*

МІСТО ЗИРКАЄ

Місто зиркає безліччю вікон-очей...
Десь самотність в одному із них загубилась.
Скільки там невідкритих кохань і ночей!
Скільки снів-сподіванок чомусь не здійснились!
Може, хтось не зумів зазирнути туди,
Де завіса надії покрилась туманом...
Тільки місяць квапливо свій усміх зронив,
Повертаючи місту холодний світанок.

18.11.2024.
З БОЛЕМ ПРО ЧЕРГОВИЙ
РАКЕТНИЙ УДАР ПО ОДЕСІ...

Не хочу я писати про війку...
Про біль, жахіття, крики, сльози,
Про чорні вирви серед міста,
Закляті вулиці в руїнах,
Про вибиті зіниці вікон,
В яких спадають мертві тіні
Колись щасливого життя...
Не можу я писати про війну...
Про вибухи, сирени і розлуку,
Про чорну хустку і невтішну старість,
Про свічку за упокій дітей, онуків,
Які злетіли янголами ввись,
І землю закривавлену і зранену,
Окроплюють маками гарячими колись...
Не буду я писати про війну...
Про спалахи ракет в блакитнім небі,
Про місто і село у темряві глухій:
Там сліз не вистачить, а слів не треба
Про забрані життя і вбиті долі.
Безликі всі слова, де стільки сліз і горя...

**Максим
ТРУБНІКОВ**

*учитель мистецтва
Одеського ліцею № 9*

ОДЕСА-МАМА

Де б не скитався я по світі,
Завжди у сні плекаю миті:
Коли побачу випадково
Свою домівку та й навколо
Побачу місто гонорове.
Ти не знайдеш іще такого,
Бо то не місто, то перлина,
То є південна Україна!

Мамо-мамо!

Мамо-мамо!

Мамо!

Одеса-мамо!

Що б не казали, моє місто
Вплітається, немов в намисто,
В історію моєї держави.
На жаль, не всі її вивчали...
Впродовж сторіч фортечні мури
Оберігали від потури
Цей порт, це місто, ці простори,
Які плекає Чорне море!

Анна МАЛІЦЬКА

*вчителька англійської мови
Одеського ліцею № 78*

МОЄ МІСТО

Моє місто малюють
із диких схилів край моря,
із двориків зі скрипучими скрипками,
з базарного галасу,
з історій смішних і трагічних.
З історії, у якої примарний початок.
Моє місто, кажуть, гудить
Принаймі ста тридцятьма мовами,
В ньому знаються на мистецтві,
І знаються на шахрайстві,
Звичайно, ще й на торгівлі та мореплавстві.
А ще більше на знаменитостях
З-за одного кордону.
Моє місто окреслюють по
Струнких квадратних
Кварталах центру,

По пам'ятках світового значення.
Але моє місто триває і там,
Де лежать бетонні плити над берегом,
Де тримаються купи сірі будівлі
У заплатах утеплення,
Де кучерявляться хмари в трубах опалення,
Ходять темні, як ніч, коти
Зі смарагдовими очима.
І хмарочоси ламають лінію небосхилу
Між водою і небом.
Моє місто продовжується
По лінії залізниці,
У покинутих парках,
Тісних провулках,
І там, де колись було людно,
А нині висять таблички
Про заборону зйомки.
Моє місто живе не лише улітку
І не лише на морі чи в театрі.
Воно гудить генераторами,
Опускається у пільму,
Шумить дорогами і нічними тривогами
У задущливій тиші,
Голосно плаче й ховає сміх.
І вміщує в вікна всі хмари неба,
Все сонце світу.
Моє місто вміє любити
І вміє щиро ненавидіти.
А більше за все — вміє жити
І бути недосконало живим.
І бути моїм.
І бути.

Олена ОКЛЮК

*учителька української
мови та літератури
Одеського ліцею № 13*

ГАРМОНІЯ

Розхвилювалося Чорнеє море,
З вітром на ноті високій говорить.
Ой лишенько! Що ж це за горе?
За обрієм сонечко ген майорить.
Високо в небо чайки злетіли,
Від хвилі морської втікали вони.
Насолоди такої аж ніяк не хотіли,
Змахнули крильми, мов звуком струни,
В небесних просторах вмиль розчинились.
Ворожнеча із вітром ще довго тривала,
То хвилі здіймались, то легко котились,
Пінились, мінились — боротьба чарувала.

Хвилююче шуміли, грайливо так сріблились.
З-за обрію Одеси сонечко всміхнулось,
Золотими променями хмари «фугонуло».
«Повертайтесь, чаєчки», — здалеку почулось.
Море одежину блакитну одягнуло.
Відступився вітер, зітхаючи поволі,
Заіскрилось море синіми вогнями,
Повернулись чайки, хоч і дуже кволі,
Звеселили море ніжними піснями.
Навіть у природі «домовленість» існує:
Між вітром та між морем,
Між хмарами та сонцем.
Чому ж тоді людина безжально так руйнує?
Все похапцем хапає, блукає манівцем!

ОДЕСА — НАЙКРАЩЕ МІСТО УКРАЇНИ

*З-за обрію Одеси сонечко всміхнулось,
Золотими променями хмари «фугонуло».
«Повертайтесь, чаєчки», —
здалеку почулось...*

«Південна Пальміра» — місто контрастів, місто легенд, місто, яке зачаровує своєю неповторною атмосферою та залишає незабутній слід у серці кожного, хто його відвідав. Чи є воно найкращим містом України? Питання суб'єктивне, адже кожне місто має свою унікальну привабливість. Проте Одеса, безумовно, претендує на цей титул, завдяки своєму особливому поєднанню історії, культури, архітектури та колориту місцевих жителів.

Історія Одеси — це захоплююча подорож крізь століття. Від скромного турецького поселення Хаджибей до найбільшого

морського торгового порту держави. Місто пережило численні трансформації, кожна з яких залишила свій відбиток. Ця багата історія відчувається в архітектурній споруді, вулиці, що зберігає спогади про минуле. Визначні пам'ятки різних епох — від класицизму до модернізму — створюють неповторний архітектурний ансамбль, який вражає своєю різноманітністю та красою. Поєднуючи в собі елементи різних культур та стилів, Одеса демонструє свою відкритість та космополітичність.

Культурне життя Одеси б'є ключем. Це не просто місто, а справжня культурна столиця України, осередок мистецтва, літератури та музики. Одеський національний академічний театр опери та балету, Одеський національний академічний український драматичний театр ім. В. Василька, численні музеї та галереї — все це свідчить про високий рівень культурного розвитку міста. Одеський гумор, відомий на всю країну, є невід'ємною частиною його культурної спадщини. Це особливий вид гумору, який поєднує в собі сарказм та іронію, і є відображенням життєрадісного та непередбачуваного характеру одеситів. Сьогодні місто-герой продовжує бути джерелом натхнення для творчих особистостей. Перлина Чорного моря, місто з багатою культурою, яке називають «мамою». Тут зародився кінематограф та з'явився абсолютно новий вид гумору (одеський). Одеса — це безтурботна і авантюрна суміш різних культур та традицій. У цьому місці водночас надихались і працювали Михайль Семенко, Юрій Яновський, Олександр Довженко, Микола Бажан та інші українські митці. Тут уміють насолоджуватися життям і цінувати прості радощі.

Чорне море, з його безкрайними просторами та свіжим морським повітрям є невід'ємною частиною життя міста. Прогулянки Приморським бульваром, відпочинок на пляжах, морські хвилі, і навіть бурхливий шторм — усе це створює особливу атмосферу спокою та релаксації. Порт, який завжди був життєво важливим, додає місту особливого шарму та динаміки. Він є свідченням зв'язків зі світом та його ролі, як важливого торговельного центру.

Крім того, Одеса відома своєю багатокультурністю. Тут живуть представники різних національностей, що надає місту унікального колориту. Чи то в ресторані з традиційною молдавською кухнею, чи в єврейській кондитерській — кожен може

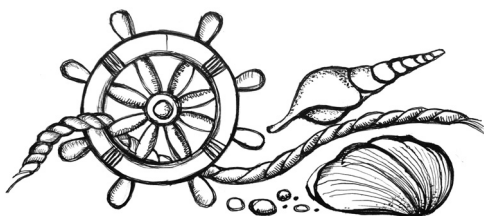
знайти те, що йому до душі. Ця культурна різноманітність відображається не лише в гастрономії, але й у фольклорі, музиці та мистецтві.

Море... обіймає, зачаровує, додає сил та насниги — подих життя! Прибережні смуги, де влітку відпочивають тисячі туристів та місцевих жителів. Пляжі Аркадії та Ланжерон дарують відчуття свободи і релаксу. Не можна не згадати й про знамените одеське літнє кіно, що надає можливість насолодитися мистецтвом під відкритим небом. Не можна обійти стороною й сучасний розвиток Одеси. Місто активно розвивається, модернізується інфраструктура, відкриваються нові бізнес-центри, культурні місця для відпочинку. Наша перлина стає все більш привабливою для туристів та інвесторів, підтримуючи статус одного з найважливіших культурних і економічних центрів України.

Чому Одеса — найкраще місто України? Воно має все: історію, культуру, морські шляхи та унікальний дух. Насамперед заворожує своїми краєвидами, жителями, можливостями... Відвідавши його, обов'язково, у вашій пам'яті закарбується частинка тепла, привітності й незабутніх вражень. Тому, безперечно, це — найкраще місто України.

Звичайно, Одеса, як і будь-яке інше місто, має свої проблеми. Проте її переваги значно переважають недоліки. Багата історія, розвинена культура, прекрасна архітектура, Чорне море, Куяльницький лиман, гостинні мешканці, а також географічне розташування та економічний потенціал — невід'ємні складові.

Обіймаю тебе, моє рідне місто! Зізнаюсь тобі в любові! Вірю в те, що невдовзі святкуватимемо перемогу!

Лілія ШОЛОМІЦЬКА

*керівник гуртка
«Фабрика юних письменників»
Одеського Палацу дитячої
та юнацької творчості
«Біла акація»*

ОСВІДЧЕННЯ В КОХАННІ

Ти знаєш, люба,
У моєму серці є улюблені в тобі місця.
У ньому є фонтан любові, що б'ється без кінця.
Та особливість у тім, що я їх чую,
Коли ти по-осінньому мене цілуєш.

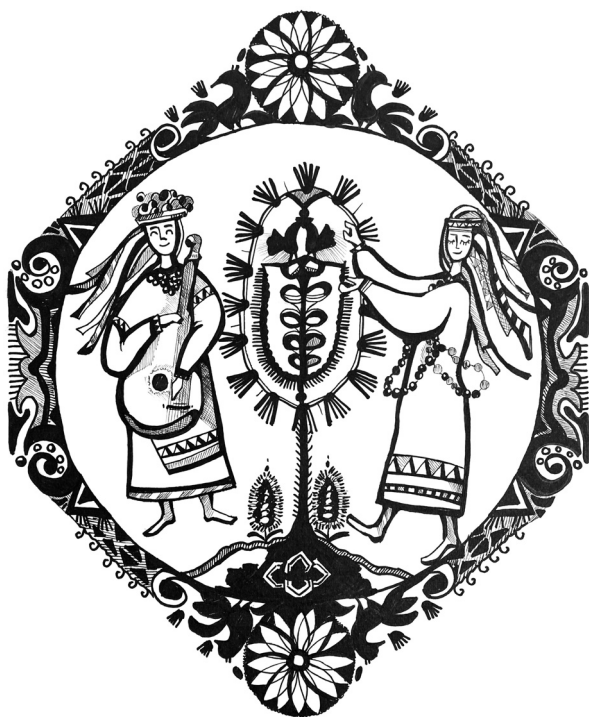
Прогуляюся з тобою улюбленими стежками,
У парках зачитуюсь цікавими книжками.
Ти з радістю компанію складеш,
Та для моїх розмов завжди годинку ти знайдеш.

Я так тебе люблю, ти б тільки знала?
Як я, де б не була, твоїх коханих рис шукала.
Ніде нема твоїх котів, провулочків тихеньких,
Домівок з сивою історією та двориків маленьких.

Я більш за все ціную тебе осінню.
Дивуюсь влітку твоєму терпінню.
Як ти гостинно зустрічаєш усіх,
А восени відпочиваєш від людських утіх.

Сьогодні ти моя, для мене — мовчазна.
Трохи сумна, туманна, дивовижна.
Уважно прислухаєшся до всіх людей,
Та виглядаєш кожного з привітливих дверей.

Люблю в тобі я все, від моря до небес,
Кохаю твій характер, щедрість та прогрес.
За твій талант та гумор у цій життєвій п'єсі,
Де є незмінним у смішка твоя, моя улюблена Одесо!

Проза

Ольга ХІЛЬ

*учителька української
мови та літератури,
заступник директора з НВР
Одеського ліцею № 8*

«ТИ Є — МОЯ ОДЕСА...»

Якось на «1+1» під час одного зі своїх перших репортажів з Одеси кореспондентка зі східних областей Олена Черняєва у відповідь на запитання зі студії: «Як тебе прийняла Одеса?» — відповіла: «Одеса як свекруха: з нею потрібно вміти домовлятися...» І це була правда від переселенки з Донбасу, яка змушена була у 2014 році змінити своє місце проживання і місто роботи. Я дуже чітко запам'ятала цей репортаж, бо це була і моя правда...

В Одесу я приїхала вступати до вузу. І, хоча була ніби місцева (з області), вже тоді досить чітко зрозуміла, що це особливе місто, з яким потрібно вміти домовлятися. Місто-легенда, місто-перлина, місто-бестселер, у якому стати «своєю» — місія майже нездійсненна. Але я твердо вирішила, що неодмінно домовлюсь з ним, маю домовитись! І домовлятися ми будемо українською!

Ми дуже горді були називатися «перший український», «другий український», «третій український» і т. д., бо стали студентами філологічного факультету тодішнього Одеського державного університету ім. І. І. Мечникова першого курсу незалежної

України! Ми з головою поринули в ті часи нашої держави, звідки до нас лунали голоси «розстріляного відродження», озивалися мешканці будинку «Слово», доносилися гасла дисидентів і мовчазний супротив політичних в'язнів. Лекції наших шанованих викладачів української літератури Є. М. Прісовського, Г. А. В'язовського, І. М. Дузя, В. В. Фащенко, В. Г. Полтавчука були своєрідними сповідями, бо містили те сокровенне, що лежало в шухлядах, боліло в душах усі довгі часи «совєтччини», коли поза очі називали нашу мову телячою, а у фаворі був «велікій і магучій». Пропустити таку пару — було злочином проти власної совісті. На перервах між парами ми вистоювали величезні черги у холі університету до книжкової ятки за томиком Василя Стуса, Ліни Костенко, Василя Симоненка, Олеса Гончара... А вечорами вони переходили з рук в руки, з кімнати в кімнату, з поверху на поверх гуртожитку, коли ще не було Інтернету. Ми прагнули свободи і правди в ті далекі безгрошівні дев'яності...

І тоді до нас озивалася Одеса лірикою Лесі Українки, М. Вороного, М. Вінграновського, Г. Могильницької, модерністською прозою М. Коцюбинського, Ю. Яновського, колоритними образами М. Куліша та О. Довженка. Разом з державою Одеса відроджувалась, намагаючись почути голос свого історичного минулого, яке будували козаки-нерубаї й чорноморці, меценати й бізнесмени, політики й митці, і яке зумисно викреслили зі скрижалей історії проповідники новоросії. Однак про те, що шлях до справжнього оновлення нації у ХХІ столітті лежатиме через російсько-українську війну, ми, на жаль, недочитали між рядками великих пророків.

Щойно оговтавшись від страшного шоку 24 лютого Одеса самоорганізувалася миттєво: коктейлі молотова, мішки з піском, добровольці, тероборона, а далі маскувальні сітки, вода, їжа, одяг, зброя — усе на передову... Неймовірна любов до рідного міста й несамовита лютість до ворога з'єднали одеситів в одне дихання. Золотий пісок з теплих пляжів перетворився на броню, а «Голлівуд на березі Чорного моря» — на фортецю. Довгі й виснажливі години, дні, місяці й роки звитяжної боротьби за українську ідентичність та свою державність.

Уроки під моторошне виття сирени в підвалах, укриттях, бомбосховищах у центрі Європи, у незалежній країні, у моїй Одесі...

Зосереджені обличчя учнів за партами у світлі каганця і свічок...
Таке не можна забути й вибачити за жодних умов та обставин!
Після відбою (навіть якщо було дуже гучно) відразу вмикаються
учнівські камери на онлайн-уроці, аби почути спокійний і впев-
нений голос учителя. Майбутнє Одеси хоче вчитися, ходити до
школи, готувати виступи, брати участь у конкурсах, перемага-
ти в змаганнях, танцювати свій випускний вальс, розбудовувати
свою українську Одесу...

Ми не обирали шлях війни, але обов'язково переможемо, бо
Одеса ніколи не домовлялася з ворогом. Колоніальне минуле
не відпускає і ріже по-живому. Але сьогодні я з гордістю про-
стую до своєї альма-матері по вулиці Лесі Українки, з трепетом
дізнаюсь про вулицю Василя Фащенко і мрію бавитися зі своїми
внуками в парку імені дитячого письменника-одесита Володими-
ра Рутківського.

Я люблю тебе, моя Одесо! Люблю в очах своїх учнів, у вихорі
білих акцій, у чарівних світанках, у плескоті хвиль, у неповтор-
ному гуморі, у стійкості і щирості твоїх жителів, у нездоланному
прагненні бути вільною! А тим часом від гурту підлітків-одеситів
до мене долунює Монатік:

Готовий за тобою тут і там по п'ятах,
не розділити навпіл нас,
світ тільки нам!
не віддам нікому,
забуду втому,
іди в обійми і все потому...
Я твоє — Чорне море,
Ти є — моя Одеса...

**Наталія
КОСМАКОВА**

*учителька української
мови та літератури
Одеського ліцею № 2*

**МІСТО ІЗ СЕРЦЕМ МОРЯ,
МІСТО З ОЧИМА НЕБА...**

Про Одесу написано багато: і віршів, і пісень, і повістей, і романів, і драматичних творів, і кримінальних оповідань. І різними мовами, включно з івритом та українською, не кажучи вже про... та Міцкевича. І, взагалі, чи є той, хто знає скільки їх, тих творів-освідчень? Тьма! Безліч! І все ж серед цього громаддя усіляких літературних здобутків класиків, неокласиків і просто залюблених у місто й море підлітків, юнаків, юнок, сивих і ще не дуже — усіх, хто творив про Одесу та море, вирізняються особливою красою.

Одеса! Скільки милозвучності вчувається в цьому слові! І це дійсно так! Для одеситів, для тих, хто народився тут, під цим щедрим сонцем, Одеса стала справжньою мамою. Серце радіє плюскоту чорноморських хвиль, подих перехоплює, коли дивишся в морську далечінь з бульварів, коли по місту линуть пахощі розквітлої білої акації. Одеса! Скільки в цьому слові історичності! Починаючи з верхнього палеоліту, задовго до нашої

ери, коли на цьому місці була стоянка первісних людей, через грецькі поселення VI–VII ст. н. е, через Хаджибейську фортецю «Єні-Дунья» крокувала історія мого міста. Саме на місці цієї фортеці, яка була повністю захоплена у 1789 році, виникло місто Одеса. До речі, в остаточному штурмі Хаджибея брали активну участь три полки козаків Чорноморського козацького війська під керівництвом славних отаманів Антона Головатого та Захара Чепіги. Українські козаки згодом розбудовували наше місто. А якщо пройти літературними стежками Одеси, багато цікавого і повчального можна знайти для себе! Життя скількох літературних діячів, поетів, письменників пов'язано з Одесою і з Одещиною! Помандруймо по вулицях міста і подивімося крізь час на цікаві літературні сторінки нашої історії

Одеса — місто, яке захоплює своєю історією, культурою та неповторним шармом. Прогулянка найстарішими одеськими вулицями — чудова нагода зануритися в атмосферу минулого та дізнатися більше про історію цього чудового міста. Тож запрошую вас на екскурсію найстарішими вулицями Одеси!

Ми на проспекті Лесі Українки. Цей проспект розташований в районі Середнього Фонтану і починається від Одеської кіностудії. Ім'я великої поетеси Лесі Українки тісно пов'язано з історією нашого міста. До 1913 року вона була в Одесі не менше 20 разів. Уперше Леся побачила наше прекрасне місто в 1888 році, коли приїхала з батьком на славнозвісний Хаджибейський грязевий курорт. Місто вразило 17-літню дівчину — «гамірне, багатолюдне, зі своїм швидким ритмом життя, своєрідною південною екзотикою. Вражали люди, яких бачила: статечні слов'яни, зі своєрідною мовою, не схожою до тієї, яку знала Леся, педантичні німці, галасливі й темпераментні південні люди — чи то греки, чи італійці, чи молдовани...». Уперше у своєму житті Леся побачила й море, яке вражало, вабило, хвилювало... «Найбільша краса Одеси, головна її ozdoba — це море. Синьо-зелене і безмежне, воно відкривається з багатьох вулиць і майданів », — згодом писала поетеса. Дивовижна краса моря відгукнулася в душі юної Лесі поетичними рядками, які увійшли до циклу «Подорож до моря». Цей славетний цикл, написаний у формі мандрівки, складається з дев'яти розділів, п'ять з яких (V–IX) — про Одесу й наш приморський край. Леся Українка так писала про наше місто:

Велике місто. Будинки високі,
Людей тих — без ліку!
Веселую чутно музику.
Розходяться людські лави широкі,
Скрізь видно ту юрбу велику.

Уперше цей цикл був надрукований у збірці «На крилах пісень» у 1893 році з посвятою сім'ї відомого одеського літературознавця, бібліографа, критика і фольклориста Михайла Федоровича Комарова, яка мала дружні стосунки з родиною Косачів. Протягом 1888–1913 років Комарови приймали Лесю Українку у своєму домі, під час її лікувалася на Хаджибейському лимані або ж коли зупинялася у місті по дорозі до Криму, Кавказу, Єгипту і на зворотному шляху.

Саме Одеса надихнула Лесю Українку на оповідання «Над морем», уперше почувши яке у виконанні поетеси в неї закохався її майбутній чоловік Климентій Квітка. У 2018 році в Одесі вийшло перше окреме видання циклу «Подорож до моря».

Перетинає проспект Лесі Українки проспект Шевченка, у місті є також парк культури і відпочинку з пам'ятником Тарасові Шевченку. І хоч славетний Кобзар, як кажуть історики, ніколи не був у нашому місті, проте духовний зв'язок з Одесою він завжди підтримував.

У другій половині XIX століття в Одесі жили вірні друзі поета, з якими він мав дружні стосунки. З далекого і пустельного Закаспія листи засланою поета приходили до прогресивного українського громадського діяча Андрія Лизогуба та княжни Варвари Рєпніної. «...Її прекрасна, добра душа мене частенько відвідує в неволі», — писав поет. Лизогуб і Рєпніна ретельно виконували всі прохання поета, надсилали йому книги, папір для листів і малювання. Невимовну радість у Тараса Григоровича викликало отримання ящика з фарбами. «Цілу ніч не спав, — писав він, — ...цілував кожну красочку... Як її не цілував, не бачив цілий рік!» — писав Шевченко.

Подорожуючи вулицями Одеси, послухаймо їхню розповідь про видатних людей, чиї імена закарбувалися в історичній пам'яті одеситів. Перенесімося в інше, XX століття, у буремні роки становлення України, у роки воєнних змагань за незалежність. Не випадково ми опинилися у зв'язку із цим на вулиці Івана та

Юрія Лип, яка пролягає в мальовничих одеських Черемушках. Вулиця отримала назву на честь батька та сина — лікарів та політичних діячів, які жили в Одесі. Юрій Липа став на шлях свідомого українця в Одесі, відомий великим творчим науковим і літературним доробком, в якому яскравими кольорами змальовано наше місто, його унікальність і неповторність. На іншій вулиці — вулиці Пастера № 52 є меморіальна дошка, яка присвячена батьку і сину — Івану і Юрію. Тут вони жили і працювали тривалий час.

У новелі «Гринів» Юрій Липа зобразив не тільки головного героя, його настрої і визвольні змагання, але й художньо виписав різнобарвний колорит Одеси, «Привозу», Чорного моря: «Гринів заласно поринав у простобіжні квартали цього міста, що його здобули українці, розбудували французи, а збагатили італійці». Місто постає галасливим, строкатим, багатобарвним, суєтним, пронизаним чутками, піснями, пристрастями. А ось море, з яким порівнюється стихійна селянська маса, постає перед нами грізним і ласкавим, немилосердним і голублячим: «Море — це був простір без видимих границь і без видимих перепон, не раз лагідний і відкритий для всіх, навіть найслабших, а проте небезпечний. Під ногами людини тут була завжди прірва і знищення. Плюскіт хвиль нагадував про смерть». Доробок Юрія Липи — то більше двохсот різноманітних творів: книг, статей, рецензій, перекладів. Збірки його поезій сповнені духом боротьби за українську ідею, а в літературознавчих есеях він накреслив глобальні завдання розвитку української культури, яка у майбутньому має стати перлиною світової цивілізації.

Тісний зв'язок між минулим і сьогоденням виникає у нас, коли ми йдемо по проспекту князя Ярослава Мудрого, проспекту князя Володимира Великого, крокуємо вулицею Семена Палія, коли рухаємося вулицями Незалежності та Європейською, виходимо на вулички, що носять імена сучасних героїв України, які загинули, боронячи суверенітет нашої держави вже у XXI столітті: Віталія Блажка, Владислава Бувалкіна, Тараса Кузьміна та інших. Але повернімося до початку нашої подорожі. Згадаймо, звідки починається вулиця Лесі Українки? Так, від славнозвісної Одеської кіностудії, яка розташована на Французькому бульварі і якій нещодавно виповнилося 100 років. Тут вдало дебютували ре-

жисерами Олександр Довженко, Петро Тодоровський, Марлен Хуц'єв, Кіра Муратова та інші.

За сто років Одеська кіностудія випустила майже 700 фільмів, і частина з них стала всесвітньо відомими. Одесу можна правдиво вважати колискою світового кінематографа, бо саме тут зародилося українське кіно. Такі фільми, як: «Червоний», «На полі крові» (за мотивами біблійних творів Лесі Українки), «Олександр Довженко. Одеський світанок», «Тарас. Повернення», «Фортеця Хаджибей», «Чому я живий» та інші — можна назвати справжніми шедеврами світового кіно. Місто Одеса — рай для театралів. Тут є всесвітньо відомий оперний театр, де зі сцени звучать твори українських авторів — «Тарас Бульба» і «Наталка Полтавка» М. Лисенка, «Запорожець за Дунаєм» С. Гулака-Артемовського; тут співала в опері наша українська «незабутня Аїда» — Соломія Крушельницька.

А от у театрі музичної комедії імені Михайла Водяного можна по-справжньому захопитися виставою на 2 дії «За двома зайцями»; у драматичному театрі ім. Василя Василька з аншлагом проходять вистави «Тіні забутих предків», «У неділю рано зілля копала», «Сватання на Гончарівці», «Шельменко денщик».

У театрі юного глядача можна подивитися драму-феєрію «Лісова пісня» і сатирично-побутову історію на 2 дії «Кайдашева сім'я». Отже, Одеса — місто великої культурної української і світової спадщини, а одесити — люди, які оберігають і підтримують європейські цінності, люди, які віддають шану героям — воїнам України, письменникам і поетам, громадським діячам, науковцям і вченим. Одеса завжди живе в нашому серці, виховує нас, учить любові до рідної землі, обіймає наче мама, наче всі ми, одесити, її рідні діти. І тому, закінчуючи нашу екскурсію, хочу процитувати поезію знаного одесита:

Місто моє — Одеса,
Одесос весни моєї.
Є в світі міста гривасті,
є в світі міста столичні,
є в світі міста стовічні.
А Ти мені — просто Мама.
Місто моє Одеса,
Одесос — і Ти, і Я.

Тетяна СЕЗЬКО

*учителька української
мови та літератури
Одеської гімназії № 33*

МОЯ ОДЕСА — НАЙКРАЩЕ МІСТО УКРАЇНИ

Одеса. Оптимістична, дружня, емоційна, сентиментальна, авангардна.

Одеса, що є найбільшим містом на півдні України, з її чудернацькими вуличками та двориками, величними будинками та замками, гумором, яким просякнуте морське повітря, відома в усьому світі. Ті, хто знають або думають, що знають історію міста, вдумливо вслуховуються у зворушливі розповіді старожилів про королів та королев кримінального світу; вибудовують своє уявлення про героїчні сторінки оборони Одеси за часів Другої світової війни й уявляють її гордовитою та простою, спритною та заманливою, неприступною й м'якою, разом із тим мужньою й незламною. І всі, як на мене, мають рацію.

Мабуть, більшість думає, що для того, щоб вважати Одесу найкращим містом України, треба тут народитися. Це не мій випадок. Я народилася на північному сході України, на Слобожанщині. Свідоме життя провела на Донеччині, а тепер насолоджуюся чудовими краєвидами півдня.

Так, коли вперше зустрілася з цим містом (ще перед повномасштабним вторгненням), захлиналася від насолоди від поба-

ченого та почутого. Здавалося, що хотілося відчуті відразу все, що відоме всьому світові, що вже до тебе побачили й почули мільйони туристів. Без упину можна було відкривати нові місця, запахи, переживати різні емоції, бродити маленькими одеськими двориками й помпезними, неповторними залами замків, скуштувати знамениті вина із шовковими танінами та яскравим смаком чорної смородини, ожини, вишні, спецій та ванілі, ароматами польових квітів, жовтих яблук, груш, свіжого хліба, лимону та фіалки. А ще насолодитися своєрідною атмосферою Староконного базару. Він займає кілька кварталів, та не має звичної для ринку форми: тут немає традиційних прилавків чи лотків. Одні товари розкладено прямо на асфальті на шматках тканини чи поліетилену, інші розвішано на вікнах та стінах старих будинків, парканах та столітніх деревах. Серед моря старого мотлоху можна помітити справді цінний антикваріат: усілякі дрібнички, старовинні речі для надання шику сучасній оселі; ювелірні вироби, які зроблять вигляд кожної модниці неперевершеним та унікальним.

Чим пахне Одеса? Відповідь до геніальності проста. Одеса пахне морем. А одеське море солоне, п'янке, бурхливе й тихе, іноді моторошне, часом тепле й лагідне, привітне, холодне й грізне, але завжди загадкове й дивовижне. А яка гра кольорів! Море може бути темно-синім, насичено-чорним, бірюзовим, гранатовим, лазуровим, кольору маренго, лаймовим, оливковим, мати відтінок ціанового або смарагдового кольору, бути сіро-блакитним та сріблястим. Це створює особливу атмосферу й передає певний настрій. Вдивляючись у пінні хвилі або милуючись бризом, і сам відчуваєш спокій та затишок, захоплення та мрійливість, смуток і самотність, силу й свободу, радість й оптимізм. І це не може не захоплювати та надихати.

Без сумніву, за кількістю видатних місць, багатства культурної спадщини можна сміливо назвати Одесу найкращим містом України. Але, на моє переконання, таким його роблять люди. Так, саме мешканці міста. Це й українці, болгари, євреї, молдовани, білоруси, вірмени, поляки, грузини, азербайджанці, татари, гагаузи, греки та представники інших національностей, які вміють жити разом, збагачуючи та доповнюючи одне одного. Об'єднання багатьох культур робить це місто унікальним,

своєрідним, витонченим, сумбурним, сентиментальним, оптимістичним, авангардним та дружнім, толерантним до всіх культур, народів та їх особливостей.

Об'єднані і закохані в місто, вони 8 серпня 1941 року, коли в місті був оголошений стан облоги, 100-тисячною армією вийшли на будівництво оборонних споруд. Під артилерійським вогнем і безперервним бомбардуванням люди рили окопи, будували вогневі точки, зводили барикади. За короткий час у місті було споруджено більше 200 барикад. Гітлерівське командування вважало, що Одеса, яка не мала до війни жодних укріплень, не зможе триматися так довго. Ворог настільки був упевнений у цьому, що на 10 серпня 1941 р. призначив у місті парад своїх військ. Ох, яка знайома ситуація! На жаль, знайома. Тоді, у далекому 1941 році, німецькі війська наштовхнулися на героїчний опір військ Приморської армії.

У лютому 2022 одесити знову, як і в ті далекі роки, готові захищати кожний клапчик своєї землі. Чого лише варта історія острова Зміїний — острова в північно-західній частині Чорного моря. Уже 24 лютого, у перший день повномасштабного вторгнення, до острова підійшов флагман Чорноморського флоту Росії крейсер «Москва». На ультиматум з боку ворога з призивом здатися або загинути українці відповіли фразою, яка стала легендарною. Тоді окупантам все ж вдалося захопити прикордонників в полон і висадитися на острові. Однак уже через декілька місяців флагман ворожого флоту пішов на дно. А наприкінці червня точні удари Збройних Сил України по острову змусили й окупаційний гарнізон втекти зі Зміїного.

Волонтерська Одеса — це окрема історія про людяність та допомогу як військовим на передовій, так і цивільним, які в умовах війни перебувають у скрутному становищі. Такі вже є одесити: самодостатні, вольові, цілісні, щедрі на добро, тепло й турботу, мужні й відважні, незалежні, свободолобні, відкриті, розумні, активні, підприємливі, талановиті й вигадливі. Увесь світ облетіли кадри з мужніми одеситами та гостями міста, які набивали мішки піском та будували барикади, укріплювали суходол; готові були захищати кожну вулицю.

Саме в цьому місті малознайомі люди подали моїй родині руку допомоги й обгорнули турботою, надали прихисток у пер-

ші найважчі місяці перебування поза рідною домівкою. Завдяки таким одеситам, місто для мене стало теплим, затишним, а найголовніше — рідним. Бо дім — це не стільки стіни, це місце, де твоя родина почувається в безпеці, де відчуваєш дружнє плече, підтримку та співучасть. Дивовижно усвідомлювати особливий зв'язок, що виникає між людьми на основі взаєморозуміння, підтримки та співчуття. Відомий англійський філософ, історик, вчений Френсіс Бекон написав: «Дружба посилює радість і послаблює прикрість». Життя доводить правдивість цього вислову.

Почуття від початку війни змінювалися. Лють, ненависть, агресія, відчай, страшенний біль від втрати найкращих із нас. Разом із тим були й радісні хвилини: повага й любов, підтримка, захоплення, відчуття неймовірної єдності, піднесення, почуття вдячності. Важливо одне — пройти складний процес прийняття того, що трапилось, й адаптуватись до нового життя з дружньою підтримкою вдвічі легше.

Ланцюжок довжиною в життя Харків—Краматорськ—Одеса замкнувся. Усе переплелось: дух степів Харківщини — найбільшої області Східної України, що вабить неймовірною красою природи; Краматорськ, де серед безкраїх рівнин, підносячись над рівнем горизонту, немов величезні хвилі древнього океану, розкинулася біла горбиста гряда Білокузьминівських скель; Донецчина — край заводів-гігантів та шахт; нарешті — тепла, сонячна Одещина з таємничими підземеллями, руїнами давніх місць, неймовірними лиманами, частинкою Венеції й гіркуватим солоним морем.

Одесити наділені унікальною особливістю сприймати дійсність з гумором. З тим здоровим сміхом, який дає можливість впоратися зі стресом, приймати реальність, робити паузу та набиратися сил, щоб знову продовжити війну на своєму фронті. Відомий факт, що гумор — потужний інструмент захисту для психіки, зокрема у воєнні часи. Яке ще місто України може похвалитися здатністю філософського ставлення до дійсності? Гумор ґрунтується на спостережливості та аналітичності мислення, сприяє життєстійкості. Людина з гарним почуттям гумору мислить по-філософськи. За власним спостереженням, одесити володіють набором якостей, які дозволяють процвітати, навіть коли стикаються з труднощами. Оптимізм — це головна із них.

Одеса сьогодні поранена, але незломлена. Я відкриваю її кожного дня. Сила містян у силі духу, нескореності, душевній стійкості, а ще в емоційності та щирості. Одесити люблять своє місто. Ця любов витає в повітрі, огортає кожного. Вона дає впевненість та опору. Одесити демонструють безкорисливість та добросердечність. Вони завжди прагнуть бути в перших лавах і в праці, й у відпочинку. І я хочу бути частиною цього міста. Хочу вплести у свою долю стрічку морського бризу, краплі ласкавого вітру, смак терпкого вина, гостинність мешканців Одеси, а ще віру в перемогу.

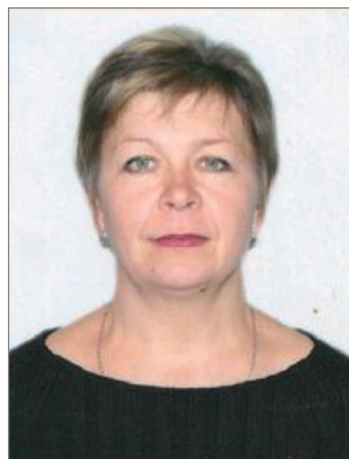
Я люблю міста, у яких зростала, навчалася, працювала, де народилися мої діти. Це частина мене. І ця любов назавжди. Але Одеса — це моє сьогодні. Так, непросто починати вибудовувати своє життя на новому місці, коли тобі вже 50. Але Одеса, можливо, трішки приглядалася до мене, наче вирішуючи, чи можна зі мною подружитися, усе ж прийняла мене. Люди, яких зустріла від початку війни тут, в Одесі, підтримали. Місто огорнуло теплом та відкрило нові можливості працювати, творити, розвиватися, рухатися вперед; знаходити щастя в простих речах, радіти сонцю, морю, новому дню, співпереживати, вірити у свої сили, самій допомагати іншим.

Тому сьогодні для мене, не одеситки, Одеса є найкращим містом України. Моя Одеса — Оптимістична, Дружня, Емоційна, Сентиментальна, Авангардна.

Галина БОЙКО

*учителька української
мови та літератури
Одеського ліцею № 92*

ОДЕСА — НАЙКРАЩЕ МІСТО УКРАЇНИ

Одеса — це не просто місто, це цілий світ, де кожен куточок дихає історією, пристрастю і незабутньою атмосферою. Це місце, яке має здатність зачаровувати з першого погляду, перетворюючи звичайні прогулянки в пригоди, що залишаються у пам'яті назавжди. Для мене Одеса — це не просто локація на карті, це справжній театр життя, де кожна вуличка стає сценою, а кожен мешканець — актором у виставі, наповненій гумором, мудрістю та невимушеною легкістю буття.

Це місто має щось магічне, щось таке, що відчувається у кожному подиху вітру, у кожному промені сонця, який грає на фасадах старовинних будинків. Це не лише місце, де стикаються море і небо, але й простір, де час наче зупиняється, дозволяючи тобі відчувати кожну мить у її повноті. Його душа живе в теплих подихах моря, які змішуються з запахами свіжоспеченого хліба на ринках і квітучих акацій у скверах. Це дзвінкий сміх людей на Привозі, де життя вирує так яскраво, що здається, ніби саме сонце там знаходить найбільше радості.

Одеса схожа на казку, яка оживає щоразу, коли ти ступаєш її вузькими вулицями, викладеними старою бруківкою. Це місто,

яке вміє говорити мовою серця, навіть якщо ти не знаєш його слів. Його м'яке вечірнє світло, яке ніжно розливається між будинками, наповнює атмосферу незвичайною теплотою, ніби воно прагне зігріти тебе зсередини. Кожен камінь, кожна деталь тут ніби зберігає відгомін минулих століть, створюючи відчуття, що ти не просто гуляєш містом, а стаєш частиною його великої і незабутньої історії.

Одеса завжди здається трохи театральною, але саме це і є її неповторним шармом. Тут усе створене для того, щоб дивувати і захоплювати: від величі Потьомкінських сходів, що мовчазно спускаються до моря, до невимушеного шарму двориків, де завжди знайдеться кіт, який ліниво дрімає на сонці. Одеса — це не лише місце, це емоція, яка огортає тебе теплом і залишає відчуття, ніби ти вдома, навіть якщо ти вперше тут.

Коли я думаю про Одесу, у моїй уяві одразу виникають її вузькі затишні вулиці, викладені старою бруківкою, що здається, ніби пам'ятає кроки тисячі людей, які жили тут протягом століть. Ці вулиці мають свою неповторну мелодію: дзвін трамваїв, які неквапливо рухаються старим центром; гомін туристів, що милуються архітектурою; і тихий шелест дерев, які створюють прохолодний затінок у спекотні дні. Одеса — це місто, яке неможливо уявити без її запахів, адже вони розкривають душу цього місця.

Одеса пахне морем, солоно-свіжим подихом, який доноситься навіть у самісінькому серці міста, наче нагадуючи, що ти завжди поряд із його безкрайністю. До цього аромату додається теплий запах сонця, що немов прогріває усе навколо, і запах хліба, щойно випеченого у маленьких пекарнях, що ховаються на перших поверхах старовинних будинків. І, звичайно ж, акації — їхній терпкий, солодкуватий аромат наповнює повітря незвичайним шармом, особливо навесні, коли місто розквітає. Усі ці запахи змішуються, утворюючи унікальний коктейль, який відчувається навіть серцем. Він залишає по собі довгий спогад, навіть якщо ти вже далеко від міста, ніби Одеса завжди залишається поруч, тримаючи тебе за руку.

Але справжня магія Одеси — це навіть не її запахи чи вигляд, а її особлива атмосфера. Тут минуле й сучасність не просто співіснують, а утворюють дивовижний союз, у якому одне до-

повнює інше. Старовинні фасади будинків, укриті легким шаром патини часу, сусідять із сучасними кафе, де грає жива музика, а тераси наповнені сміхом і голосами відвідувачів. У кожному такому кафе здається, що життя вирує, але водночас немає поспіху — лише задоволення від миті.

Непоказні на перший погляд дворики Одеси — це окремий світ, який ховає в собі сотні історій. Тут час ніби сповільнюється, і ти раптом починаєш помічати деталі: ковані балкони, на яких сушиться білизна, старі лавки, на яких сидять бабусі з онуками, і вікна, прикрашені мереживними занавісками. У цих двориках відчувається тепло людських стосунків, адже тут життя триває у всій його красі — просте, щире і справжнє.

І, звичайно, люди. Одесити — це окрема історія, яка робить місто живим. Їхній відкритий погляд, готовність усміхнутися незнайомцю і сказати кілька теплих слів створюють відчуття, ніби ти завжди бажаний гість. Вони ніби підкреслюють, що в Одесі немає чужих, лише друзі, які ще не зустрілися. Ця відкритість і людяність роблять кожну прогулянку містом особливою, адже ніколи не знаєш, яка несподівана розмова чи зустріч зробить твій день яскравішим.

Одеса — це місце, де кожен куточок наповнений чарами, які відчуваєш усіма своїми органами чуття, і ця магія залишає слід у серці назавжди.

Одеса — це завжди море. Море тут — не просто фізичний простір, це пульсуюче серце міста, його душа, його вічний рух. Воно наче дихає разом із Одесою, задає ритм її життю, надихає і заспокоює одночасно. Море в Одесі має особливу магію, яку не можна описати словами, але можна відчути всім своїм єством. Коли я стою на його березі, вдивляючись у безкрайній горизонт, час ніби зупиняється, розчиняючись у синьо-сріблястій гладі води. Це момент абсолютного спокою, коли здається, що весь світ завмирає, залишаючи тебе наодинці з цією нескінченною красою.

Одеське море — тепле навіть узимку. Хоча вода тоді холодна і хвилі набувають сивого, трохи драматичного відтінку, у ньому відчувається якась особлива душевність. Улітку море лагідно обіймає теплими хвилями, які ніжно накочуються на берег, а вітри додають повітрю солонуватого присмаку свободи. Море

навчає бути вільним, як вітер, що гуляє над його просторами, і одночасно сильним, як його хвилі, що розбиваються об прибережні камені. У кожному шелесті хвиль, у кожному крику чайок, які ширяють над водою, наче захована часточка Одеси — її негаснуча енергія, життєва сила, прагнення до чогось більшого.

Прогулянки Приморським бульваром — це наче подорож у часі. Кожен його куточок, кожна лавка, кожен ліхтар здаються живими, наповненими спогадами про тих, хто тут колись ходив. Заплющивши очі, я уявляю, як понад сто років тому тут прогулювалися дами у вишуканих капелюшках і панчохах, чоловіки у строгих костюмах і діти, які весело бігали поміж деревами. Вони обговорювали новини, обмінювалися жартами, слухали звуки моря і насолоджувалися цим самим бульваром, який і сьогодні зберігає свій неповторний шарм.

Приморський бульвар — це живий музей під відкритим небом, де історія і сучасність переплітаються в одному русі. Він розповідає історії про місто, яке завжди було відкритим для світу, яке приймало людей різних культур, мов і традицій. І в самому серці цього бульвару — Потьомкінські сходи. Для мене вони не просто архітектурний об'єкт, а справжній символ Одеси. Вони величні і водночас прості, як саме місто. Кожна їхня сходинка мовчки свідчить про події, що тут відбувалися: і про радість, і про випробування, і про любов до життя, яка завжди панує в Одесі.

Коли я дивлюся вниз на ці сходи, що спускаються до порту, переді мною відкривається картина, яка наповнює серце якимось особливим почуттям. Величезні кораблі, що причалюють у порт, віддзеркалюють дух міста: Одеса завжди була воротами у світ, місцем, де зустрічаються шляхи і долі. Потьомкінські сходи здаються запрошенням стати частиною цього безперервного руху, цього єднання культур і народів. Вони ніби шепочуть тобі: «Іди, відкривай нові горизонти, але завжди пам'ятай, де твоє коріння, де твій дім».

І кожного разу, піднімаючись або спускаючись ними, я відчуваю, як стаю частиною цієї історії, яка ніколи не закінчується. Це відчуття — невіддільна частина Одеси-міста, яке завжди дишає разом із морем, запрошуючи кожного відчути його велич і простоту, його тепло і невичерпну енергію.

Особливе місце у моєму серці займає Одеський оперний театр. Це не просто архітектурна перлина, це справжній храм мистецтва. Його стіни пам'ятають голоси великих артистів, і кожна вистава тут перетворюється на свято. Я люблю сидіти в залі перед початком вистави, коли гаснуть вогні і ти чекаєш, затамувавши подих. У ці моменти здається, що весь світ зупиняється, щоб дати місце красі.

Але справжня Одеса живе в її двориках. Ці маленькі острівці життя завжди приховують щось цікаве: чи то старий фонтан, чи кіт, що ліниво дремає на сонці, чи групу дітей, які грають у хованки. Одеса у цих двориках здається живою і близькою, такою, якою її люблять місцеві. Тут немає поспіху, лише тепло і доброта, які завжди з тобою.

Одесити — це душа міста. Їхній гумор — це окрема планета. Вони можуть розсмішити навіть у найважчі моменти, бо це їхній спосіб долати труднощі. Я пам'ятаю одну ситуацію на Привозі, коли бабуся-продавчиня запропонувала мені рибу і так пожартувала, що всі довкола почали сміятися. Це момент, який не можливо забути. Одеса вчить, що життя — це свято, і до нього треба ставитися легко, із любов'ю до кожної миті.

Одеса — це місто смаків. Форшмак, бичачки, пахлава, свіжі фрукти — усе це створює унікальну гастрономічну палітру. Їжа тут — це не просто засіб насититися, це частина культури, спосіб виразити любов до життя. Кожна страва, кожен смак — це маленьке свято, яке розкриває душу міста.

Одеса — це більше, ніж просто місце на карті. Це цілий всесвіт емоцій, спогадів і почуттів, які назавжди залишають слід у твоєму серці. Це місто, де кожна вуличка ніби нашіптує історії минулого, а кожен двір зберігає у собі частинку одеської душі. Одеса не лише відкриває свої обійми, вона ніби огортає тебе невидимою ковдрою тепла, затишку і радості, змушуючи повертатися до неї знову і знову. Це те місце, де ти відчуваєш себе потрібним, де кожен крок супроводжується усмішками перехожих і дружнім словом, а атмосфера свободи й легкості надихає на нові звершення.

Для мене Одеса — це джерело нескінченного натхнення. Це місто, яке навчає бачити красу в простих речах: у променях сонця, що розсипаються золотими блискавками на морській по-

верхні, у вітрі, який приносить солонуватий запах моря, у шелесті акацій, що перешіптуються на старих вулицях. Одеса нагадує, що щастя завжди поруч: у короткій розмові з продавцем на Привозі, у смаку ще теплої булочки з місцевої пекарні, у дитячому сміху, що лунає у дворах. Це місто дає відчуття повноти життя, його справжньої цінності.

Одеса має здатність торкатися серця так глибоко, що навіть після багатьох років її згадка викликає усмішку. Вона залишає в душі відбиток, який важко описати словами. Це може бути мелодія одеського дворику, шум хвиль на Ланжероні, чи сміх компанії друзів, що збираються за столиком у невеликому кафе. Одеса — це момент щастя, який ти можеш забрати із собою, де б ти не був, і який завжди буде повертати тебе подумки до її вузьких вуличок, просторих бульварів і теплих обіймів моря.

І навіть якщо життя заводить тебе далеко від цього чарівного куточка світу, Одеса завжди залишається з тобою. Вона живе у твоїх спогадах, у теплих розмовах про неї, у бажанні повернутися. Її дух завжди з тобою: у сміху, який лунає серед рідних людей, у запаху кави, який нагадує ранок на Дерибасівській, у кожній хвилині радості, яка знаходить тебе у буденному житті.

Одеса — це не просто місто. Це любов, яка пульсує у твоїх жилах. Це затишок, який ти носиш із собою. Це частинка тебе, яка ніколи не зникає. І куди б тебе не завели дороги, серце завжди повертається до цього місця, яке стало чимось більшим, ніж географічною точкою. Одеса — це життя, яке завжди буде з тобою, бо вона живе у твоєму серці, розквітаючи у найяскравіших кольорах щоразу, коли ти про неї згадуєш.

Ірина БОЙМІСТРУК

*учителька української
мови та літератури
Одеської гімназії № 20*

ЧИ ТИ ЗНАЄШ ЯК-НО ЗВЕТЬСЯ УКРАЇНСЬКИХ МІСТ ПРИНЦЕСА?

*Чорне море омиває з півдня берег України.
Сяє там під небокраєм місто — чарівна перлина.
Грає вона аж до сонця трьома барвами яскраво:
героїчним, суть, червоним,
чистим — білим,
жовтим — жвавим.
Назва містить таємницю мореплавства Одіссея,
а засновано це місто як фортеця Хаджибея.
Дім-стіна та катакомби,
пам'ятник величний Дюку
проти величезних сходів,
ніби вам простягне руку.
Чи ти знаєш як-но зветься українських міст принцеса?
Вона прямо-таки має лагідне ім'я: Одеса*

Чеслав Віршинський

Наша історія починається ще у сьомому столітті до нашої ери, коли давньогрецькими мореплавцями на березі найчорнішого моря були збудовані перші людські поселення, далі їх змінили Ногайські орди, що оселилися на цьому місці, а потім зем-

лі відійшли Великому князівству Литовському і мали назву Коцюбіїв, що згодом змінилася на Хаджибей. І ось вже Османська фортеця гордо здіймається над крутим приморським берегом, та не змогла вона вистояти, коли у вересні 1789 війська на чолі з Хосе де Рібасом завоювали її.

Після падіння фортеці поселення на березі Чорного моря отримує статус міста і відтепер називається Одесою.

Багато чого випало на долю цього надзвичайного, прекрасного і сильного міста. Скільки разів переходило воно з рук в руки, перебувало під окупацією, але зберегло свою неповторність.

Я пишаюсь тим, що народилась тут, у неймовірному багато-національному середовищі, яке не можна порівняти ні з чим, бо немає іншого такого міста, яке з першого погляду назавжди полонить твою душу і серце.

Як тільки не називають його: і Південною Пальмірою, і перлиною біля моря, і містом неперевершеного специфічного гумору, притаманного лише мешканцям Одеси, і містом-героем, і Чорноморською столицею, і, врешті-решт, просто мамою, Одесою-мамою.

І хоча в світовому форматі місто достатньо молоде, воно має свою культурну й архітектурну спадщину, яка не може не захоплювати. Прогулюючись вулицями Одеси, не можеш намілюватися її величними будинками, кожен з яких має свою унікальну архітектурну композицію, яка додає неперевершеного шарму нашому приморському місту та переносить нас у минуле, ніби намагаючись розказати свою індивідуальну історію.

В Одесі кожен знайде те, що буде йому до душі. Ніхто не залишиться розчарованим чи незадоволеним: Оперний театр задовольнить відвідувачів своєю неповторною атмосферою та величними виставами, заворожить зовнішнім виглядом, що є шедевром архітектури; Потьомкінські сходи, з яких відкривається неймовірна панорама на порт і море, заспокоять та нададуть упевненості; Дерibasівська та Міський сад подарують гарний настрій на весь день та зарядять енергією; Морський порт заворожить круїзними лайнерами; ринок «Привоз» ознайомить з неперевершеним колоритом одеської торгівлі, нагодує, розкаже останні плітки, поділиться «секретними» рецептами та познайомить з «потрібними» людьми; одеські катакомби не залишать

байдужими сміливих та витривалих; Приморський бульвар надасть змогу очистити думки, прогулятися в прохолоді, присісти та відпочити в тіні; одеські пляжі звільнять від повсякденних клопотів та дадуть насолодитися моментом; а старовинні вулички, в центрі якими можна блукати вічно, остаточно подарують вам відчуття гармонії.

А що ж люди, які живуть в такому прекрасному місті? Це одесити, яким властиві почуття гумору та доброзичливість, наскрізь пронизані жартами та легкою сатирою, вони вміють та знають усе: поділяться останнім та нададуть допомогу тому, кому вона буде вкрай необхідна; самі «зроблять собі проблему», а потім самі ж її із задоволенням вирішать; уміють жартувати і розділяти горе; мають гострий язик, але добре та щире серце, вони гостинні та хлібосольні.

Навіть кухня в Одесі своя, специфічна, бо об'єднало наше місто неймовірну кількість національностей на своїй території, тому місто має сукупність кулінарних традицій: тут тобі і форшмак, і цимес, биче серце і мезе, бички і мідії, плацинди та вертути, борщ та саламур, голубці «з мізинчик» та плов, фарширована шийка та цаца (тюлька у фритюрі). І кожен готує це все на свій лад і доводить, що саме у нього виходить найсмачніше, і саме він володіє отим «секретним» рецептом.

Як можна не закохатися в місто, яке для кожного одесита є містом-мрією, містом, що виконує бажання, містом, що надихає, містом сили, найкращим місцем на Землі?

А ніяк! Бо кожен, хто приїжджає до Одеси, вже ніколи не зможе викинути з голови і серця неповторну атмосферу, що пахне тут, не зможе забути смаку страв, які тут куштував, не припинить спілкуватися з людьми, якими тут познайомився. Одеса не відпускає від себе тих, хто хоч раз її відвідав, вона западає в саме серце, полонить мозок і кличе повертатися знову і знову!

Я об'їздила ледве не всю Україну, була майже в усіх куточках нашої прекрасної країни, бачила величні гори і глибокі прозорі озера, стародавню архітектуру і могутність лісів, гуляла широкими проспектами і маленькими вуличками, відвідала безліч кафе та ресторанів, побувала в музеях та театрах, брала участь у місцевих обрядах, але ніде не зустрічала такого ж колориту, як в Одесі, ніде не зіткнулась з такою атмосферою, як у нашому міс-

ті, бо воно залишає по собі настільки незабутні враження. Порівнювати його з іншими містами просто не можливо!

Тому в рідній Одесі акації більш пахучі і яскраві, каштанові свічки — найбільші, степи — найпросторіші, їжа — найсмачніша, море — найтепліше, рідні вулиці — найзатишніші.

Одеса єдина в усьому світі. Вона багатогранна, гостинна, багатонаціональна, колоритна, зі своїм специфічним духом, що ментально закохує в себе, надихає та окрилює.

Це найкраще місце України. Тут мій дім, моя сім'я і, незважаючи на те, що зараз Одеса переживає важкі часи, вірю, що вона стане ще більш прекраснішою, а герцог де Рішельє продовжуватиме зустрічати гостей, простягаючи руку в доброзичливому жесті, ніби промовляючи: «Ласкаво просимо до нашого неймовірного міста!»

Світлана ХРОНЕНКО

*учителька української
мови та літератури
Одеського ліцею № 82*

ОДЕСА — НАЙКРАЩЕ МІСТО УКРАЇНИ

Одеса — місто, якому належить особливе місце в моєму серці. Воно вражає своєю унікальною атмосферою, красою та багатогранністю. Кожен куток цього міста має свою власну історію та характер, що робить його неповторним.

Проголюючись вулицями Одеси, я завжди захоплююся її архітектурою. Величні будинки, збудовані у стилі неокласицизму та модерну, вражають своєю красою й розкішшю. Вони переносять мене в минуле й розповідають свою історію. Давніми вуличками можна блукати вічно. Кожен будинок має свою унікальну архітектурну композицію, що додає особливого шарму цьому місту.

Ось прогулююсь Приморським бульваром. Крислаті платани, фонтани. Родзинкою і, безперечно, символом міста залишаються легендарні Потьомкінські сходи, з яких відкривається неймовірна панорама на порт і море. Усі великі й прекрасні вчинки, мабуть, роблять заради кохання. У середині XIX століття князь Михайло Воронцов зробив подарунок своїй дружині Єлизаветі,

розпорядившись побудувати сходи, які б поєднували розташований біля моря порт і саме місто. Раніше, щоб дістатися до узбережжя, люди пробиралися вузькими стежками. Потьомкінські сходи вважаються символом та головною пам'яткою Одеси. Це монументальна будова, яку свого часу оспівував Олександр Грін та Марк Твен, називаючи їх «знаменитими», «гігантськими». «прекрасними». Кам'яні сходи, найкрасивіші сходи Європи, варто відвідати гостям міста.

Пам'ятник Дюку — це перший монумент, відкритий у місті. Герцог де Рішельє, який став першим градоначальником Одеси, перетворив її на справжню перлину біля моря, створивши тут один з найбільших торгових портів. За часів його керування Одеса почала активно забудовуватися, з'явився перший Одеський оперний театр, друкарня, були відкриті комерційне училище та інститут шляхетних дівчат. Герцог де Рішельє залишався незмінним градоначальником Одеси протягом одинадцяти років. За цей час населення міста досягло тридцяти п'яти тисяч. Багато часу минуло, змінилася й Одеса, проте пам'ятник Дюку залишається улюбленим місцем зустрічей одеситів й візитною карткою міста.

Душею цього всього є Дерибасівська вулиця. Правду ж кажуть: не прогулявся Дерибасівською — не бачив Одеси. Ця пішохідна вулиця порадує наявністю затишних ресторанів та кафе, вітрин магазинів. До речі, один з них «Пасаж» був збудований ще в XIX столітті. У будівлі гармонійно сплітаються лінії бароко, класики й пластичного модерну. Привабливість комплексу — його декор і критий атріум зі скляним дахом. Пишна ліпнина, різноманітність скульптур античних героїв робить «Пасаж» швидше музеєм, ніж торговим центром. Основними фігурами скульптурної групи є Меркурій та Фортуна, які досить часто повторюються в елементах декору готелю.

Одеський національний академічний театр опери та балету — це справжній шедевр архітектури та музичного мистецтва, він входить до п'ятірки найкрасивіших театрів світу. Внутрішнє оздоблення Одеського оперного театру вважається унікальним, адже підлога тут викладена з мармурової крихти, кожен поверх має свій малюнок. Театр облаштований оксамитовими кріслами, бронзовими світильниками й кришталеvими бра. Архітектура

глядацької зали витримана у стилі французького рококо і декорована різноманітними ліпними орнаментами й тонкою позолотою. На стелі цього залу розміщено чотири картини художника Лефлера у вигляді медальйонів, де зображено сцени з творів У. Шекспіра.

А Воронцовська колонада, об'єкт культурної спадщини, є найкращою оглядовою точкою міста, адже відкривається прекрасний вид на морське узбережжя. Будівля була побудована в стилі ампір, її багаті гостьові зали з рясною позолотою, витонченою ліпниною, кришталевими люстрами та чудовим паркетом вражають своїм дизайном та пишністю. З цього палацового комплексу видно все як на долоні, мабуть, генерал-губернатор Воронцов бачив усі судна, які приходили в порт і розвантажувались.

Чого вартий Стамбульський та Грецький парки! Хоч відкрилися зовсім недавно, але вже встигли полюбитися місцевим мешканцям та відпочивальникам. Стежки з гравію, дивовижні фонтани, грот.

Одесу будували європейці, тож волелюбний дух свободи відображається у творчості одеських митців. Місто стало відомим на весь світ та набуло немало поетичних назв: «Південна Пальміра», «Перлина Чорного моря», «Одеса-мама», «Посмішка Бога»... Це неповторне українське місто з європейськими цінностями й доброзичливими людьми.

Одеса вірна своїм традиціям та звичаям. Місто, яке завжди славалося своєю самобутністю та гостинністю, сьогодні пишається своєю єдністю. У всі часи, незалежно від національності, одесити вміли боротися за свої права і свободи, об'єднуватися задля захисту свого рідного міста й країни.

Одеса — це місто гумору: тут уміють дотепно жартувати, дарують гарний настрій. У місті поєднано дуже багато культур, завжди є щось цікаве для кожного: безліч розваг, жваві вуличні фестивалі, концерти та інші заходи, які запам'ятовуються на все життя.

Прямую до моря...

Живучи біля моря, люди стають мудрими. Вони не замкнені в горах і не прив'язані до одноманітної рівнини. Море має простір для очей. Напевно, це допомагає людям вільно мислити. Згадую слова Коко Шанель: «На березі моря розгладжуються зморшки

душі...» Це втілена чуттєвість. Море вміє пристрасно любити й ненавидіти, вміє сміятися та плакати.

Воно безмежне, манливе, незвідане, таке прекрасне, дарує відчуття свободи...Вислухає й заспокоїть, наповнить силами. Море має енергію, якої немає ніде. У морі відображаються наш смуток та проблеми. Воно таке глибоке, що хочеться в ньому розчинитись. Воно чудове.

Я полюбила море... Воно ніколи не буває одноманітним, нецікавим, бо щодня, навіть щохвилини воно різне. Краса й велич, іноді шум прибою, іноді тиха й спокійна вода...Воно прекрасне й під час бурі.Таємниче, мінливе, неосяжне... Воно не залишає байдужим серце, хвилює душу. Іноді воно тихе й спокійне, іноді холодне й бурхливе. Сонячне проміння пронизує воду, досягає дна, лагідно торкається золотавого піску, камінців, мушлей та зеленуватих водоростей. Удень сонечко гріє так спекотно, що хочеться з головою пірнути в холодну прозору воду. А коли наступного дня налетить поривчастий вітер і погонить хвилі до берега, вода стає каламутно-зеленою, темно-синьою й навіть чорною. Шалено хвилі б'ються в прибережний пісок, ніби змагається грізний велетень. Я можу дивитись на море безкінечно.

Наступає вечір — і море відображає, наче дзеркало, темноту неба. Воно заворожує. Місяць малює сріблясту доріжку на воді, яка полонить, здається шляхом до іншого світу. Саме в такий момент я відчуваю, що це окремий чарівний світ, який живе за своїми законами, таїть безмежність. І перед цією величчю природи людина — маленька піщинка. Хвилі, що невпинно б'ються об берег, нагадують про вічний рух життя, про його непередбачуваність і змінність.

Море змінюється кожного дня. Воно може бути спокійним і лагідним, ніби запрошує до своїх обіймів, а може бути й бурхливим, показуючи свою неприборкану силу. І кожен раз, коли я дивлюся на нього, мені здається, що я бачу щось нове. Це може бути відблиск сонця на гребені хвилі або танець дельфінів у даліні. Море ніколи не перестає дивувати, воно завжди має таїну.

Таке прекрасне воно і зранку, і вдень, і вночі...

Мої очі охоплюють горизонт, забризканий лазуровими мріями. Припливи й відпливи спокійних хвиль говорять пошепки захоплюючою мовою музики моря, схожої на мантру. Вони го-

ворають про свободу. Я ніби вдивляюсь у блакить, злітаю вище разом із морськими чайками й бакланами. Море... Відчуваю твої обійми. Простори захоплюють моє єство, нестримно хвилююся, ніколи не забуду твоєї величі...

Як не любити тебе, Одесо? Наймиліше, найдорожче місто, без якого я не уявляю свого життя! Колиско мрій! Чарівна перлино біля Чорного моря! Упевнена, що немає нічого прекраснішого за тебе. Ти безцінний діамант! Умієш закохувати, маєш гіпнотичну красу! Дозволяєш мені бути справжньою.

Ганна УСАЧОВА

*учителька зарубіжної літератури
Одеського ліцею «Михайлівський»*

ОДЕСА — НАЙКРАЩЕ МІСТО УКРАЇНИ

Одеса

Одеса — найкраще місто

Одеса — найрідніше місце.....

Одеса — це щось неймовірне.....

Так, одразу виникає питання, про те, що тут НЕБЕЗПЕЧНО,
бо ВІЙНА.

Коли чуєш вибухи, бачиш перелякані очі дітей, звісно, хочеться втекти, забути це все, але в голові виникає думка: «СТОП, ти вдома, чому я повинна їхати кудись, чому повинна ховатися...» І так кожного разу, але потім паніка проходить, ти йдеш гуляти по тих місцях, які навіть не входять до туристичних маршрутів, але вони дорогі для тебе, для твого серця, там стає легко і тепло. Одеса — це феномен, тут є своя унікальність: гумор, море, портове життя, унікальні люди і навіть коти.

Як учитель зарубіжної літератури на своїх уроках завжди намагаюся донести своїм учням те, що наше місто — це мистецький «вибух». Протягом багатьох років воно стало джерелом натхнення для письменників, поетів, художників.

Аналізуючи і досліджуючи твори, де згадується моє рідне місто Одеса, я завжди намагаюся оцінювати їх через призму як української, так і зарубіжної літератури. Це дозволяє учням не тільки глибше усвідомити роль Одеси в культурно-мистецькому просторі, а й побачити, як її образ висвітлюється у літературних традиціях різних культур.

Одеса у творах багатьох письменників постає як місто, де перетнулися різні культури, різноманітні мови, несхожі традиції.

Хочу зупинитися на прикладах деяких відомих авторів.

У повісті Івана Нечужа-Левицького «Микола Джеря» Одеса відіграє важливу символічну роль, бо для головного героя це місто стає справжнім уособленням надії, волі та нових перспектив.

Описуючи Одесу, Іван Нечуй-Левицький ілюструє її багатокультурність і різноманітність. На контрасті монотонного сільського життя місто виглядає строкатим і багатоликим. Тут поряд живуть українці, євреї, греки, болгар, гагаузи, молдавани — і всі знаходять місце в цьому просторі. Це підкреслює ідею відкритості великого міста до нових людей і культур. Через образ Одеси автор акцентує важливість теми емансипації особистості та ролі міст у долі людей.

Тему значимості Одеси як культурного центру продовжує у своїй творчості ще один відомий український письменник В. Винниченко. Особливо виразно це представлено в його прозових творах, таких як роман «Чесність з собою». Саме тут місто є фоном для розвитку різноманітних подій, де зосереджується увага на культурних і соціальних аспектах. А у творі «Сонячна машина» В. Винниченка Одеса не є основним місцем дії, але вона відіграє важливу роль в атмосфері роману та формуванні характерів персонажів, автор зображує наше рідне місто, яке втілює дух модернізації, змін і соціальних перетворень певної епохи.

Відомий український мислитель і філософ Григорій Сковорода іноді також проводив час в Одесі, хоча й не жив там постійно. Його враження від міста біля моря знайшли відображення саме у філософських роздумах та духовних пошуках. Він спостерігав за соціальними змінами, аналізував всі міські події — усе це мало значний вплив на його творчість та світогляд.

Образ Одеси в українських творах дає можливість розглянути місто через призму національної самобутності та соціальних

змін. Проте ще цікавішим є те, як цей образ відображається в літературі зарубіжних авторів. Як Одеса сприймалася людьми з інших країн? Яким чином її багатокультурний характер віддзеркалював не тільки особливості української реальності, а й загальносвітові процеси та зміни?

Ось кілька письменників з іноземних країн, які використовували образ Одеси у своїх творах.

Французький поет та письменник Гійом Аполлінер. Його родина мала безпосередні зв'язки з Одесою. У доробку цього автора місто часто фігурує як місце, яке оспівує сучасність та культурне багатство. Аполлінер описував Одесу як символ змін та культурного різноманіття.

А ось творчість Вільяма Сарояна, американського письменника вірменського походження, наочно демонструє вплив Одеси як міста, що стало точкою перетину різних культур та народів. Його твори не лише відтворюють спогади про Одесу, але й виражають емоції та переживання емігрантів. Для Сарояна Одеса — це не просто географічне місце, а символ багатогранного культурного простору, що надавав можливості змінюватися, незважаючи ні на що.

Далі варто звернутися до творчості грецького письменника Костянтина Гампера, де Одеса займає центральне місце в контексті культурних та соціальних взаємодій. У його літературному спадку Одеса займає важливу роль у розвитку сюжету, де зосереджується увага на її торговій і культурній значимості. Для нього це місто стає перехрестям різних народів і культур, що значно впливає на характер персонажів і їхні пошуки власного місця в житті.

Лауреат Нобелівської премії з літератури Еліас Канетті, який народився в Одесі, але більшу частину свого життя провів в Австрії, у своїх мемуарах і творах часто висвітлює проблеми міграції, культурних змін і процесу впливу. Одеса займає важливе місце у його роздумах, оскільки це місто стало джерелом його перших вражень, які значно вплинули на розвиток його світогляду та творчого напрямку. У його літературі наше місто постає як символ багатокультурного простору, що відіграло важливу роль у розвитку його особистості та поглядів на світ.

Також, розглядаючи тему Одеси в контексті різних культур, хотілося б звернутися і до теми єврейського минулого. Місто стало домівкою для значної єврейської громади, яка відіграла важливу роль у формуванні культурного та соціального життя. Євреї Одеси створили унікальну культуру, мову та традиції, що залишили помітний слід в літературі, мистецтві та побуті. Ось, наприклад, у спогадах і творах американського письменника Джонатана Сафрана Фоера Одеса зображена як місто, у якому єврейська спільнота не лише жила, а й процвітала, створюючи неповторний культурний простір, що поєднував традиційні цінності з сучасними тенденціями. Наше місто стало значущим центром для єврейської інтелігенції, бізнесу та мистецтва, і цей вплив залишається невід'ємною частиною її історичної спадщини.

Таким чином, розглядаючи образ Одеси через призму творчості як українських, так і зарубіжних письменників, ми можемо побачити, як це місто стало своєрідним символом культурної різноманітності, соціальних змін і модерністських пошуків. Одеса виявляється не лише географічним пунктом на карті, але й важливою складовою літературних творів, що відображають як індивідуальні, так і колективні процеси формування ідентичності. Тому, звертаючись до образу Одеси в літературі, ми не лише пізнаємо історію цього міста, але й глибше розуміємо його місце у контексті світових культурних та соціальних трансформацій.

Тему «Одеса — моє рідне місто» можна вивчати з різних точок зору, і кожна з них дає можливість побачити нові аспекти цього унікального міста. Воно виявляється важливою не тільки в літературному контексті, але й в історії, географії, мистецтві та соціальних науках. Ми бачимо, як Одеса стала важливим культурним, економічним та соціальним центром, який поєднує різні народи та культури. Географічне розташування Одеси на Чорноморському узбережжі підкреслює її стратегічне значення, що сприяло розвитку торгівлі та мореплавства.

У мистецтві Одеса також залишила помітний слід: від кіно, театру, музики до живопису. Тому одеситам завжди є про що думати і досліджувати, оскільки це місто насичене історією, культурною спадщиною та унікальною атмосферою, що вражає своєю різноманітністю.

Мандруючи вуличками Одеси, ти розумієш, що це місто не просто зібрання будівель і доріг — це живий організм, де кожна вулиця, кожен дворик зберігає спогади про минуле і водночас відображає рух до майбутнього. У ньому історія переплітається з сучасністю, а мозаїка культур і народів створює унікальну атмосферу. Що для тебе найрідніше в цьому місті? Може, це звуки з проспекту Шевченка, запах моря на Французькому бульварі чи тепла гостинність її мешканців. Одеса завжди залишає в душі щось особливе, і кожен знайде тут свою власну причину любити це місто.

Воно захоплює своєю багатогранністю, енергією та гостинністю, що робить її справжнім серцем Південного регіону України. Тому зовсім не дивно, що для багатьох Одеса є найкращим містом у світі.

Віра ДИМНІКОВА

*учителька зарубіжної
літератури
Одеського ліцею № 82*

ОДЕСА — УЛЮБЛЕНЕ МІСТО НА БЕРЕЗІ ЧОРНОГО МОРЯ!

Чудове, тепле, гостинне, привітне! А потрапила я в це найкраще місто України, коли мені виповнилося 30 років. Уся моя рідня, батьки — з Одеси. А так сталося, що народилася я і до п'ятдесяти дев'яти років жила в невеличкому затишному містечку на сході України.

Одеса сердечно привітала!

Родичі вперше зустріли мене з донькою в аеропорту: усі з квітами, на двох автомобілях, бо тих, хто зустрічав, було шестеро. Я, коли побачила цю процесію, із радістю вигукнула:

— Нас зустрічають справжні одесити!

І з того року кожного літа ми бували в Одесі. А як же? Лагідне, тепле море, гостинні родичі, смачна їжа! А одесити, неповторні одесити, а їхня унікальна говірка! Такого не почуєш ніде.

Пропускати крізь призму часу все, що відбувалося з 2014 року. Десять років! Десять років уже промайнуло.

Не згадуйте, що було неприємного, сумного, важкого! А як же пам'ять, інтуїція, сни? Їм наказувати немає сенсу! Пам'ятаю!

Ніколи не забути мені відчуття, коли я почула перші звуки бомбардування, справжнього бомбардування з бойового літака. Звуки? Звуки — це дуже приємне, тонке, ніжне слово. Звуками не назвеш ці страшні вибухи! Це вибухи, удари, розриви, спалахи, виверження вулкану, мабуть, теж підійде. Це вибух мозку! А страх! Куди його подіти? Страх за своє життя, життя близьких, рідних, дітей! Пам'ятаю сон, який я розповіла чоловіку. Ще не було війни.

Нашу п'ятиповерхівку взяли в облогу військові. Екіпіровка повна: автомати, каски і зелена форма. Вони по мотузкових драбинах лізли в кожне вікно. У кожне!

Я сказала чоловіку:

— Буде війна!

А він лише смикнув плечима, бо взагалі не любив ці розповіді про сни. А мені все снилося. Цей сон виявився віщим.

Військові, війна — ці слова влізли не тільки у вікна, вони вповзли в душу кожного українця. За першими вибухами — окупація росіянами українських територій, блокпости... Війна, справжня війна, яка вже вибухнула на сході України.

А Одеса зітхає, Одеса хвилюється, Одеса приймає біженців!

29 серпня 2014 рік. Ніколи не забуду один із найжахливіших воєнних днів для мене. Місяць ми живемо в Одесі, бо сполучення немає, ідуть бойові дії, їхати небезпечно. І ось я із найдорожчими для мене людьми, донькою й онукою, таки рушаємо додому в Луганську область. До Харкова — потягом. А вся моя велика рідня тут, в Одесі, в Одеській області. Потяг мав зупинку в Жеребковому. А там, біля вокзалу, живе моя двоюрідна сестра Олена. Вона з онукою й сусідкою прийшли до потягу нас побачити, саме побачити, бо на цій станції потяг стояв лише одну хвилину. Побачити, бо ми їхали у війну. Сестра старша на чотирнадцять років, вона пам'ятає Другу світову війну. Передає нам їжу. Це все відбувається дуже швидко, але вони втрьох не зупинилися, вони бігли за нашим вагоном до самого кінця перону. Ніколи не забуду її заплаканих очей. Ми ще тоді не зовсім розуміли, куди їдемо. Уже на ранок наш настрій дуже змінився. О п'ятій ранку ми в Харкові. Дочка, дивлячись у телефон, починає плакати. Зять надіслав фото, на яких дві вирви: одна — перед під'їздом, а друга — за будинком. На двох поверхах немає вікон.

— Мамо, куди ми їдемо? Ти бачиш, що там відбувається?

Це був для нас тільки початок. Від Харкова ми добиралися автобусом. Біля Дебальцевого почався справжній бій. Водій зупинив автобус за десять кілометрів від бою. Уперше в житті я побачила, як у бій летять бронетранспортери, а на них сидять солдати.

— А ось вже везуть убитих!

Я побачила три пари ніг бійців.

Як передати свій стан? Стан людини, яка з миру, буквально через якихось дванадцять — чотирнадцять годин, опинилась у пеклі війни, справжньої, страшною, смертельною. І одразу з обох боків почали бомбити з гравів: вибухи один за одним, без упину. З ураганів — земля здригається під ногами.

Потім сестра телефонувала і давала поради:

— Обов'язково запасіться сірниками й сіллю!

Коли була та війна, не всі мали, чим розпалювати печі, дивились, де в'ється димок над хатою, і бігли за вогнем. Я й запасла сірників і солі, але ми виїхали до Одеси і геть усе залишили у квартирі в Луганську.

Одеса чекала і прийняла!

Потім, уже через чотири роки, коли я продавала квартиру, усім, кому тільки можна було я роздавала сірники й сіль. Можна заpastися, не жаль роздати, а от війну тоді ніхто не зупинив. А вона розгорілася! І ми вже скоро три роки живемо в страху, у прокльонах ворога, у жалю за загиблими, в очікуванні кінця смертельного жаху війни.

Одеса не зрадила! Одеса захищається!

За ці роки з 2014 вже багато складено сумних пісень і віршів, відзнято фільмів, написано книжок. Колись я думала, що все знаю про Другу світову війну з кінофільмів, книжок, що не будуть більше горювати і вмирати мирні люди, солдати, що не будуть називати вулиці на честь загиблої сім'ї, у якій була тримісячна дитина.

Одеса пам'ятає і не забуде ніколи!

До війни ми військових майже не помічали, не бачили їх. Була українська армія, молоді рядові, офіцери... А зараз знову пишемо про війну! У книжці талановитого сучасного письменника Ігоря Михайлишина, рядового з позивним Піаніст, який сьогодні

на передовій, я прочитала про те, як він повернувся додому з російського полону після Іловайського котла. Так, він був там, у цьому жахливому котлі, він був у нестерпному російському полоні. І, коли він повернувся, змучений, худий, він ходив у формі, яка була на нього дуже велика. Я зрозуміла все про цю велику форму! Нашим воїнам треба було винести на своїх плечах те, що було їм не по силах фізично, не по силах психічно. Це випробування не по людських силах! Але вони витримали, вистояли, повернулися живими з того пекла і продовжують виборювати нашу незалежність, нашу свободу. Вони ведуть смертельний бій за наш спокій, за наших дітей. Так, саме за свою донечку Кірочку загинув її батько, справжній одесит, нащадок чорних бушлатів, під якими були тільники. А фашисти їх боялися, бо одесити йшли на ворога в рукопашну.

Одеса не забуде ніколи!

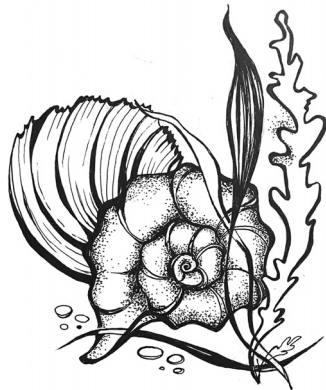
Ігор Михайлишин мені сказав:

— Як тільки закінчиться ця проклятуща війна, Одеса буде першим містом, куди я приїду, щоб зустрітися з Вами, з Вашими учнями, з юними одеситами.

А діти! Наші діти війни! Ось мій п'ятий клас. Батьки привітали їх новорічними подарунками в укритті. Діти змучені тривогами, вибухами, але вони усміхаються. Вони — маленькі одесити, вони — наше майбутнє, наша надія!

А Одеса — найкраще місто України!

Стояла, стоїть і стояти буде!

**Тетяна
ЧУКЛАНОВА**

*учителька української
мови та літератури
Одеського ліцею № 4*

ОДЕСА — МІСТО МОГО ДИТИНСТВА

*Але море було таке чудесне, і увечері на
Дерибасівській вулиці золотою ниткою
тремтіли в небі ліхтарі, а повітря було
ніжне, тепле й бархатне, і я роздумав
умирати.*

В. Сосюра

Одеса... Це слово викликає найтепліші почуття. Зразу поринаю у приємні спогади

Дитинство... Яскраве сонце, синє чисте небо, дзвінкий сміх... Аж раптом злива — тепла, величезними сльозами плаче небо, але зовсім не страшно і навіть ховатися не хочеться. Босі ноги з ляскотом вибивають на асфальті веселий танок. І знову дзвінкий заливистий сміх. Хмара зникла, сонячні промені торкаються зеленої, вмітої дощем травиці. Усією сім'єю збираємося на море. Від Молдаванки везе нас трамвай № 4 до парку Шевченка. Ще трохи — і ось воно — чарівне, безмежне море... Сьогодні лагідне, ніжно пестить піщаний берег блиском хвилочок, шепоче

тихенько, манить у свою прохолоду. А завтра може бути сердитим, вітер грає хвилями, і вони, укрившись білими баранцями, налітають на пірс, вистрибують на каміння, викликаючи тривогу чайок, які кружляють над ними, голосно скиглячи.

Але в будь-якому стані море прекрасне. Вода неймовірного кольору. Міниться усіма барвами. Може бути, як парне молоко, шовковисте, може переливатись сріблом і золотом. Може бути глибокого зеленого кольору, синього й блакитного. А коли сердиться на сіре непривітне небо, похмуро жене свинцеві, аж чорні хвилі, розбиваючи їх, як зболене серце.

Летять роки... Усе змінюється. Незмінним залишається тільки почуття до міста, зігрітого сонцем, любов'ю людей. Не знаю, у чому криються принади нашої красуні, але так приємно промовляти це слово — «Одеса». У ньому гармонійно поєднується клекіт моря, крики чайок, шепотіння хвиль, що тихенько накочуються на берег, залишаючи мокрий блискучий слід на піску, гамір людських потоків на вулицях, передзвін трамваїв. І хоч я уже доросла, але все так же приємно сидіти на березі моря, далеко від міського шуму і слухати розповіді безмежної стихії, що або заспокоює душу, або кличе тебе в незвідану далечінь, або збурює твої думки.

Це те, чого не зможеш відчутти ніде, навіть у містах, розташованих на берегах морів, озер, бурхливих річок.

І знову спогади... Ранок... Сонце ще тільки прокидається, розплющує свої очі, простягає несміливі промінчики крізь густі віти платанів. А ті соромливо ховають свої голі стовбури, прикриваючи їх гіллям, укритим зеленим листячком. А я йду пустельною вулицею, вдихаючи аромат ранку, сонця, слухаючи перші ледь чутні співи пташок. Іду повз чудові будинки — шедеври архітектури. І вони теж тихенько вплітаються в загальне звучання міста... Недарма їх називають застиглою в камені музикою. Прямує Пушкінською в бік Приморського бульвару...

Мені здається, що кожна людина, навіть випадково потрапивши до нас, буде пам'ятати наші зелені вулиці, неймовірні будинки, аромат нашого міста, адже він особливий кожної пори року. Улітку розпечене мерехтливе повітря сповнене гарячим солодким духом лип, троянд, яких так багато на клумбах у парках і на вулицях нашої красуні. Троянди різнокольорові, яскраві.

Зараз їх можна побачити на кожному кроці. І в це розпечене різнотрав'я вплітаються аромати вуличної кави, солодошів... У цю пору року в нас багато гостей, які приїжджають за теплом, за смагою, морською красою і залишають частинку свого серця Одесі та одеситам. А ще вони обов'язково мають на меті побачити наш знаменитий «Привіз», познайомитися з нашими колоритними продавцями і продавчинями. Особливо люблять гості рибні ряди, де можна ще почути знаменитий одеський гумор та одеську говірку.

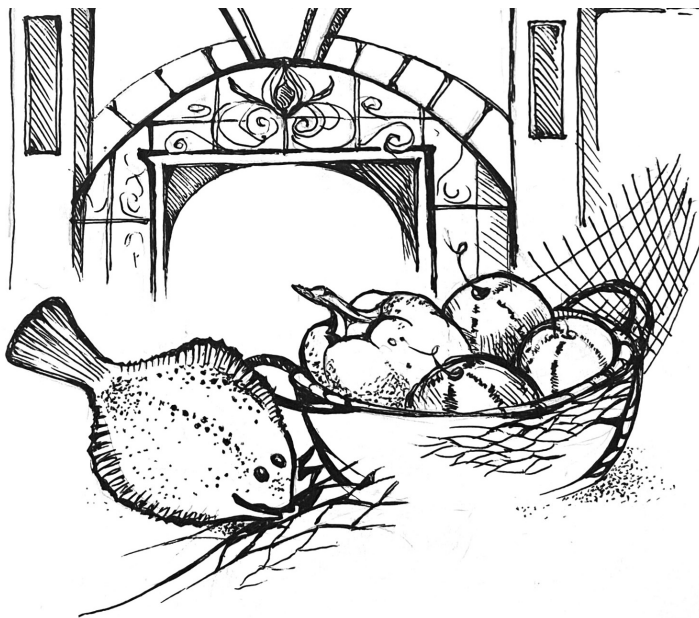
Осінь не менш розкішна. Восени відпочивають одесити, які, як правило, влітку не знаходять часу на це заняття. Місто прощається з гостями і може приділити увагу своїм дітям, огорнути їх тишею, оксамитовим теплом, затишним шарудінням різнокольорового листя. Повітря сповнюється гіркуватим запахом хризантем. Дуже люблю цей запах. Здається, що це парфуми пані осені, яка присіла поряд скраєчку на лавці, задумливо проводить поглядом пташок, що відлітають у вирій.

А от весна в Одесі — це щось неймовірне. Це чудо пробудження нашої перлини. Усе оживає, зеленіє, сповнюється дружним хором пташиних співів. Аромати весни дурманять голову. Якщо спитати, що є символом Одеси, — з відповіддю ніхто не забариться. Біла акація — це візитівка нашого міста. У кінці травня (а зараз навіть раніше) все навкруги сповнюється казковим ароматом. Ідеш вулицею, а тебе огортає ця неймовірна духмяність білих квітів, що перевертає душу, сповнює серце незвіданими бажаннями. У цей період навіть не радять приїжджати в Одесу, бо, раз вдихнувши ці пахощі, можна закохатись і накоїти купу дурниць. До усього цього додаються свічки каштанів не тільки білі, а й рожеві, яким теж дуже в нас сподобалося.

А найбільше багатство нашого міста — це люди, гостинні, теплі, колоритні. Люди, які вміють радіти кожному дню, зі своїми синенькими, бебехами, холоймесом. Вони живуть, працюють, створюють усю цю красу, цю неповторність, бережуть, люблять Одесу не тільки за її красу. Вони бачать те, що приховане від очей туристів, які приїхали подивитися на принади цього райського куточку. Одесити люблять своє місто, як любить мати свою дитину, з усіма її недоліками, негараздами. Ми дуже хочемо, щоб наша перлина ставала з кожним роком все кращою.

На жаль, зараз ми всі переживаємо важкі часи. Дивлячись на те, що відбувається навкруги, стає неймовірно страшно, що все, що вабить око, сповнює серце бажанням творити, радіти кожному дню, може бути знищене, сплюндроване, перетворене в груді сміття, поховавши під собою тих, хто безмежно любить свою землю. Колись почула таку фразу: «Нічого, ми все відбудуємо». Так, усе можна відбудувати, але це вже буде не те місто, яке будувалося руками наших пращурів. Хочу вірити, що наша Одеса вистійть, виживе... А весною знову зустріне своїх дітей — нас, одеситів, пахощами акації, бузку, буде влітку радо вітати гостей, а море буде зустрічати нас не корабельними мінами, а тихим плюскотом хвиль, аквареллю просторів....

І дуже хочеться вірити, що люди, які виїхали за кордон, обов'язково повернуться в рідне місто, бо хто хоч раз побував в Одесі, обов'язково приїде сюди знову. А що ж говорити про одеситів, які народилися і вирости тут?

**Любов
СУХАРЬКОВА**

*учителька зарубіжної
літератури
Одеського ліцею № 23*

ЖИВИ, МОЯ ОДЕСО!

Пил м'який, як пух, теплий, ніжний, що пестить дитячі ноги, піднімається вгору по тілу і викликає захоплену усмішку на дитячому личку!

Це один із моїх спогадів, що приходять до мене з дитинства. Здивувалися, ні? Я, дитя Пересипу, виходжу за хвіртку будинку, скидаю з ніг сандалі і з благоговінням занурююся по щиколодки в теплий вуличний пил, що обволікає незбагненною ніжністю. Цей пил — земля Одеси, дорога околиць міста, якою повз будинки в п'ятдесяті роки минулого віку проїжджали танки на навчання за місто й назад. Мабуть, для мене цей пил — символ мого дитинства, моєї малої батьківщини Одеси.

Так, саме з ним, літнім пилом рідного міста, пов'язані величезні картини життя. Картини, складені з пазлів, своєрідних епізодів життя одеситки в кількох поколіннях. Ця жінка сама про себе говорить, коли виникає питання про вік, що вона «не так стара, як давня».

До сьогодні мої спогади не просилися на папір. Такого бажання не виникало. То чому ж сьогодні не можу не писати?!

Тому що зранку звернула увагу на яскраве одеське сонце, яке в рідному моєму місті дуже рідко поступається місцем тьмяним, бляклим дням.

Але вчорашнє тепле сонце не гріло, не радувало. Місто зранку затихло, завмерло: уночі воно не спало. Навіть птахи, що причаїлися в кронах дерев, з яких ще не облетіло різнобарвне осіннє листя, не співали. Моя Одеса вкотре за останні майже три роки була охоплена горем. В Одесі день жалоби.

А напередодні, це був понеділок 18 листопада, диявольське зло знову забрало життя одеситів і принесло біль, страждання... І гнів!

Сльози накопилися на мої очі, як морська хвиля на берег. Але хвиля завжди відкочується у свій світ, світ моря. А мої сльози не полилися, вони наче застигли, і досі відчуваю їх такими. У горлі клубок, він теж не зникає.

І знову спогади... Продовження дня з дитинства, такого далекого й водночас близького сьогодні. Прохідними дворами біжу до моря. На це йде хвилин п'ять-сім. І ось воно переді мною! Моя улюблена стихія! Можна сказати, що я виросла на березі моря, у його хвилях. І тоді, коли воно хвилювалося, шуміло, заявляючи про себе, про свою силу, і коли затихало; і лише брижі, що нагадували риб'ячу луску, яка золотилася під сонячними променями, говорили, що море живе.

Літній день повільно, наче усвідомлюючи свою важливість у житті кожного одесита, переходить у вечірню пору. Сонце поступово, не поспішаючи, пливе на захід... Скоро воно перетвориться на невимовний захід сонця... І мені, дитині, здається, що море, як і раніше, залишається зі мною, але тепер не водою, а запахом водоростей, який розносився від величезних куп морської трави.

Ці купи для дитини — майже гори, лежали для просушування на галявині за нашим двором. Спочатку водорості привозили, вони сохли, і вже потім, сухі, хрусткі попадали на агаровий завод для переробки. Видершись на цю пахучу гору, я почувуюся чарівницею в казковому світі заходу сонця.

Коліна сверблять, трава, що застрягла у волоссі, запах йоду, далеко не для всіх приємний, — ось у такому вигляді «чарівниця» постає перед батьками ввечері. А завтра будуть нові відкриття...

Відкриття загадкового життя дорослих людей, поведінка яких не завжди зрозуміла.

По сусідству з нашим двором, де проживає п'ять родин, розташований масловський двір. Колись його господарем був чоловік на прізвище Маслов. Сьогодні я розумію, що тоді, у моєму далекому дитинстві, це подвір'я для дівчинки було своєрідним театром зі своїми декораціями, персонажами й конфліктами. Типові картини життя Пересипу.

Особливо врізалися в пам'ять дні отримання зарплати, коли один із мешканців влаштовував виставу на вулиці. Усі сусіди, а серед них — обов'язково дівтора, ставали глядачами колоритних, насичених одеським лексиконом виступів, що вражали акторським талантом. Під впливом алкоголю головний герой вихлюпував усе, що його мучило. Вистава завершувалася безпечно, усі розходилися по своїх квартирах.

Удома, уже лежачи в ліжку, зі страхом думаю: «Не дай боже, щоб мої люблячі та дбайливі батьки поводитися, як жителі масловського двору». Адже саме батьки були для мене головними вихователями, прикладом доброти й сміливості.

Я з'явилася на світ 25 січня 1948 року, у Тетянин день, заявивши про себе гучним криком. Думаю, що неспроста батьки дали мені ім'я Любов. Усе життя мене любили, я любила і люблю... Усе життя я оточена людьми добрими, чистими душею.

Тому не дивно, що школа стала мені другою домівкою. Десь із сьомого класу я була там з ранку до вечора. І мені це не набридало. Я легко й зацікавлено вчилася, брала участь у житті школи: у походах, спортивних змаганнях, поїздках у колгосп на збирання врожаю, в організації вечорів відпочинку.

Була «заводилюю» і лідером усіх шкільних і позашкільних заходів, які не завжди заохочувалися дорослими. Але що цікаво: мене ніколи не сварили. Можливо, тому, що я брала на себе відповідальність за всі свої рішення. Наступний спогад-пазл саме про те.

Я чотирнадцятирічна дівчина, якій довіряють «гічку» на човновій станції. Чому човен дають підлітку? Та тому, що, коли треба виступити в змаганнях за завод, якому належить ця станція, я завжди беру участь. І навіть одного разу стаю чемпіонкою міста!

Того дня я та моя старша подруга Алла сідаємо в човен і пливемо в бік маяка. У наших планах — просто покататися, поза-смагати, відчутти себе дорослими. Берег поступово віддаляється. На морі бриз: вітер дме з берега. Хвиль немає, водна гладь за-вмерла. Сонце над нами. І раптом човен починає наповнювати-ся водою! Намагаємося її черпати, виливати за борт. А води все більше й більше.

Я вирішую перевернути човен: більше шансів, що він не піде на дно, а ми штовхатимемо його в бік берега. Човен перевернуто, кочети пішли на дно, весла поки ще плавають. Недалеко від них плаває журнал «Юность», рушник і сонцезахисні окуляри — весь набір справжніх одеситок! Ми тримаємося за човен і ногами перебираємо воду — у нашому уявленні, просуваємося до берега.

Алла починає плакати: «Ми потонемо!» Я заспокоюю подругу, як можу. Берега вже не видно, за деякий час з'являється паса-жирський катер, що прямує з порту до Лузанівки. Нам кричать, що зараз допоможуть піднятися на борт. Але ні! «Ми самі допли-вемо!» — кричу я у відповідь. З катера долинає: «Вас відносить у море!»

І ось ми, одеські дівчата, на борту катера, до якого матро-си причепили нашу нещасливу «гічку». Пасажири, а це відпо-чивальники, приїжджі, дивляться на нас широко розкритими очима. Вони здивовані. Ось він — прояв одеського характеру! Волелюбність і віра у свої сили.

На лузанівському пірсі нас зустрі-чає весь плавсклад човнової станції. Нас ніхто не лає. Усі щасливі, що ми не потонули!

Дорогі мої одесити, вірю, що ми й сьогодні «не підемо на дно»! Одеса, як і вся наша ненька Україна, житиме та процвітатиме! За нами — правда, любов до життя та віра в добро.

Олена
ПОДОПРИГОРА

*учителька української
мови та літератури
Одеського ліцею № 60*

ЛИСТИ З ОДЕСИ...

Кому: м. Бахмут

Відправник: Олена Подопрігора

Листопад, 2022

Вітаю, мій рідний Бахмуте!

Нарешті знайшла в собі сили, щоб написати Тобі...

Як багато хочеться сказати... І як важко підібрати потрібні слова, щоб передати всю свою любов і відданість Тобі.

Мені дуже пощастило народитися і жити в чудовому шахтарському краї зі славною історією та багатими традиціями. У місті, що завжди вирізнялося з-поміж інших мальовничою природою, відчуттям затишку і спокою. З кожним роком Ти зростав та розвивався, мужнів та загартовувався, розквітав і осучаснювався.

Заплющивши очі, я часто прогуляюся Твоїми вулицями — вулицею Миру, Свободи, Мрії, Василя Стуса, Миколаївською, відві-

дую місця, що так міцно засіли в моєму серці. Згадую будівлю рідної школи № 11, міську бібліотеку і Центр культури ім. Євгена Мартинова, спортивний комплекс «Металург», який був нашою гордістю і де проходили підготовку спортсмени з різних куточків країни, наші затишні парки і сквери, фонтани ... Відчуваю аромат квітів, подумки повертаючись на Алею троянд або на набережну річки Бахмут...

Зараз я в Одесі. Уже два місяці...

Красиве, затишне місто з ароматом акацій та свіжим повітрям Чорного моря, із старовинними будинками та вулицями. Місто багате своєю історією та культурою, архітектурою. Такого міста як Одеса не існує в цілому світі!

Тепер у мене все нове: вулиці Одеси, з якими я вже знайома, пройшла їх вздовж і впоперек (і вже не плутаю без гугл-карти!) — Преображенська, Пушкінська, Катерининська, Рішельєвська і, звичайно, Дерибасівська, міський сад і Приморський бульвар. Нова робота в Одеському ліцеї № 60, де я працюю вчителем.

Моїм місцем сили стали Ланжерон і Оперний театр. Ланжерон... Здається, що без моря не можу жити. Раніше, щоб з ним зустрітися, долала великі відстані. А зараз воно поряд: сів у тролейбус і вже дихаєш чистим, життєдайним морем, дивишся у його безмежність. А наш Оперний театр — вишуканий, ефектний, найкращий у світі. Перед будівлею театру хочеться затриматись і роздивитись кожну скульптуру. Колись, ще в минулому житті, відвідувала Одесу кілька разів і, звичайно, була в театрі. А вчора перший раз після того, як ми переїхали до Одеси, пощастило відвідати балет «Жизель». Звісно, це було геніально! Із романтичним сюжетом та чарівною музикою композитора Адольфа Адана. Ти поринаєш у світ неперевершеної краси.

Але я не про це. Уявляєш, прийшла до театру раніше подивитись на архітектуру, випити каву біля фонтану. І тут мене «накрило»: синє чисте небо і нічого не летить! Діти катаються на скейтах, а не ховаються в підвалах! Троянди біля фонтану, як в Бахмуті! Сльози, плачу, не можу заспокоїтися, поки не зателефонувала чоловіку. Усе... Тепер все по-іншому. Тепер це — моє місто, яке прийняло, зустріло, підтримало, дало сили жити далі. І не просто жити, а знову будувати плани на майбутнє і мрії!

Думками я разом з Тобою. Але саме в Одесі я живу. Знаю, рідний Бахмуте, що Ти це відчуваєш і розумієш мене. Пробач...

Листопад, 2023

Привіт, мій рідний!

Сьогодні настав ще один Твій День, коли ми знову не разом.

Минув уже 1 рік і 2 місяці з нашої останньої зустрічі, але не було такого дня за цей час, щоб я не думала про Тебе...

Разом з Тобою я жила із відчуттям внутрішньої сили, свободи та сповненості щастям. Найдухмяніший хліб — Твій, найароматніші троянди — Твої, найсмачніше ігристе — Твоє. Я не знаю людей, які б не любили Тебе! Той, хто одного разу зустрівся з Тобою, закохувався, пам'ятав і мріяв повернутися хоча б ще раз.

Ти знаєш, Бахмуте, я не зупиняюся, учу дітей вже тут, у моїй Одесі, радію життю, вірю. Виховую дітей у палкій любові до України.

І знаєш, в Одесі теж, як і в Тебе, — найдухмяніший хліб і найароматніші троянди. Може, тому, що полюбила це місто за його відкритість і щирість, за доброту і посмішку. Іноді люди, які мене не знають, думають, що я — одеситка. «Так, — кажу я, — у п'ятому поколінні!» (і про себе усміхаюсь!).

Дійсно, знаю про Одесу навіть більше, ніж місцеві мешканці. Із екскурсій, із піших прогулянок, із інформаційних каналів у Телеграмі, які розповідають про історію й культуру, видатних людей нашої Одеси. І мені приємно відчувати себе одеситкою, розказувати моїм учням про таємниці Одеси і прогулюватися разом із ними у неймовірно гарному Ботанічному саду чи провести незабутній день у зоопарку, відвідувати дельфінарій «Немо» або яскраву виставу в цирку на Коблевській, побувати у міжзоряній подорожі в астрономічній обсерваторії.

...Ти ніколи не бачив схід сонця над морем, я розповім. В Одесі він особливий. М'яке і спокійне море, прозора тиша, золоті промінчики сонця, хвиля за хвилею набігає на берег, чиста мелодія фортепіано, яке стоїть біля самого пляжу... Щоразу, спо-

глядаючи схід сонця над Чорним морем, я уявляю, як у цей момент сонце відблискує в річці Бахмут. А дивлячись на повний місяць вночі над моїм будинком в Одесі, я поринаю у спогади, як любила дивитися зі свого балкона на відображення його саява у скляному куполі Палацу культури на центральній площі... Я не вірю жодному, хто каже, що Тебе більше немає! Ти є! Понівечений, у ранах та опіках, але живий! І, поки над Твоїми розбитими будинками сходить сонце та сяє місяць, Ти будеш жити!

Листопад, 2024

Привіт, Бахмуте. Як Ти в цей складний час? Є хоч трохи відчуття Твого дня? Я пам'ятаю про Тебе.

Мені є багато що розповісти Тобі за минулий рік. Давай, може, з хорошого трохи: у себе на ділянці я висадила кущі троянд, таких самих, як у Тебе. А ще навчилася новий десерт робити — брауні з трояндовим варенням (знову згадую про Тебе. Але троянди вже з моєї Одеси). Такий собі десерт вийшов, одеський, з присмаком бахмутських троянд. Святково, правда? Тобі в радість? Мені — трошки так. А сусідам сподобалося.

А ще ми з чоловіком повінчалися тут, у нас в Одесі. У Спасо-Преображенському соборі. Пам'ятаєш, дома не встигли, бо саме в цей день почалася війна. І отець Сергій сказав: «Давайте трошки почекаємо. Завершиться війна і тоді...» І ось це хвилююче таїнство відбулося. Господь Бог благословив нашу сім'ю.

Те, що зараз відбулося з Тобою, Бахмуте, про гострий біль. Не про природну зміну поколінь, а про знищення життя — минулого та сьогодення, не кажучи вже про майбутнє. Знай, що я відчуваю Твій страх, біль та відчай, мені болить кожен згорілий та понівечений будинок, кожне зламане дерево, кожна вбита тварина і птаха. Пробач мені, що я не з Тобою, що мене не було в страшні моменти... Я багато втратила: не стало мого тата, зруйновано мій будинок, квартиру, знищено сад і квітник, немає рідної школи. І маленького кафе, де ми з чоловіком призначали один одному побачення, щоб під час перерви на роботі випити лате, теж немає.

Та в мене не було іншого вибору, крім одного — вижити. Бо маю жити для того, щоб одного дня повернутися і зцілити Тебе. Я точно знаю, що цей день обов'язково настане.

Звісно, я забрала із собою крихти свого Бахмута. І навіть в Одесі ще довго шукала Твої риси в нових просторах. Твоїх людей — у незнайомцях, а тепер вже знайомих і друзях-одеситах. І плачу за Тобою навіть зараз, коли пишу Тобі чергового листа. Обгортаюся спогадами про Тебе, як бабусиною теплою хусткою, щоб трохи поплакати в тиші пам'яті.

Ти, мій Бахмуте, вічний в моїй пам'яті і моєму серці. Дякую, мій Бахмуте, що виростив мене такою, яка я є.

Я знаходжу в собі сили жити. Тепер моє серце б'ється в одному ритмі з містом, яке обійняло мене і захищає від злого.

Дякую, моя Одесо, за мирне життя, за надію, за можливість дихати повними грудьми, за сонце і море, за нових друзів і просто хороших людей. Радію кожному прояву твого подиху, моє місто, кожному маленькому успіху твоїх людей, адже це і є твоє серцебиття, ти живеш у мені, а я — в тобі. Безмежно люблю тебе, моя Одесо!

Лариса ПОРИВАЙ

*учителька української
мови та літератури
Одеського ліцею № 24*

ОДЕСА — ЦЕ ОСОБЛИВИЙ СВІТ

Одеса — це не просто місто, це особливий світ, який поєднує в собі багату історію, неповторну атмосферу та безмежну чарівність. Це місце, де зустрічаються різні культури, де панують свобода духу та жага до життя. Саме тому я сміливо можу стверджувати, що Одеса — це не просто одне з найкращих міст України, а справжня перлина Чорного моря.

Історія Одеси — це захоплива подорож крізь століття. Від маленького турецького поселення до великого торговельного порту місто пережило багато злетів і падінь. Кожен куточок Одеси зберігає сліди минулого: старі будинки з елегантними балконами, бруківка на вулицях, які пам'ятають копита коней, таємничі дворики, які є й досі справжньою душею міста, його таємницею, захищеною від сторонніх очей. Вони вражають своєю різноманітністю. Тут можна зустріти як елегантні дворики з колонами і ліпниною, так і прості, але затишні з дерев'яними сходами і білизною, яка звисає прямо над перехожими. Тут панує особливий мікроклімат, де сусіди знають один одного і завжди готові допомогти. У двориках кипить своє життя. Діти гра-

ють у хованки, бабусі обговорюють новини, а коти ледачо гріються на сонці.

Одеса — це місто контрастів. Тут старовинні будівлі мирно уживаються з сучасними хмарочосами, а шумні базари чергуються з тихими вуличками. Тут відбулося поєднання різних культур: української, єврейської, грецької, болгарської... Саме це поєднання різного створює неповторний шарм міста.

Одеса завжди була музою для багатьох українських письменників і кінорежисерів. Їхні твори створили неповторний образ міста, його мешканців і особливого одеського гумору. Одеський кінематограф також зробив вагомий внесок у розвиток українського кіно. Фільми, зняті в Одесі, відомі своїм гумором, легкістю та неповторним колоритом.

А одесити? Це особливі люди, з гострим розумом, добрим гумором та відкритою душею. Вони завжди готові допомогти, підтримати та розсмішити. Одеський гумор — це окрема тема для розмови. Це щось неймовірне, що поєднує в собі сарказм, іронію та мудрість.

Одеська кухня — це ще одна причина, чому варто закохатися в це місто. Форшмак, заливне, оселедець під шубою — ці страви стали візитівкою одеських господинь. Численні кафе і ресторани пропонують широкий вибір страв на будь-який смак.

Одеса — це місто, де завжди є щось цікаве: чи то відвідати Оперний театр, один з найкрасивіших в Європі, чи прогулятися Приморським бульваром, чи просто посидіти в затишному кафе і спостерігати за життям міста. Одеса ніколи не нудьгує.

Це місто, яке нерозривно пов'язане з морем, з його безмежними просторами, теплим піском і ласкавими хвилями. Це те, що приваблює сюди людей з усього світу. Морські прогулянки, купання, рибалка — усе це невід'ємна частина відпочинку в Одесі.

Одеса — це місто, яке живе своїм ритмом. Воно ніколи не перестає дивувати і надихати.

Це місто, яке закохує в себе з першого погляду. У ньому хочеться жити, творити й насолоджуватися кожним днем.

Антоніна БАЛДІНА

*учителька української
мови та літератури,
зарубіжної літератури
Одеського ліцею № 1*

МОЯ ОДЕСА!

Коли висуваєш тезу, що знаєш, яке місто найкраще в Україні, то мимоволі починаєш порівнювати його з іншими містами: історію, архітектуру, кількість населення, здобутки, видатних людей, досягнення та інше. Україна має двадцять чотири області та Крим, це двадцять чотири великих міста та чарівний півострів. Наче двадцять чотири духмяні квітки та діамант у прекрасному вінку на чолі вічно молодій панні України! У кожній квітці є щось своє, самобутнє, автентичне, притаманне саме їй. Кожне місто України — це коштовна квітка! Десь із присмаком найсмачнішої кави, десь — з гордістю за одне з семи чудес України, якесь славиться прихильністю до бальних танців, а якесь — видатною архітектурою.

Є місто, яке неможливо порівнювати з іншими. Це — моя Одеса! І які б критерії порівняння не були обрані, вона сьогодні й завжди буде неперевершеною для мене і, я маю надію, для кожного, хто хоч раз пройшовся Приморським бульваром, за смагав на Ланжероні або в Аркадії, «робив базар» на Привозі та хизувався обновками на Дерибасівській. Справа не в тому,

що все, що є в інших містах поодиноці, зібрано долею разом в нашому славетному місті, і навіть не в тому, що в Одесі — одна із найстаріших кінофабрик світу, і що ще до братів Люм'єр у нас був свій Йосип Андрійович Тимченко зі своїм «равликом»-кінескопом, і що наша опера — одна з найкращих у Європі, і що саме вихованці музичної школи імені Петра Соломоновича Столярського — музиканти зі світовими іменами, і що наш інститут очних хвороб і тканинної терапії імені Володимира Петровича Філатова, де повертають людям зір, має світову популярність, і що саме одесит Володимир Аронович Хавкін знайшов протихолерну, а потім і протичумну вакцини та врятував життя багатьом людям... У столиці України, Києві, є майже все, але ж моря немає, і навіть шлях до космосу почався саме в Одесі долею Сергія Корольова. Справа в тому, і це є безперечним фактом, що у вінці нашої прекрасної України Одеса є і буде завжди найчарівнішою та найкоштовнішою трояндою — королевою усіх квітів!

Як тільки не називають моє місто — «Перлина біля моря», «Одеса-мама», «Усмішка Бога», «Маленький Париж», «Не місто, а наречена», «Південна Пальміра», «Південна столиця гумору», «Місто-курорт». Кожен обирає своє ім'я, яке йому до вподоби, яке відбиває його бачення образу нашого багатогранного міста. Колись давньогрецький філософ Сократ сказав: «Заговори, щоб я тебе побачив». Дійсно, яка мова, така й людина. Перефразовуючи, можу сказати: «Скажи мені, що є твоєю Одесою. І я скажу, хто ти є». Представники будь-якого прошарку суспільства обирають своє в кожному місті: хтось — театри, музеї, консерваторію, філармонію, концертні зали, хтось — заклади освіти, наукові бібліотеки, конференц-зали, симпозіуми, хтось — стадіони, спортивні та тренажерні зали, секції різних видів спорту, хтось вештається нічними клубами, ресторанами та кафе, шукає розваг, а хтось є постійним відвідувачем лікарень, пенсійного фонду, соціальних служб та ін. Тож кожен у місті живе у своїй соціально-побутовій та культурній нішах, ходить своїми вулицями, обирає свою сферу життя. І цей вибір яскраво змальовує портрет цієї людини.

А що для мене Одеса? Мабуть, це — колиска, з якої я виросла. А може, це — сестра, яка вела мене за руку до школи. Чи

моя шалена подруга, з якою я збиралася підкорити увесь світ, чи моя бабуся з її дивовижними піснями, казками та історіями. А можливо — мама, яка дала мені життя, чи моя донька, бо я не тільки беру, а й хочу і мушу щось залишити після себе у спадок своїй Одесі.

Бачила я якось світлину, на якій порівнюються річні кільця спилу дерева та відбитки пальців людини. Природою створено так, що вони дуже схожі. Майже не відрізняються. Дерево і людина? А що, придивляюсь, розмірковую, погоджуюсь. Але думка працює, летить далі, шукає щось коридорами пам'яті, не заспокоюється, поки не знаходить ще один приклад. Плани багатьох міст, якщо подивитися з висоти пташиного польоту, також схожі на річні кільця дерева. І це переважно тих міст, які спочатку будувалися з дерева. Люди обирали високий пагорб, будували фортецю, а вулиці-паски кільцями підперезували центр міста. Променями злітали з пагорбу вниз інші вулиці, перетинаючи кільця, як стріли, на всі сторони світу. Одеса не така. Моє місто відразу будувалося з каменю. Каменю незвичайного — вапняка або, як ще кажуть неофіційно, — «черепашнику». Наш «камінь» з'явився від нагромадження мушель молюсків під великим Понтійським морем, яке вирувало колись на цій території. Минуло багато часу, і мушлі під тиском нових накопичень моря завмерли, обіймаючись, та зцементувалися. Це й стало народженням нашого основного будівельного матеріалу, одним з подарунків природи нашому місту. Щоб будувати потрібно мати дерево або камінь. У степу великі дерева не ростуть. Тож море і час потурбувалися про наші оселі. Вапняк крихкий, легший за звичайний камінь, він уміє зберігати тепло та пропускати повітря. Одесити, характеризуючи «черепашник», кажуть, що він «дихає». Тож моє місто не схоже на відбиток пальця, на малюнок річних кілець дерева. Воно схоже на шахову дошку, яка розташована в центрі міста. Одні вулиці летять від моря у степ, інші перетинають їх під прямим кутом паралельно морю. І дихає наше місто чистим солонкуватим бризом, який через вапняк входить у наші оселі, наділяючи їх чарівним ароматом моря та волі. Тому й народилося наше місто й зростало дуже швидко, начебто Афродіта з піни, бо вапняк завжди був під рукою. Видобували його на околицях міста у Нерубайському, Усатовому, під Жеваховою горою та на

Фонтані. І це вирубування каменю народило ще одну пам'ятку Одеси — катакомби — підземні довжелезні коридори під деякими частинами нашого міста. Ходять чутки, що вони довші ніж Паризькі та Римські. Але я, хоч і хизуюся цим, не перевіряла.

Освідчуючись у коханні моєму місту, я не випадково асоціювала його центр з шаховою дошкою. Одеса має давні шахові традиції, і кожна народжена тут дитина проходить випробування не тільки скрипкою й школою П. С. Столярського, а й шахами, шаховими клубами, турнірами та Одеською шаховою федерацією. Кожна одеська сім'я мріє виховати, якщо не Давида Ойстраха, то хоча б Боббі Фішера. Недарма шахіст світової популярності, як його ще називали «шаховий автомат», — Хосе Рауль Капабланка саме в Одесі у 1936 році дав сеанс одночасної гри у шахи школярам на 30-ти дошках. Він ще зіграв із дорослими шахістами, виграв п'ять партій, але поступився у шостій одеському дев'ятнадцятирічному шахісту Самуїлу Жуховицькому. Третій чемпіон світу — підлітку з Одеси! Ось така в нас шахова історія, з якої й народилися наші шахові традиції.

А традицій в Одесі багато. Наприклад, спортивні. Це не тільки шахи, а й футбол, великий теніс, художня гімнастика, фехтування та фігурне катання. У всіх наведених видах спорту Одеса має світові досягнення. Музичні традиції підтримують музичні школи, училище, консерваторія, філармонія, театр оперети та опера. І в цьому мистецтві в нас достатньо зірок. Літературні традиції Одеси відомі всьому світові — це не тільки створений саме в нашому місті південно-західний напрямок літератури, це й зібраний фольклор, перекладна література та пісні. От заходиш у першу залу Одеського літературного музею і читаєш, як співаєш:

В кого жінка, в кого діти
Тому в Польщі добре жити,
А я жіночки не маю, —
Я в Одесі погуляю!
А в Одесі добре жити —
Мішком хліба не носити,
На панщину не ходити,
Подушного не платити:
Ні за плугом, ні з ралом —
Називають мене паном.

Ось як згадують наше місто ще в чумацьких піснях! Бо й цей шлях проходив через наше місто. А щодо пісень, то про Одесу їх написано безліч. І це також наша традиція. Збиратися і співати про нашу красуню Одесу.

По всьому світові є багато міст із назвою Одеса. Це такий відголосок серця, таке відлуння кохання до нашого міста, бо колишніх одеситів не буває. Хтось у пошуках ліпшої долі покидає цю Перлину — свою Маму та несе в собі цю Усмішку Бога на нове місце. І там, на Новому світі, будує своє нове життя та дає йому ім'я, яке викарбоване в серці, — Одеса. Так, моє місто має своє віддзеркалення у всьому світі, але залишається все ж таки край Чорного моря, яке гойдає й колише степ, народжуючи своїх дітей.

Діти Одеси — це окрема тема. Місто випестило собі таких мам та бабусь, які впевнено вважають своїх дітей та онуків безперечними геніями. Музика, хореографія, література, живопис, спорт та будь-яка галузь науки — усе підвладно геніальним дітям Одеси. І місто відгукується на ці потреби безліччю музичних шкіл, хореографічних студій, літературних і художніх майстерень, стадіонів та творчих гуртків різноманітних напрямків. Кожного учня в ліцях та гімназіях намагаються залучити до роботи Малої академії наук, бо вчителі, переважно жінки, теж заклопотані майбутнім маленьких геніальних одеситів і не перестають бути для них вимогливими мамами та бабусями навіть у стінах закладів освіти. У цьому колі навчання-виховання усі стають родичами, однією великою родиною «пестувальників» геніїв, які зростають, дорослішають та покидають свою Маму.

Не дивно, що в столицях дуже багато видатних людей: митців, науковців, акторів, музикантів, видатних спортсменів. Вони, як струмочки, течуть у головне місто країни, щоб покращити фахові результати, зробити кар'єру, досягти мети. Так, Одеса — не головне місто країни, але Одеса є тим джерелом, де народжуються ці майбутні успішні фахівці, ці генії, що будують життя або роблять його кращим. Саме тут вони з'являються на світ, щоб потім розлетітися за далекі обрії, але ніхто з них не забуває, що перший ковток повітря вони зробили в найкращому місті в Україні — Одесі. Чи вода в нас така чарівна, чи вітер якийсь особливий, чи земля випромінює чисту енергію геніальності? Хтозна?

Але я впевнена, що наше місто просякнуте любов'ю до дітей та вірою в їхні неперевершені можливості.

Світ має сім чудес ще з античних часів. Не всі вони збереглися до нашого часу, але людство зберігає пам'ять про них. Україна також визначила сім своїх чудес, і ми — українці — пишаємося ними. Але й в Одесі є свої дива чудернацькі — це наш Одеський національний академічний театр опери і балету, це наші Потьомкінські сходи, це наш маяк, який чарівною зіркою сяє усім морякам світу, це наш «Привіз», де можна придбати будь-що, аби були гроші, це найдовші у світі катакомби, це втрачене диво — синагога з органом, це наші лимани — Хаджибейський та Кюяльницький — зі своїми цілющими властивостями.

До річі, саме там, перебуваючи на лікуванні, познайомилася Леся Українка, Лариса Петрівна Косач, із дочкою одеського літературознавця, фольклориста, бібліофіла, громадського діяча Михайла Федоровича Комарова, Маргаритою Комаровою. Стосунки між дівчатами стали дружніми, і Леся з радістю відвідувала свою подругу та її сім'ю щоразу, коли приїздила до Одеси. Лесі сподобалося наше місто з його галасливими вулицями, з південними мешканцями, які розмовляли десятком, а може, й більше, різних мов, з його гумором, піснями та екзотикою. Але найбільше майбутню поетку вразило наше море. Вона писала: «Найбільша краса Одеси, головна її ozdoba — це море. Синьо-зелене і безмежне, воно відкривається з багатьох вулиць і майданів...». Цю любов до моря Лариса втілила у поетичних рядках циклу «Подорож до моря», який складається з дев'яти розділів, п'ять з яких присвячені Одесі. Будинок, де мешкали Комарови, знаходиться на вулиці Святослава Караванського, 27. Його й сьогодні можна побачити. На ньому встановлені меморіальні дошки на честь Лесі Українки та Михайла Федоровича Комарова. Щодо Михайла Федоровича, якого називали «українським серцем Одеси», то можна зазначити, що він багато працював над бібліографічними творами на честь Т. Г. Шевченка, історично-просвітницькими брошурами та оповіданнями: «Антін Головатий, запорозький депутат і кобзар», «Запорожець Костянтин Вира», «Оповідання про Антона Головатого та про початок Чорноморського козацького війська», «Оповідання про Богдана Хмельницького. Як він визволив Україну від неволі польської», «Запорозькі воль-

ності» та над складанням словника української мови, який був виданий у 1893 році.

Щодня, коли я йду на роботу, у свій ліцей № 1 імені А. П. Бистріної, я мінаю пам'ятник нашому Каменяреві — Івану Франкові. Ця величезна постать української культури і літератури усміхається мені, благословляючи на новий день, і я не маю права схибити перед ним, перед людиною, творчий доробок якої нараховує майже 100 томів. Це український титан літератури, і я радію, що наші шляхи в моєму місті перетинаються. Степан Процюк у романі «Руки і сльози» пише, як Франко, уже дуже літній чоловік, хворий, виснажений тяжкою працею, відвідав Одесу, намагаючись у стінах нашого університету знайти стародавній рукопис з рецептом ліків від своєї хвороби.

Скільки ж історій та легенд викарбувано на сторінках біографії Південної Пальміри. Навіть наш ліцей має свої таємниці, які ми розкриваємо протягом життя і які ще маємо розкрити. Вاپняк, з якого побудовано наш заклад освіти, використовувався вдруге. Спочатку з нього була побудована Покровська церква, в якій служба відбувалася українською мовою та яку було зруйновано за радянських часів у 30-ті роки, а саме у 1933 році. У нашому закладі колись навчалась Дніпрова Чайка, Людмила Олексіївна Березіна, українська дитяча письменниця і поетка. Вона не тільки навчалася, а й після закінчення навчання працювала в Одеській приватній гімназії Ганни Піллер учителькою. Людмила Олексіївна була знайома з Оленою Пчілкою, Лесею Українкою, Михайлом Коцюбинським та іншими діячами доби національного українського відродження. А разом із Миколою Лисенком створила три дитячих опери: «Коза-дереза», «Пан Коцький» та «Зима й Весна, або Снігова краля».

Мене завжди дивують вислови емігрантів: «Одеса вже не та», «Нашого міста вже немає», «Місто, яке вже зникло». Так, Одеса, дійсно, змінюється, і це природньо, бо вона жива. Людина росте, дорослішає, старіє. Так і місто. Але кожен любить і пам'ятає саме свою Одесу, саме ті роки, які він прожив в Одесі. Я не засуджую цих вигадників, бо й це є проявом любові до нашого міста — зберегти у пам'яті саме своє, дороге і цінне.

Кожне місто має свій вік, своє народження, дитинство, молодість, золоті роки. І до сьогодні не вщухають суперечки про вік

нашого міста. Скільки ж років Одесі? Доктор історичних наук, професор кафедри історії України Одеського національного університету імені І. І. Мечнікова Тарас Гончарук впевнено доводить, що нашій Одесі-мамі у 2024 році виповнилося 609 років. І що з самого свого народження вона займалася торгівлею, бо була житницею Європи, вирощувала та продавала зерно й годувала інші країни. Молоде амбітне місто швидко зростало, набувало сили та популярності, училося заробляти гроші.

Час в Одесі — це дуже цікава матерія. Він тече, як жива джерельна вода, омиваючи кожну зморшку обличчя нашої Перлини. І тому вона вічно молода і старості не знає. Вона не може постаріти. Одеса завжди юна та прекрасна, як на сторінках роману Юрія Яновського «Майстер корабля», як у кінострічці Сергія Ейзенштейна «Броненосець "Потьомкін"», як у піснях Леоніда Утьосова, як у гуморі Михайла Жванецького. Хоча й на її чарівному обличчі історія все ж таки залишає свої рубці.

Уже майже три роки, як я не можу спокійно спати. Вибухнуло 24 лютого 2022 року. У нашому житті і в житті нашого міста з'явилися сигнали «Повітряна тривога», обстріли міста, ракети, шахеди, руйнування. Таке вже було. Бабуся мені розповідала про страхіття Другої світової війни, оборону Одеси, окупацію, яку вона пережила в місті, бої за визволення Одеси. Але я ніколи, у жодному страшному сні не марила, що це може повторитися знову.

Коли влучили в Спасо-Преображенський собор 23 липня 2023 року, завмерло серце Одеси. Це ж наша святиня, відтворена реліквія міста, найвища точка центру міста, орієнтир для кожного дружнього корабля, який заходить у нашу гавань... Дивовижно, що ракета влучила саме у вівтар собору, у його серце. Але повної руйнації, на диво, не відбулося. Святе місце увібрало в себе цю занозу і не дозволило розповсюдитися руйнівному лиху.

Уранці пішла тихесенько подивитися. Йшла Преображенською вулицею по склу, як по кришталевій кризі, а місто дивилося на мене вибитими шибками, наче ставало незрячим на моїх очах. Обійшла собор, туди ще не пускали. Побачила його страшну рану. Пішла далі, до моря, дивилася, як у кіно, тільки тепер наживо, на зруйновані вибухами будинки. Дійшла до буль-

вару, сіла, поплакала, потім дістала телефон, задонатила хлопцям на дрони та пішла назад, додому. І раптом з якогось вікна на всю вулицю: «Обійми мене, обійми мене, обійми! Так лагідно і не пускай...» Боже правий, це ж моє місто, моя Одеса, благає голосом Святослава Вакарчука! Як би я хотіла обійняти свою Одесу, притулити її до грудей, відновити та не відпускати, щоб вона назавжди залишалася цілою та неушкодженою. «Коли настане день, закінчиться війна...» Аж в голові запаморочилося. Згадався фільм про снайперку Ніну Онілову, яка з Одеси пішла на фронт Другої світової війни. І знов — сльози, сльози...

Але, попри все, життя триває. І під обстрілами моє славетне улюблене місто живе, працює, навчається й займається творчістю. Я люблю тебе, моє місто. Я з тобою. Зі мною мої діти й онуки. Ми віримо у твою удачу, Одесо — Усмішко Бога!

Вікторія ГАЙДАРЖИ

*учителька української
мови та літератури
Одеського ліцею № 80*

ОДЕСА — НАЙКРАЩЕ МІСТО УКРАЇНИ

Хто може дати відповідь на запитання: «Чому нас тягне до Одеси? Чому нас, українців, тягне саме сюди: ні до Парижа чи Лісабона, ні до Нью-Йорка, а до простої, милої серцю Одеси? Чому, від'їжджаючи у справах на місяць, тиждень, день — не важливо на який час — нам хочеться повернутися швидше?» Усе просто... Вона у нас одна. Забутись у краєвидах, подихати свіжим морським повітрям? Чому Одеса настільки невдавано прекрасна? Чому центр міста схожий на справжнісінький казковий витвір, де хочеться назавжди залишитися? Одеса — це місто, де всі мрії збуваються і де не треба ніяких бажань, тільки б бачити, відчувати, вдихати його красу, насолоджуватися величчю і досконалістю.

Одеса майже мільйонне місто. А чи всі люди, які тут проживають, одесити? Так, я не народилась в Одесі. Але більшу половину прожитих років я живу тут. Тому це місто для мене стало найріднішим, найдивовижнішим. Одесу я полюбила ще задовго до нашого знайомства, прочитавши роман одеського письменника Юрія Яновського «Майстер корабля». Головні герої мене

просто вразили. Автор описував з таким захопленням краєвиди узбережжя, що можна було відчутися тепло сонячних променів, активне життя, що хотілось бути частинкою цього руху. І, опинившись тут, я зрозуміла, що точно «робить» Одесу, так це люди, місцеві жителі — одесити. Веселі, легкі, здається, безтурботні, одвічно радісні, гостинні й невимушено дотепні. Запитавши про щось, обов'язково дізнаєшся навіть в деталях, а може, й більше. І нехай скептики кажуть, що одесити вже не ті, але вони так і залишилися одеситами, з їхньою безпосередністю і легким ставленням до життя.

А гуляти по Одесі — одне задоволення. Зупинятися не хочеться! Є багато причин закохатися в це місто: місто-свято, місто-легенда, місто-кохання. Широка Дерибасівська, де можна зустріти абсолютно різних людей: приїжджих і містян. А скільки людей різних національностей живе в Одесі: понад 180 — українців, молдаван, німців, французів, іспанців, італійців тощо. Будували Одесу і болгари, на їхню честь названа Болгарська вулиця. На честь греків — Грецька площа. Арнаути — албанці, на їхню честь — Мала та Велика Арнаутська. Чим і я пишаюсь все життя, бо я етнічна албанка з боку батька, з боку матері — болгарка. У Горсаду майже кожної неділі можна зустріти людей різних національностей, які із запалом станцюють танок, який об'єднує усіх гостей, поділяться кулінарними традиціями, пригостять національними стравами, напоями, зарядять неймовірною енергією. Саме за такий національний колорит можна любити Одесу, що робить її неповторною, різноманітною.

Одеса — справжнє українське місто. Одесити — справжні українці. До існування Одеси місто давно існувало під назвою Кочубеїв, а потім — Хаджибей. Запорозькі козаки почали заселяти околиці Хаджибея ще з початку XVIII ст. Тому історія козаків у місті тривала й багатогранна. Одеса — це історія, яка нас об'єднує і за яку ми зараз боремось. А історія — це наша мова. Зневага до української мови та культури була типова для частини одеситів ще півстоліття тому. На жаль, українська мова тут була забронена, хоча більшістю населення Одеси були українці. «Принципово» сьогодні на українську мову спілкування перейшли багато молодих людей в Одесі. Можна добре знати іншу мову, однак плакати й сміятися, кохати й бачити сни можна тільки рід-

ною. Щороку в Україні проводяться різні патріотичні заходи: радіодиктант національної єдності до Дня української писемності та мови, День вишиванки, День єднання, День Соборності, День Гідності й Свободи. Подібні свята об'єднують, згартовують людей, у такі дні, дійсно, відчувається щось спільне, тепле, рідне. Хай українська мова лунає ще багато століть.

Не можна не сказати про Одесу як унікальний ансамбль архітектури. Величні будинки у стилі неокласицизму та модерну вражають своєю красою і розкішшю. Вони переносять нас у минуле і розповідають свою історію. Одеса — це справжній музей під відкритим небом. Одеський театр опери та балету — справжній архітектурний музей — головна історична пам'ятка Одеси, зведена у 1884–1887 рр. у стилі віденського барокко. Одеський оперний театр унікальний своїм архітектурним рішенням, плануванням, технічним оснащенням та включений до списку найкращих у Європі. Цей шедевр являє собою триярусну споруду, прикрашену колонами, багатою ліпниною та скульптурами — театральними музами. 2008 р. *Forbes* відзначив Одеський оперний театр як один із незвичайних об'єктів Східної Європи. А як же не знати Приморський бульвар, куди ведуть Потьомкінські сходи, безліч парків, кінотеатрів і театрів, пам'ятників і фонтанів, музеїв, Одеські катакомби і, звичайно, «Привоз». Наприклад, я дуже люблю колонаду Воронцовського палацу, побудовану над кручею. Уявляю, як граф Воронцов часто спостерігав за прибуттям і відправленням торгових суден. Захоплююся найвищим, найдовшим та найвужчим Тещиним мостом. Ідеш по ньому й відчуваєш, як міст хитається під тобою, ніби передаючи настрій морських хвиль.

Одеса — це місто моря. Навіть, повітря просякнуте морським бризом і запахом солі. Незабутньою стане прогулянка узбережжям. Шум хвиль, крик чайок — це все створює життєрадісну атмосферу. Одеські пляжі різні: ідеальні й не дуже, але рідні, улюблені, що притягують і ваблять до себе.

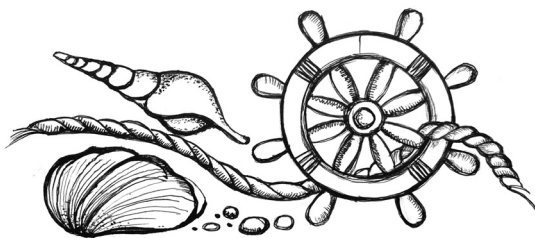
Аркадія — популярний курортний район Одеси. З'явився у XIX ст. і названий на честь грецького гірського краю. Завдяки своєму розташуванню та пологому спуску до моря, Аркадія стала улюбленим місцем відпочинку. Сьогодні тут знаходяться найкращі пляжі, літні кафе, ресторани та нічні клуби, а також розваги

на будь-який смак. На території відкриті аквапарк, атракціони, сувенірні лавки, бутіки, є громадське харчування. У вечірній час працює світло-музичний фонтан, який став окрасою Аркадії. Від одеситів можна почути, що «Аркадія вже не та», але вона сучасна, європейська і багатьом стала цікавою зараз.

Не можна не згадати про старовинну частину міста — Молдаванку. Якщо пройтись вуличками, зазирнувши у дворики, то там вирує інше життя, незвичайне, колоритне. Там немає вичепурених та розфарбованих будинків, вишуканості, але в них є душа. Більша частина будинків у центрі міста була зведена ще до революції, практично усі одеські подвір'я живописні, зачинені, кожне подвір'я — фортеця. Вікна виходять на двір, навкруги височіють забори. Ще з давнини більшість вулиць не замощені бруківкою, будинки переважно двоповерхові та приватні, вапнякові чи з глини. Вони багато років залишаються майже незмінними. Із вікон лунає неймовірний одеський говір, відчуваємо аромат смаженої риби, висить білизна, та чоловіки грають у доміно. Ось тут і зосереджений унікальний колорит Одеси, неповторний шарм.

Одеса — це місто гумору та сміху. Цим місто славиться на весь світ. І тільки одесити так широко святкують День гумору та сміху. Зараз через війну це свято не доречне. Але я впевнена, що назабаром поновляться всі свята і Одеса заживе, як і раніше: весело і безтурботно.

Одеса — найкраще місто в Україні! Одеса — найкраще місто на Землі! Одесити — справжні українці!

Інна ВОРОНЮК

*учителька української
мови та літератури
Одеського ліцею № 1
ім. Н. П. Бистріної*

ОДЕСА — НАЙКРАЩЕ МІСТО УКРАЇНИ

*Одеса — місто понад морем.
Із берегів його простори
такі безкраї і чарівні.
Одесі — як морській царівні,
що квітне, вийшовши на сушу,
весь світ давно довірив дружбу.*

Надія Дичка

Одеса — це не просто місто на карті, це цілий світ, сповнений сонця, моря, душевного тепла, особливого аромату і настрою. Як перлина, що блищить на узбережжі Чорного моря, Одеса завжди була і залишається символом гостинності, свободи й гумору. Це місто, де кожна цеглина дихає історією, кожна вулиця розповідає свої легенди, а кожен одесит — неначе персонаж із книжки, написаної з любов'ю до життя.

Заснування міста Одеси наприкінці XVIII століття стало початком великої історії. Вона немов фенікс злетіла з порогу диких степів і перетворилася на блискуче портове місто. Колись тут

шуміли каравани, а сьогодні сюди приїжджають туристи з усього світу й зачаровані красою легендарного колоритного південного куточку України. У місті немає жодної вулиці без історії створення, що завжди зачаровує не лише туристів, а й корінних одеситів. Одеса завжди була оточена міфами, а мова, жива і неповторна, стала мемом Південної Пальміри. «Мова одеська — плавна і слизька, як прованська олія, з легким букетом помаранчевої шкірки», — писав у середині XIX сторіччя публіцист і громадський діяч Осип Рабінович. У цій фразі багато любові до одеського говору, але є й трохи іронії — без цього в Одесі ніяк. Кажуть, що сміх продовжує життя, тому в нашому місті все відбувається з усмішкою. Так перше квітня стало символом свята гумору — Гуморина. Що може бути краще, ніж щирий доброзичливий сміх? Він лунає в місті скрізь, але його потрібно навчитися чути. Разом з одеською особливою мовою є особливим і сміх. Веселі історії разом із сумними розлилися по всюди. Чого тільки не почуєш: про створення вулиць, зміну їх назв, легендарних осіб. Історія перейменування вулиць розкриває суть сучасної Одеси. Сучасне місто — це більше ста етнічних культур, а про історію вулиць і сьогодні говорять назви вулиць. Наприклад, вулиці Єврейська та Болгарська бережуть пам'ять про колоритних мешканців. Вулиці Велика Арнаутська та Мала Арнаутська нагадують про албанців, які створювали перші крамниці, заводи, майстерні та ательє. Французький бульвар звуками бруківки шепоче про блогородних і заможних французів, про розкішні маєтки і паркову частину міста. Важливо не забути і про Грецьку вулицю, де благородство і аристократизм просякли кожен камінчик. Місто, яке завжди було відкрите для всіх, тепер не просто оберігає свою історію, а активно пише її заново, віддаючи шану героям, які стояли на захисті і зараз боронять Україну. Під синім небом і солоним бризом Чорного моря вулиці Одеси нагадують довгі нитки життя. Пройдіться Дерибасівською, і ви відчуєте, як відлунує сміх поколінь. Це місто неначе оповідач, який своїми вузькими двориками, старовинними балконами і трамваями малює перед вами справжню українську мозаїку. Так Юрій Яновський згадував, що потрапив до Одеси «юним захопленим горобцем», а його роман «Майстер Корабля» — це гімн молодості й любовне освідчення місту, що

попри тисячолітню історію, ніколи не старішає. І повірте, згадка про таку сиву давнину — це чистісінька правда, адже персонажі біжать на роботу й побачення тротуарами, вкритими закам'янілою лавою вулкана. Річ у тім, що Хосе Де Рібас (адмірал, що відбив місто в турків і на честь якого названо вулицю Дерibasівську) настільки любив Одесу, що вирішив вимостити її бруківкою з магми Везувію. Тож кожен камінець доправляли сюди прямісінько з його рідного Неаполя.

Одеса — це не просто місто, це метафора самої України. Вона як мати, що простягає руки до своїх дітей, усіх: від простого рибалки до поета. Портові крани тут бачать не лише вантажі, а й мрії тисячі людей, які приїжджають сюди в пошуках щастя. «Одеса-Мама», бо часто, змінюючи місце проживання, люди знаходять у місті рідні аромати чи мелодії, залишаються тут, будують дім, вплітають в історію міста традиції інших народів. Тут можна побачити і доторкнутися до культури різних країн, тут вільно відчують себе всі, хто має добре серце і відчуває красу, хто може фантазувати і критично мислити, хто вміє будувати будинки і зображувати перехожих на полотні, хто смачно варить каву і гарно водить тролейбус, хто пече хліб чи продає рибу на «Привозі». Головне багатство Одеси — це її люди. Одесити — це більше ніж просто мешканці, це справжній культурний феномен. Їхній гумор — це зброя, їхня винахідливість — спосіб виживання, а їхня гостинність — спосіб життя.

Починаючи від засновників міста, наприклад міський очільник Григорій Маразлі, до речі, грек за походженням, за час свого керування містом не лише занурював місто в грецьку культуру, а й збудував перші бібліотеки, театри, школи. Парк імені Т. Г. Шевченка, заснований за наказом Маразлі, став не лише осередком відпочинку, а й гордістю нашого міста. Згадаймо і про Художній музей, спадок якого є не тільки надбання міста, а й художників всього світу. Меценатство і благодійництво — це те, що є в повітрі міста, в ароматі моря, у звуках вулиць. Це передається від одного покоління одеситів до іншого чарівним шляхом з більшою силою і глибоким почуттям любові до міста. Лише люди, які люблять своє місто, можуть розвивати в ньому все, що отримали у спадок.

Щоб зрозуміти наше місто, потрібно подивитись йому в очі, а очі ті — то душі громадян, які вдень і вночі, з року в рік малюють довершений образ привабливого курортного раю.

Сучасні одесити — це волонтери, які допомагають армії; лікарні, які під звуки сирени не залишають нікого в недугі; підприємці, які продовжують працювати навіть у найважчі години. Як море несе свої хвилі до берега, так і одесити несуть свою любов до життя крізь усі бурі й негоди. Упевнена, що цілком природним є доброзичливість місцевих жителів, готовність допомогти у будь-якій ситуації. Такі риси не з'являються просто так, вони виховуються, закарбовуються в родовому корінні, міцніють і розгалужуються, як вдало посаджене дерево. Хіба може бути поганим місто, де люди пишаються історією, шанують сучасників і дбають про нащадків?

Ні! Одеса — це місто, яке не стоїть на місці. Вона розвивається, стає сучасною, але зберігає свій шарм. Як художник, що дає нові кольори на старе полотно, Одеса з кожним днем стає кращою. Вона як пісня, що лунає на берегах моря. Це казка, в якій переплітаються історія і сучасність. Це люди, які знають, що означає бути одеситом, незважаючи на походження. Одеса — це Україна в мініатюрі: сильна, красива, весела й незламна. І нехай це місто завжди залишається таким, яким ми його любимо, — яскравим, теплим і нескінченно рідним.

Одеса — це як восьме диво світу,
Ти справжній європейський, світлий дім,
Любов'ю поколінь людських зігріта,
То ж усміх Бога на лиці твоїм,
І рідне місто у серці моїм.

Галина МАЦИЧКО

*учителька української
мови та літератури
Одеського ліцею № 49*

МІСТО СВІТЛА Й НАДІЇ

Устим і Дзвінка вперше їхали поїздом «Чернівці–Одеса». Вони заплющували очі, але сон ніяк не приходив. Думки крутилися роєм, немов бджоли, літали по вагону. Яка вона, та Одеса? Коли вже настане довгоочікуваний ранок? Дітям із маленького, забутого Богом села, вона уявлялася як велика, незвідана заморська країна — така далека й прекрасна. Ранок зустрів їх гомоном міста.

Ось і Одеса! Величезний вокзал із високими арками, з гучномовця лунає теплий жіночий голос: «Одеса. Кінцева зупинка». А люду висипалося, мов гороху! Торохкотять валізи, хтось голосно вигукує: «Таксі!». А когось зустрічають родичі, бережно тримаючи в руках квіти. Якась усміхнена жіночка нав'язливо пропонує кімнату неподалік від моря... Діти стоять розгублені, але щасливі, бо перед ними відкрився новий, зовсім інший світ.

Як же сьогодні нестерпно пече сонце! Воно не схоже на домашнє: тут воно палюче, немов полум'я. Хотілося пити, і жага ніби обплутала маленькі тіла, але їм було байдуже. Головне — якнайшвидше на море. «П'ятий» трамвайчик мчить до Аркадії,

час від часу зупиняючись на поворотах. Французький бульвар зустрів їх чорною бруківкою, що виблискувала на сонці, ніби лакована. Величезні дерева створювали тунель прохолоди, зелень нависала важкими гілками, і навіть найменший вітерець приносив полегшення.

А ось і воно — море. Небо над ними розкинулося безкраєю синню, чистою, як розгорнутий атлас, лише подекуди — тонкими білими хмарками. Здавалося, що воно нахилилося ближче до моря, щоб злитися з ним десь на обрії. Сонце, яскраве та нещадне, горіло над головами, розпікаючи пісок і забарвлюючи хвилі в блискуче золото.

Синя далечінь, безкрая, хвилююча, заворює переливами зеленкуватих хвиль. Гарячий пісок м'яко пік босі ноги. Дзвенислава щиро посміхається, адже її мрія збулася. Устим захоплено дивиться на білосніжний корабель, що бовваніє вдалині, неначе з казки. Запах солоного моря огортає їх, і вони лащатся в обіймах цієї морської лавини. Накупавшись, вперше пробують рожеві креветки — смаколик, який здавався чимось недосяжним у їхньому селі. Ароматна пахлава, соковита кукурудза, смажені пиріжки на пляжі — усе це перетворювало звичайний день у справжню казку.

А завтра — Оперний театр! Маленькі рученята боязко торкаються до золотих поручнів, наче бояться зіпсувати цю красу. Величезні люстри, широкі сходи, червона доріжка під ногами — викликали захоплення й тремтіння. Вулиця Дерibasівська пригощає їх найсолодшим морозивом у світі. Стільки тут людей: усі засмагли, веселі, радісні. Одесити — з гумором, із незвичайною манерою говорити та спілкуватися.

Дітлахи трохи побоюються своїх сільських діалектів. Хтось із сусідських товаришів лякав їх, що в Одесі потрібно розмовляти російською, мовляв, модно. А як же їхній дід, із сивими вусами та козацьким чубом, що завжди вчив їх свого не цуратися й любити материну колискову?

Злетить час, і щаслива дітвора повернеться додому і на ставку, ловлячи карасиків, розповідатиме: це зовсім не так, що ніхто не розмовляє «нашою».

Устимко — герой! Щебетав українською дзвінко та весело. Йому однаковісінько було, раптом подумують, що він із села.

Хто ж, як не вони?! Їм дуже захотілося поїхати на славнозвісний ринок «Привоз». Куди там їхнім карасикам і окуням до камбали морської! Тут, як на Сорочинському ярмарку, лилася рікою жива народна мова — болгарська, гагаузька, молдовська... Але перлиною й родзинкою була наша — українська! Вона неповторна та найкраща! «От дідусь зрадіє, як розкажемо!» То була справжня Україна! Продавалися вінницькі грибочки, гуцульські кошики, львівська запашна кава, оберемки сухого звіробію та п'янкої м'яти з Карпат. Солом'яні брилі, дерев'яні соплі та розмальовані глиняні глечики. Дзвениславку брала гордість, коли вона запитувала продавців: «Що?», «По чім?» — рідною, своєю! Малі наспівували «Подольночку», очі світилися від щасливого дитинства!

У носі крутило від запаху смачної тюльки, яку, до речі, вони ніколи не любили. Хотілося страшенно спробувати холодного домашнього квасу. А ще тріщали від густого соку херсонські кавуни та пахли медові дині.

То була справжня Одеса, осяяна золотим сонцем та бразолійним кольором моря, зі своїми найкрасивішими українцями.

Минуло 29 років. Сьогодні, 19 листопада 2024 року, 1000 днів війни. Устим — полеглий воїн. Дзвенислава несе квіти з чорною стрічкою для невинно вбитих учора людей...

Одесо, ти сильна, ти вистоїш. Чорна від горя та пекучих ран, ти падаєш і знову встаєш, витираєш сльози й не здаєшся. Незламна українська Одесо! Ти віриш у дзвінкий плескіт морських хвиль, у веселий сміх дітей на гарячому піску. Небо над тобою знову стане мирним, прозорим, як тоді, у дитинстві. Квіти білої акації та фіолетової бруслини-форчуни обов'язково зустрінуть МИР. Сонячна, світла, зболена, але найкраща, нескорена Одесо, любимо тебе безмежно!

**Анжела
ПРОКОПЧУК**

*учителька української
мови та літератури
Одеського ліцею № 6*

**Твір-мініатюра
ДИТЯЧІ СПОГАДИ
(Майже одеський стендап)**

Нещодавно учениця 7-А класу Юрченко Мілана поділилася зі мною своїм віршем.

У південнім сяйві, де чайки співають,
Де хвилі смарагдові пісню звивають,
Стоїть Одеса — перлина землі,
Душа України, світло в імлі.

На Дерибасівській сміх розквітає,
Мелодія моря серця торкає.
Маяк Надії світлом горить,
А порт невтомно вітрила хрестить.

На Приморським бульварі легенди живуть,
Там сходи довгі донизу ведуть.

І вітер солоний, і гомін чайок,
Несуть в собі мрії малих діточок.

Одеса — це гумор і сміх, і любов,
Це пісня, що знову звучить крізь часу покров.
Вона обіймає, вона надихає,
І в серці навік слід свій залишає.

І я поринула в дитячі спогади...

Багато одеських традицій та звичаїв стерлись з пам'яті людей, немов пил при дорозі, і вітер їх розвіяв. Старші ще пам'ятають ці традиції, а от молодь все рідше до них звертається, бо боїться щось не так зробити, боїться помилитися...

Пам'ятаю свою тітку Аллу Гукович, яка мене називала «риба моя». «кицюня». Які слова! Сім'я Гуковичів жила біля Привозу, купалась у одеському колориті. Коли наші сім'ї зустрічались, то було що послухати!

Одного разу я була без настрою. Тітка питає:

— Риба моя! Що трапилось? Кицюню! Де твій настрій?

— А! Все погано!

Тітка образливо:

— Ти чому так погано ставишся до оточуючих?

— А чого вони мене оточують?

— А чого прийшла?

— За Ватманом.

— Він виїхав за Бетменом.

— Як в Одесі нема? Так буде.

— І що будемо робити? Пити чай? Без якого варення?

От і поговорили. Тітка мала сина Костянтина. Але він ніколи не був один. До нього постійно приходили то апетит, то натхнення, то триндець... Його потребами були: вода, кисень та кіт... Великий рудий кіт, який полюбляв гуляти дворами, що були біля нашого улюбленого «Привозу». Я думаю, дарма цю вулицю називали раніше Рибний ряд. А скільки було котів! Ви пам'ятаєте їх мордочки? Ви не пам'ятаєте їх мордочки, точніше ви не знаєте! Купували колись рибу — бички за 3 рублі? Такі сірі, плямисті? З великими товстими щокми? Отакі товсті були щічки

у котів, у всіх! Зараз немає таких котів і таких щічок! Є різні породи котів, а таких, як колись нема!

Одного разу мама спочатку пішла в овочевий ряд, а потім з повними сумками рушила у Рибний корпус купити бички. Вона любила їх смажити, а ми тут же їх з'їдали. Мама їла навіть хвостики...

Так от! Вона зайшла в один магазин. Там було двоє дверей: «Платно» та «Безкоштовно». Звичайно, вона зайшла в останні двері... І вийшла знову на Рибний ряд!!!

Дивиться: народу валом!

— Що трапилось? — питає.

— Нічого, але кожен бажає у цьому впевнитись.

Тут під'їжджає дядя Павло Вінницький у новому костюмі, відвіз маму додому... без риби.

— Павлусь, дякую, що підвіз, а хто тобі шив костюм?

— Майстер.

— Я розумію, що майстер, але хто він за професією? Костюмчик не так сидить на тобі. Заходь у гості, пообідаєш, — і тут почалась рекламна пауза: борщ з квасолею та товченим салом, картопелька з м'ясом, штрудель, пампушки з часником. Список можна було продовжувати довго.

— Дякую, Людочко, було дуже смачно. Я таки зрозумів, що погано живеться краще всього в Одесі.

— Так, але ти ще від життя не брав усе. Обирай найкраще. А ти гуляв центром міста?

— Ні, вже давно не був. Потрібно пройтись. Я заїду ввечері.

Вечір. Пахне смаленим. Ми, діти, були вже одягнені. Очікували маму. Дядько не витримував:

— Людочко! Скільки можна збиратись?

— Нерви у коробочку поклади.

— Подумай тільки, така краса!

— Може, і не краса, а пташку роблять пір'ячка. Останній штрих.

Увечері ми обійшли всі гарні куточки центру. «З ніг обвалились, — як сказав дядько Павло. — Вже дванадцята, а я не сплю. Нема слів».

В одеському трамваї було гамірно... Молодь розповідала веселі анекдоти, яких зараз не почуєш, знайомилась, розмовляли,

раділи життю. Більш старші люди робили зауваження, обмінювались спогадами про свою молодість. «Несподівано, як ви любите говорити!»

Так, початок цієї пісні нічого доброго не віщував, а посередині хмари спустились до грозового рівня. Було весело повертатись додому, половина вагону вже були знайомі, а через декілька зупинок вже всі стали друзями, чверть молоді до останніх зупинок доїжджала майже родичами. Зустрівшись зранку один з одним на зупинці, вітались, запитували, як справи, обмінювались газетними новинами, повідомляли, у якому магазині «викинули» товар у продаж чи вже домовлялись разом на вихідних піти на море...

Ми виїжджали на дачу в липні, у квартирі йшов ремонт, цим займались чоловіки, а жіночу половину сімейства з клунками вивозили відпочивати на Дачу Ковалевського: перед школою потрібно було оздоровитись. Пам'ятаю, зранку прокидаючись, бігали на море для того, щоб зробити зарядку, подихати йодом. А потім бігли снідати. Нас зустрічала мама:

— Сійте прямо, слухайте тихо, діти! А тепер їжте!

— Що це?

— Бутерброд з «докторською ковбаскою». А на обід у нас суп «с бітками та картопелькою», — відповіла мама.

— Ну прямо «свежодоставлена» радість.

— А тепер — на море!

А море — це окрема тема! Яке чудове, тепле! Одного дня з маленькими хвилями без водоростей, а другого — з великими хвилями та з водоростями, третього — буяв шторм. Ми ліпили з вологого піску замки, фортеці, будинки, обкладали камінчиками. Збирали «черепашки — ракушки», якщо були дірки — нализували на нитку. Ось тобі і буси!

А ввечері йшли до парку 411-ї батареї, де росли молоденькі дубочки, що рік тому були посаджені гарненькими рядочками. Зараз це вже високі стрункі дерева, між якими можна бродити і згадувати минуле. Як ми привозили своїх дітей, як вони бігали окопами, гралися, спускались з парашута, відвідували музей. Тепер вони захищають нашу матінку — Україну. Слава Героям!

Ольга КУЗНЕЦОВА

*учителька української
мови та літератури
Одеського ліцею «Гармонія»*

ДАРУНОК ДОЛІ

Для кожної людини місце її народження найкраще, навіть якщо нічим не примітне. А якщо це Одеса? Одеса, яка є унікальним містом, бо розташована між морем і степами; бо із звичайного портового міста перетворилася на справжню перлину; бо, ніби мати, прихистила під своїм дахом таких різних дітей — представників різних національностей; бо дала розвиток різним культурам; бо має неймовірно багату історію... Можна з упевненістю сказати: людина, яка народилася в Одесі, отримала в подарунок від долі щасливий лотерейний білет! Як власниця такого білета хочу розповісти про рідне місто крізь призму свого життя. Думаю, усі одесити мають схожі сторінки у своїх біографіях, тому багато що з моєї розповіді буде знайомим і близьким нашим містянам.

Моє дитинство пройшло в одному з «найстарших» і найцікавіших районів Одеси. Здогадалися, де саме? На Молдаванці! І виросла я в одному з «одеських двориків», якими так славиться наше місто. У нашому дворі, як і в багатьох інших, скупчилися будиночки з комунальними та самостійними квартирами, з па-

лісадниками та сарайчиками. Зранку й до пізнього вечора наш двір дзвенів голосами дітлахів, різних за віком та характерами. І лише деколи цей гамір переривався криками дорослих, що звали свої чада чи то їсти, чи то тепліше вдягнутися, чи то піти по хліб... Погодьтеся, вирости в одеському дворі — то вже щастя. А якщо цей двір знаходиться поряд із Староконкою — це вже, мабуть, щастя у квадраті! Окрім представників тваринного світу, до яких ми, дітлахи, навідувалися, як до своєї рідні, і мріяли бодай про якогось домашнього улюбленця (а не можна, бо комунальна квартира), ми мали змогу щовихідні відвідувати музей під відкритим небом — «барахолку». Відірватися було не можливо! Та це й не дивно! І досі тут можна натрапити на такі артефакти, яким би позаздрили не тільки одеські, а й світові музеї! А як цікаво було на екскурсіях дізнаватися про нашу «мікрорайонівську» історію: переселення молдаван, майстерні, ринок, де продавали коней, Дюківський сад...

Але є в Одесі, певно, найвідоміше та «найвизначніше» місце і для дорослих одеситів, і для маленьких. Це те, що найбільше вабить і гостей нашого міста. Так, це море! Похід на море (хоча для мене це спочатку була поїздка) мав особливий колорит. Бачу, ніби зараз: на кінцевій зупинці з усім необхідним «збіжжям» батьки, сестричка та я, як краплини в людській хвилі, потрапляємо до вагону «п'ятірки». Для мене завжди було дивом, як люди на інших зупинках могли заходити до трамваю, адже щільність його наповнення пасажирами досягала ступеню «оселедці в бочці»? Добряче виснажені такою поїздкою, ми врешті-решт діставалися до «Отради». Тепер вниз по сходах або по стежці вздовж них і... О, так! Це дійсно була втіха! Море ніколи не бувало холодним, навіть якщо зуб на зуб не попадав; качани й морозиво були найсмачнішими; а будувати замки з піску й прикрашати мушлями було найулюбленішим заняттям, коли в батьків нарешті виходило витягнути нас із води. Моря ніколи не буває забагато, тому, звісно, вечір наставав неочікувано, і ми, втомлені, але задоволені, вибиралися нагору по сходах, аби повторити нашу «оселедцеву» поїздку...

Мабуть, не лише моря, а й дитинства не буває забагато, але воно закінчується... Неподалік від «мого» пляжу знаходиться «мій» виш — Одеський національний університет ім. І. І. Мечни-

кова (за часів мого навчання був «державний»). Він є одним із найстаріших університетів України та займає одне з провідних місць у розвитку науки й культури в нашій країні. Пам'ятаю, як була вражена, коли дізналася, що ОНУ був єдиним серед вищих навчальних закладів України, який, перебуваючи в евакуації, продовжував працювати під час Другої світової війни! А в цей період в будівлях українського університету окупаційна румунська влада створила «свій» Одеський університет, і працювали й навчалися в ньому викладачі та студенти, які не змогли виїхати з Одеси. Після звільнення Одеси ОНУ відновив свою роботу вже в рідних стінах. А з 1991 року почалася нова сторінка в історії університету, і за високі досягнення в галузі освіти й міжнародного наукового співробітництва ОНУ отримав запрошення до Європейської асоціації університетів, а згодом і до Світової. Наступного 2025 року Одеський національний університет святкуватиме 160-ту річницю від свого заснування. Цікаво, правда? І навіть така стисло викладена історія навчального закладу дає чітке уявлення про його значущість, а для одеситів ще, так би мовити, про «статусність» і престижність. Але мене приваблювало зовсім не це. І вступала я не на престижний юридичний факультет чи факультет романо-германської філології. Чому ж, запитаєте ви, мною було обране саме українське відділення філологічного факультету?

До нього мене привела стежка аж із Хмельниччини, з села, де народилася моя матуся, в якому я щоліта два-три тижні гостювала в бабусі. Мені дуже пощастило бути дотичною до того «сільського світу», якого одесити в якомусь там поколінні просто позбавлені. Скрізь гарно-зелено, ніби в казці, навіть тин уздовж бабусиноного города був «живий», зеленів яскраво-зеленим листячком. А яке захопливе відчуття мене огортало, коли виходила «в беріг» і в поле! У мене виростали крила! «Вони, ті крила, не з пуху-пір'я», а з любові до цього простору, травички, до дрібненьких таких блакитних квіточок, що росли біля річки, до верб, що схилили свої коси над струмком під бабусиним городом. У цьому ж «сільському світі» я навчилася літати «на крилах пісень», народних українських пісень, які й дотепер мене супроводжують: слухаю, співаю вдома, буває — учням на уроках, колись була можливість співати в аматорському хорі, а ще пощас-

тило слухати «живе» виконання хору ім. Г. Верьовки. І саме там, у бабусиному селі, українська мова стала моєю рідною. А ще ж яка мова, жива, народна! У дитинстві інтригувала незвичайними словами друзів-одеситів, а зараз «сиплю» такими рідними для мене діалектизмами на уроках: слоїк, кварта, папірка, камізелька... Вважаю, що саме завдяки тому, що в дитинстві була можливість вбирати в себе цю «народність», до мене рано прийшло усвідомлення й відчуття того, що я українка... «Поїдеш у свій Гадес, а я знову чекатиму цілий рік!» — бідалася моя бабуся.

Так, моя бабусенько, уже час повертатися зі спогадів у мій «одеський світ». Студентські роки — це мій неоціненний скарб. Це ще більше усвідомлення себе як українки, це захват від приналежності до такого великого народу, це щастя жити саме в Україні. Безмежно вдячна своїм викладачкам і викладачам. Талановитим, високоосвіченим, висококультурним (і це аж ніяк не залежить від наукового ступеня). Вони відкрили для мене іншу Одесу. Одесу як осередок наукового і культурного життя.

За стінами мого навчального корпусу — красень Французький бульвар. Теж особливе місце нашої Одеси, маленького Парижа, як часто називали Одесу на початку ХХ століття. Колишній приміський район з маєтками відомих заможних громадян, до якого вела тоді Малофонтанська дорога, тепер є «атмосферним» місцем нашої красуні-Одеси. Тут знаходиться і чудовий Ботанічний сад ОНУ ім. І. І. Мечникова, і відомий Одеський завод шампанських вин, і легендарна Одеська кіностудія ім. О. Довженка. Історія моєї вулиці (так, уже кілька років мешкаю тут) настільки багата, що є навіть окрема екскурсія по Французькому бульвару, на якій я, звісно, побувала. Екскурсія присвячена одній вулиці! А що вже й казати «за всю Одесу»?! Здається, історію нашого міста можна пізнавати щодня...

Минуле... А що сьогодні? Ворожі ракети вражають мирне населення, руйнують домівки, знищують пам'ятки культури. Варто згадати, що історичний центр Одеси внесено до Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО, але це не зупиняє країну-агресора. Як і вся Україна, наше місто переживає велике потрясіння, але навіть під час війни намагається жити повноцінним життям. Працюють дитячі садочки, школи, вищі навчальні заклади. Це є особливо цінним у цей непростий час, адже всі, хто зараз навчає і вчиться,

працюють на майбутнє нашої держави. В одеських театрах даються вистави, у музеях проводяться екскурсії, просто неба влаштовуються культурно-розважальні заходи як для одеситів, так і для наших співвітчизників, яких наша Одеса-мама прихистила ой як багато! Також ми бачимо анонси нових українських фільмів, отже, і кінематограф працює. Цілком зрозуміло, що найбільш актуальними зараз є фільми саме про війну, про те, що найбільше болить. Але створюються фільми й інших жанрів, і вони, на мій погляд, теж важливі, бо допомагають хоч на короткий час ніби вистрибнути зі стресової ситуації. А чи відомо вам, що цього року й Одеською кіностудією було анонсовано зйомки фільму? Ідеться про кінострічку «Режисер», присвячену видатному українському письменнику й кінорежисеру Олександру Петровичу Довженку, зокрема одеському періоду його творчості. Я з цікавістю й нетерпінням чекаю виходу цієї кінокартини. Видатні постаті минулого, безперечно, своїм життєвим прикладом надихають нас, підтримують у скрутну годину, вселяють віру в краще майбутнє. Зараз для нас — це мирне майбутнє.

Ми — українці, ще й одесити, а значить отримали від долі щасливий лотерейний білет! Наше місто найкраще! Ми вистоїмо й житимемо в мирній українській Одесі!

**Оксана
КОВТУНЕНКО**

*учителька української
мови та літератури
Одеського ліцею № 15*

Я ОДЕСА!

*Те місто я бачив не раз уві сні,
Грайливе, солоне, ігристе,
Край чорного моря відкрилось мені
В квітучих акаціях місто
Край Чорного моря!*

Сергій Осока

Я Одеса. Два століття тому на Чорноморському узбережжі, серед пустельних та диких степів, розпочала я своє існування з невеличкого поселення, яке за турецького панування мало назву Хаджибей. Пригадується давня пісня:

Насіяли, нагоряли —
Нікому збирати,
Пішли наші чумаченьки
У Гадес гуляти.

Так спочатку народ називав мене, Одесу, після перейменування міста з Хаджибея. Під Чумацьким Шляхом везли на волах

українськими степами пшеницю в мою гавань, а потім поверталися додому з сіллю. Тому моя частинка була в кожному селі України. Я й сьогодні стою на катакомбах століть історії.

Любі мої, приїздіть до мене, і я відкрию вам усі свої секрети, про які ви можете тільки здогадуватися!

Чи знаєте ви, що в моєму археологічному музеї зберігається золота монета князя Володимира — перша золота монета Київської Русі?

А ще у мене на одному з будинків є найдовший у Європі балкон, який повністю та безперервно обрамляє будівлю на третьому поверсі.

Завітавши до мене, ви будете зачаровані найменшою площею світу — Площею Остапа Бендера, яка займає всього 5 м². Вона розташована на вулиці Дерибасівській довкола пам'ятника 12-му стільцю.

А любителі легендарних «Зоряних війн» на вулиці Стовповій зможуть побачити скульптуру одного із персонажів. Пам'ятник є єдиним у світі монументом на честь Дарта Вейдера.

На одній з моїх вулиць знаходиться скульптура Стіва Джобса, вона, до речі, оснащена пристроєм, який роздає wi-fi.

Чи знаєте ви, що саме в Одесі на вулиці Маразлієвській свого часу проживав один з найвідоміших пацієнтів Зигмунда Фрейда — «Людина-вовк».

А ще в мене є одна з найбільш непостійних вулиць — це Академічна вулиця. За своє існування вона змінила назву аж 9 разів!

Майже по всій Одесі машини їздять за правосторонніми правилами, однак на Італійському бульварі та у Високому провулку діють лівосторонні правила руху транспорту.

А ще, уявіть собі, в Одесі була введена власна порода собак під назвою Одіс. Назва її означає: Одеська Домашня Ідеальна Собака. Собака має дуже енергійний темперамент та надзвичайно життєрадісна. Ну справжня одеситка!

Мої пляжі приваблюють не тільки відпочивальників, а й мисливців за коштовностями, які можуть знайти після закінчення сезону в піску до 2 кілограмів коштовностей.

За сто років моя легендарна кіностудія випустила майже 700 фільмів, і частина з них стала кіношедеврами. Сьогодні тут

функціонує музей, де можна побачити реквізити найвідоміших фільмів.

Я можу похизуватися, що історичний центр міста входить до Основного списку об'єктів Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО як територія, що відображає мультикультуризм, який має свої атрибути в топоніміці та архітектурі.

Та ще, уявіть собі, в Одесі є власний бандитський жаргон. У часи розгулу бандитських угруповувань вони винайшли свою мову для того, щоб поліція не розуміла, про що вони говорять.

Ну і як же без одеської кухні! О, це симбіоз стількох кухонь: єврейської, української, болгарської, молдавської, грецької... «Цимес», «синенькі», «вертута», «форшмак», «плацинда», «битки з тюлечки»... Смакота! Просто «пальчики оближеш»!

Одесити... Це особливий народ! Кажуть, що вони народжуються з усмішкою на вустах. Іронічні та гостинні, веселі та підприємливі, здається, у них заняття бізнесом — у крові. Діалоги одеситів — це живі анекдоти! А ще вони відповідають питанням на питання. О ні! Вони з вас не глузують, це їх стиль життя, по якому вони йдуть легко та з іронічною усмішкою. Гумор супроводжує одеситів повсякчас. Недаремно саме в Одесі проводився щорічний фестиваль гумору та сатири — Гуморина.

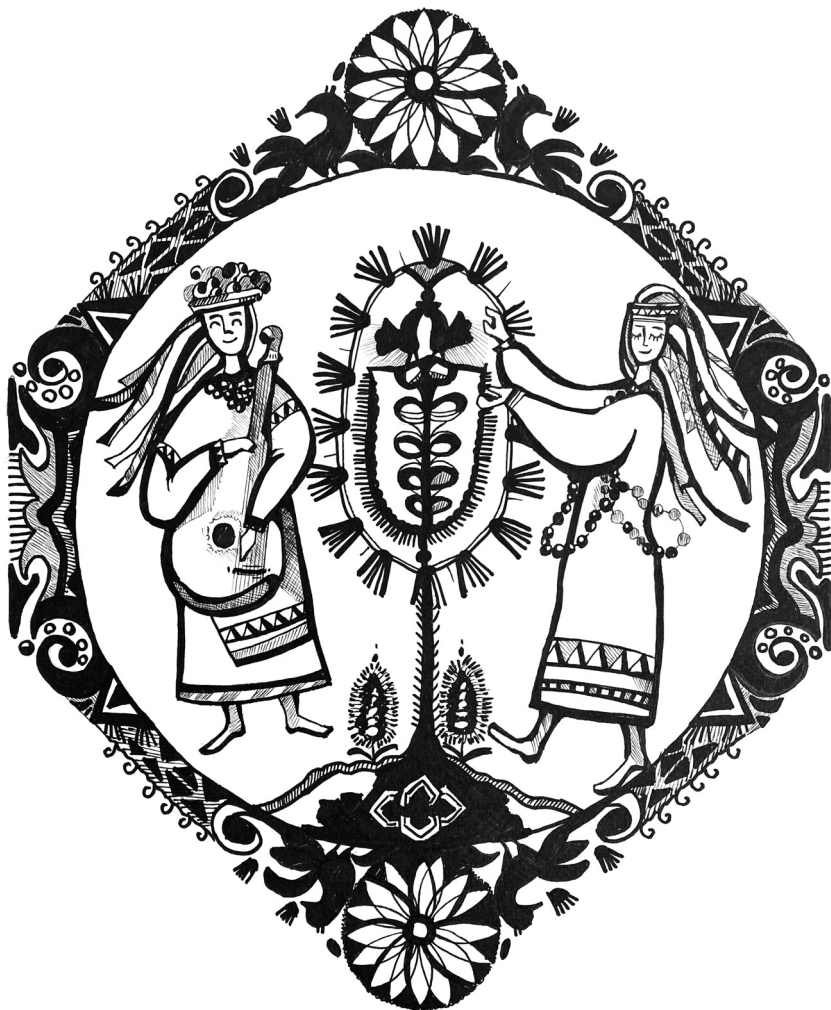
Мене люблять за особливий колорит Привозу, дивовижну старовинну архітектуру, затишну атмосферу невеличких двориків. Я тішуся, коли одесити та гості міста без поспіху гуляють по бруківці моїми вуличками, обрамленими акацією, а кварталами лине пісня музикантів з Дерибасівської.

Моя перлина — це, звичайно, Чорне море. Скільки спогадів, легенд, пісень та творів художньої літератури пов'язано саме з ним! І це не дивно, адже яке ж одеське літо без моря. Воно заспокоїть, зачарує та обніме хвилями, знімаючи втому.

Ось така я, привітна і сонячна, гостинна і смішна. Я місто-казка і місто-мрія. Місто спогадів та сподівань багатьох людей, розкиданих сьогодні по світу. А ще я чиясь мрія! Мрія повернутися додому та під мирним небом України збиратися, як раніше, усім двором та співати пісні про цвіт акації...

Важкі сьогодні часи... Ворог скрегоче зубами та хоче привласнити мене, знищивши все живе довкола... Щодня я чую звуки ракет та дирчання клятих дронів. Моє серце розриває плач

невинних людей та мовчання тих, хто вже на небі... Але я вірю: настануть часи, і я скину камуфляж та з гордістю одягну святкову вишиванку, зустрічаючи Перемогу! Хай чує весь світ мій крик: «Одеса — це Україна!». Хай живе Одеса! Слава Україні! Слава Героям, які мене бережуть для наступних поколінь!

Світлана ВІЗІРЕНКО

*учителька
зарубіжної літератури,
заступник директора з НВР
Одеського ліцею № 16*

У СУЗІР'І ОДЕСИ

*Чорне море омиває з півдня берег України.
Сяє там під небокраєм місто — чарівна перлина.
Грає вона аж до сонця трьома барвами яскраво:
героїчним, суть, червоним, чистим —
білим, жовтим жвавим...*

Чеслав Віршинський

Одеса — це місто моєї душі, це мій дім, мій світ, мій шматочок щастя, який я ношу з собою, де б я не була. Звуки її вулиць, запахи моря, смак одеської кухні, щирі усмішки людей — усе це складається в унікальний мозаїчний портрет міста, яке я називаю рідним. Ще дитиною я блукала вузькими вуличками старої Одеси, була зачарована розкішністю архітектури, вічним шумом моря і солодким смаком морського повітря. Одеса — це місто, де життя кипить нестримною енергією, де кожен день наповнений непередбачуваними пригодами.

Одеса — серце України, що б'ється в ритмі моря! Одеса — місто-порт на північно-західному узбережжі Чорного моря. Це

третє за величиною місто України після Києва і Харкова, головний промисловий, культурний, транспортний, науковий і курортний центр Північного Причорномор'я.

Одеса — унікальне українське місто на березі Чорного моря, відоме в усьому світі. Його унікальність — географічне положення, мультикультурність, поєднання культур і традицій різних національностей, портове місце, власна унікальна міська культура... Формування Одеси як багатонаціонального міста знайшло своє відображення у виникненні етноконфесійних храмів. З Одесою історично пов'язані біографія та творчість сотні видатних письменників, музикантів, учених. Однак і сама Одеса знайшла своє відображення в багатьох літературних творах, ставши не лише відомим містом, а й колоритним художнім образом. Місто стало відомим на весь світ та набуло немало поетичних назв: «Південна Пальміра», «Перлина Чорного моря», «Одеса-мама», «Посмішка Бога», «Чорноморська столиця». Вона цікава, колоритна, багата на унікальні пам'ятки архітектури.

У 2019 році ЮНЕСКО внесло Одесу до списку креативних міст світу в галузі літератури. Крім того, Одеса є батьківщиною вітчизняного футболу і загальноновизнаною столицею гумору. Саме тому Одесу часто називають «не першим, але й не другим містом країни».

Сучасна Одеса — це промисловий, транспортний, освітній, науковий і культурний центр Півдня України, а також відомий туристично-рекреаційний центр. Одеса пишається здобутками своїх талановитих науковців та вчених, досягнення багатьох з яких відомі в усьому світі. На території сучасної Одеси функціонує багато закладів вищої освіти, половина з яких має статус «національний». Великий науково-технічний потенціал міста — академії, університети, інститути, науково-дослідні інституційні структури, професійно-технічні коледжі та училища. Усе це дозволяє щороку готувати кваліфікованих фахівців, наукові та робітничі кадри за широким спектром спеціальностей та напрямків.

Одеса — одне з трьох міст України з найбільшою кількістю об'єктів, що є культурною та історичною цінністю. Архітектура є безцінним надбанням Одеси й відображає історію та багатогранну культуру міста.

Тисячі туристів і відпочивальників! Окрім пляжів, що, безумовно, приваблюють своїми краєвидами, є ще багато цікавих місць. Родзинкою і, мабуть, символом міста залишаються легендарні Потьомкінські сходи, з яких відкривається неймовірна панорама на порт і море. Славетні Потьомкінські сходи — це своєрідний символ міста, завдяки спорудженим пандусам та переходам мають виходи до моря, на Новий мол, на високому майданчику якого розташований будинок морського вокзалу. Розповідають, що саме на цьому місці 1794 року було закладено перші споруди Одеси. Пам'ятник Дюку де Рішельє, добре відома на увесь світ Дерibasівська — саме серце Одеси. Вона, як перлина з архітектурних шедеврів, приваблює і зачаровує безліччю кафе. А ще міський сад, торговельний центр «Пасаж». Ще одним дивом морського міста вважають театр опери та балету. Зовнішній фасад настільки величний і розкішний, що складається враження, ніби будівля зійшла з якоїсь старовинної картинки. Ну і, звичайно, не можливо оминати Приморський бульвар. Одеські катакомби — це ще одне з найзагадковіших місць українського міста. Наявність розгалуженої мережі тунелів і лабіринтів під містом, які утворилися після робіт з видобутку каменю, додають ще більшої привабливості Одесі. Пам'ятник «Дванадцятий стілець» розташований в центрі міста на вулиці Дерibasівській.

Одеса відома своїм багатим культурним спадком і мальовничими краєвидами, завжди була популярним туристичним напрямком. Одеса — це не просто місто, це символ, це душа, це уособлення української гостинності, творчого духу! Вона — не просто «перлина, біля моря», а справжнє серце України, що б'ється в ритмі морських хвиль, пульсує енергією нескінченної творчості та запалює на своїх вулицях вогні щастя. Одеса — це вічне літо, що пахне солоною водою та квітковими ароматами вулиць. Одеса — місто сонця та нескінченного натхнення! Це місто, яке здатне закохати в себе з першого погляду, з першого запаху моря, з перших слів, які звучать в одеському діалекті. Це поєднання давніх традицій і сучасності. Тут зустрічаються різні культури, змішуються мова, звичаї, традиції.

Одеса — це місто контрастів, де вічний рух зустрічається зі спокоєм старовинних вулиць, де сучасний ритм життя переплітається з атмосферою минулого. Це місто, де зливаються море,

небо та земля, де кожна дрібниця — це кадр з великого художнього фільму. Саме Одеса виховала таланти, які світять на всю Україну, а може, і світ. Але не тільки культура робить Одесу найкращим містом України! Одеса — це місто моря, місто свободи, місто можливостей. Тут ми знайомимося з різними людьми, з різними культурами. Можна сказати, що це місто, яке не можна просто побачити, його потрібно відчутти. Відчутти його душу, його атмосферу, його ритм. Це поєднання давніх традицій і сучасного ритму, де неоготичні архітектурні шедеври зустрічаються з живим пульсом сучасного міста.

Одеса — місто гумору, воно наскрізь пронизане жартами та сатирою.

Одеса — це синтез культур, де українська мова плететься з одеським діалектом, а традиції різних народів змішуються в одну велику мозаїку. Це місто, де можна почути живі розмови на різних мовах світу, де кава пахне східними спеціями, а страви готують за рецептами, що передаються з покоління в покоління.

Одеса — це місто нестримної творчості і натхнення. З її вулиць вийшли неперевершені літературні та художні шедеври, а її театр, музика, кіно здобули світове визнання. Одеса — це місто, де натхнення б'є ключем з кожного куточка, де кожна вуличка оповідає свою історію, а кожен запах носить в собі дух творчості. Одеса — це місто вічного руху і нескінченного оживання. Вона приваблює до себе мандрівників з усього світу, які приїжджають відкривати для себе її таємниці, тому це місто назавжди залишається в серці кожного, хто хоч раз відвідав його. Вона змінює людей, наповнює їх енергією, учить жити в ритмі моря і відчувати щастя від кожного нового дня. Одеса — це не просто місто в Україні, це Україна, що б'ється в ритмі моря і наповнює світ своєю нестримною творчістю.

А ще — це справжній космополітичний центр, який вбирає в себе найкраще з різних країн і континентів. Не можливо уявити Одесу без її неперевершеного гумору, без її віртуозних розмов, де кожне слово є перлиною і де гумор переплітається з глибокою філософією життя. Одеські розповіді, анекдоти, прислів'я — це унікальна спадщина, яка передається з покоління в покоління і зміцнює особливий одеський дух. Але Одеса — це не тільки веселі будні і нестримна енергія, це ще й місто гли-

бокої душі, що зберігає в собі спогади про складнощі і трагедії минулого про великі перемоги та героїчні вчинки.

Це місто, де ти завжди відчуватимеш себе вдома, навіть якщо ти приїхав туди вперше. Одеса — це місто, яке завжди збереже частинку твоєї душі. І, хоча можливо знайти багато інших чудових міст в Україні, я переконана, що Одеса — це місто, яке особливе по-своєму!

Сьогодні, коли Одещина зазнає загрози ракетних ударів ворога, дуже важливо зберегти цю спадщину для наступних поколінь. Порятунком та збереження архітектурної спадщини Одеси стали одним із головних пріоритетів влади і одеситів спочатку війни. Одеса залишилася вірною своїм традиціям та звичаям. Це місто, яке завжди славиться своєю самобутністю та гостинністю, сьогодні пишається своєю єдністю. У всі часи, незалежно від національності, одесити вміли боротися за свої права і свободи, об'єднуватися задля захисту свого рідного міста і країни.

Місто сильних та вільних людей наразі згуртувалося ще сильніше в боротьбі за демократію та незалежність України. Місто з неймовірною історією, європейським духом та цінностями залишається неповторним українським містом, де живуть неймовірні люди. Мешканці міста впевнені, що після перемоги України Одеса знову стане столицею підприємництва, культурною та архітектурною перлиною країни, сучасним європейським містом з унікальним неповторним духом у мирній і незалежній Україні.

Перлина біля моря, легендарна столиця Гумору — Одеса єдина така у всьому світі — багатогранна, гостинна, багатонаціональна й надзвичайна. Це наш рідний край, де виростили ми, наші батьки, тому ми маємо її любити та робити все можливе, щоб вона і далі процвітала!

Світлана ДОМУСЧИ

*учителька української
мови та літератури
Одеського ліцею № 100*

ТАКА РІЗНА, І ТАКА РІДНА...

Такі тривожні й неспокійні ночі, робота, діти, уроки, перерви, укриття, повідомлення батькам, щоб не тривожились, що в дітей усе гаразд, знов уроки, зошити... Іноді здається, що звичайна людина не може все це витримати. Але моє місто мене лікує від втоми та вигорання краще ніж професійний психолог.

Просто їду до моря, і шум хвиль, крики чайок, неймовірний запах водоростей огортають і заспокоюють, або гуляю вуличками та парками, й знову хочеться щось робити, рухатись вперед.

Мені пощастило жити в найпрекраснішому місті. Кожен куточок нашої Одеси — це історія, самобутність, неповторний колорит.

Чи Ви знаєте, скільки зелених локацій у нашому місті. Неймовірна кількість. Цікаве спостереження: багато одеситів гуляють тільки у своєму районі, у ближньому парку й не знають, яка краса чекає їх в інших місцях.

Так, у мене теж є свої улюблені місця, але сквери, парки, зелененькі вулички дослідила добре. Був період, коли ми щодня

виїздили на прогулянку в нове місце. То величний парк Перемоги пропонував нам довгий марафон усіма доріжками, то Кримський бульвар вражав своєю вишуканістю, то парк «Юність» наповнював легені свіжим морським повітрям, то відома на весь світ Траса здоров'я випробовувала наснагу, то затишний Старобазарний сквер давав прихисток у середмісті. Щоразу, коли згадую скільки емоцій дарують зелені легені нашого міста, розумію, наскільки прекрасна наша Одеса у своїх зелених шатах.

Але ж не тільки зелень є окрасою моєї Пальміри. Архітектура мов коштовні обладунки нашої незламної красуні. У центральній частині міста неможливо гуляти й не оглядатися на всі боки, а то й постійно піднімати голову. Кожен будинок, кожне вікно, кожен балкончик, барельєф, карнизи демонструють себе, говорять: «Я тут найкращий! Дивись на мене! Глянь, яка краса!» Щороку своїм учням пропоную прогулятися з рідними центром міста й відшукати цікавинку, щось не дуже відоме, про що не пишуть у туристичних путівниках: незвичні старі двері, ліпнину на фасаді, гарненький дворик тощо. І кожен рік знаходять щось нове. Можна написати не одну наукову працю, обстежуючи Одесу.

А скільки історії в кожній будівлі, скільки всього бачили наші вулиці, скільки таємниць приховують глибокі й довгі щупальця катакомб. До речі, коли думаю про катакомби, уявляю собі наше місто різнорівневим. На поверхні йде звичайне життя, щоденна рутинна тисячі одеситів, а в цей час під землею ніби існує таємничий казковий світ. Коли вперше потрапляєш вглиб одеських катакомб, то відчуваєш одночасно піднесеність, тривогу, трохи страху й шалену цікавість. Відчуття таємниці не відпускає. Хочеться годинами досліджувати ці темні коридори і тікати звідси якомога швидше. Так тепло й прохолодно, цікаво й моторошно. Але ж це та таємниця, яка є в кожній жінки і в нашої Одеси теж.

Та не тільки вишуканою може бути наша Перлина. Іноді вона шумна, гамірна, дивакувата, по-особливому колоритна. Хочете це відчути, то гайда на «Привоз». Ось тут ви й побачите нашу незрівняну Одесу-мату, ви почуєте її неповторну особливу говірку, гуморну, різку, напористу, грубувату, улесливу й самобутню. Разом зі свіженькими продуктами ви отримаєте цілу купу анек-

дотів, історій, міських легенд. Тут поєднані українська щира гостинність, єврейський бізнесовий підхід, східне традиційне торгування, південні насичені сонцем та овіяні степовими вітрами овочі та фрукти і, звісно ж, смаколики зі всього світу.

Є ще одне місце, де ви загубитесь та поринете в історію. Це Староконний ринок. Ось тобі справжній музей під відкритим небом. Довгі вулиці старої Одеси всипані різноманітним крамом. Хочеш, шукай щось цікаве, хочеш, просто прогуляйся та насолодись минулим, що дивитиметься на тебе зі столиків, картонок та простирадл.

Ну і, звичайно, наше море. Таке чорне, темне, але таке рідне. Безкрайній обрій, де море сходиться з небом. Кожного разу, коли дивлюсь на цей союз повітря і води, розумію, який безкінечний й величезний наш світ. Море наше таке різне. Жодного дня воно не повторило свої відтінки, свій настрій, свій характер. Й звучить наше одеське море по-різному, як оркестр, що наструює інструменти перед виставою.

Сьогодні море — мій психолог. Ці хвили знають так багато і так мало. Вони свідки найщасливіших моментів. І, на жаль, тепер ще й свідки того, що з нашим містом та нашими людьми зробила війна. Зараз наше море це і наш захист, і наша загроза. Вдивляюсь під час прогулянок у далечінь, і відчуваю, що там далеко, на іншому березі небезпека. Але хвили шепочуть, що все буде гаразд. І як психологу я вірю їм. І знову після важкого робочого дня їду на набережну відчутти заспокійливу пісню нашого моря.

Парки, вулиці, архітектура, історія, море — це все про моє місто, але найкращим його роблять наші незламні одесити.

Тільки в нашому місті відчуваєш гостинність домашнього рівня. Пояснюю: тільки ми всіх, хто приїздить до нашої Одеси-мами, змушуємо забути, що вони туристи, що вони в гостях. Тут кожен почуває себе як вдома.

В Одесі мирно проживають багато людей різних національностей, і всі поважають один одного. Немає місця возвеличення когось чи навпаки приниження. Усі однакові, усі одесити. Наша згуртованість, коли ми разом збирали пісок під пісню «Ой у лузі червона калина...», коли ми вантажили воду для наших сусідів миколаївців, коли ми допомагали переселенцям, які обирали наше місто своєю новою домівкою, коли розбирали вря-

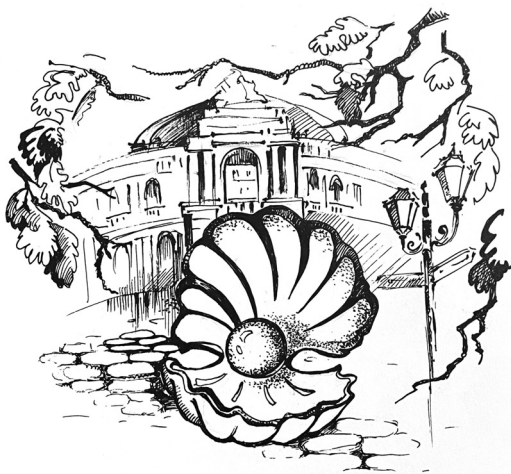
тованих песиків та котів, коли просто усміхаємось один одному, коли віримо в перемогу, допомагає всім нам. Ще ми здивували весь світ своїм опором та захистом державності. Наше місто почало звучати українською, відстоювати українське, боротись за нашу державність. Дуже класно зараз у різних куточках нашого міста чути українську мову. Ще кілька років тому я заздрила львів'янам, бо всі вони говорять українською, а сьогодні моя Одеса звучить так патріотично. Найкращі люди найкращого міста.

І наостанок хочу згадати пухнастий символ нашого міста — наших одеських котиків. А ви знали, що в Одесі котики визнані частиною екосистеми міста? Вони скрізь. Де б ви не гуляли, вас зустрінуть наші пухнасті містяни. Тож не гуляйте містом без пакетика корму в кишені.

А також обов'язково потрібно прогулятися котостежкою, де можна побачити цікаві скульптури котиків.

Отже, моє найкраще у світі місто, зручне, затишне, таке гарне у своїй історичній вуалі та сучасних вбраннях, у зеленому серпанку дерев, у пухнастій шубці з котиків, у звучанні трамвайних колій, базарного гамору та вуличної музики зі шлейфом найкращих парфумів свіжого морського бризу, з незламним духом вільних українців, не полишає байдужим нікого, закохує в себе і більше не відпускає.

Моя перлино Чорного моря, моя найрідніша Одесо!

ЗМІСТ

<i>Олена БУЙНЕВИЧ</i>	
Місто рідне, я живу тобою і для тебе	3
Передмова	5

ПОЕЗІЯ

<i>Антоніна ЛІПІНСЬКА</i>	
Моїй Одесі	7
Безцінний скарб	8
Одеса.....	10
<i>Ольга ДОЛГЕР</i>	
Моя Одеса.....	11
Славетний ринок.....	12
Гімн морського ліцею	14
<i>Інна ШУМОВЕЦЬКА</i>	
Пані Одесі	15
З любов'ю до Одеси.....	17
Прогулянка парком Перемоги	18
<i>Тетяна ЦИМБАЛ</i>	
Ранок в Одесі	19
Світанок.....	20
Одеський дощ	21
Засніжило.....	21
<i>Людмила ТКАЧУК</i>	
Я українка	22
Така вона, моя Одеса!	23
Одесо, ми йдемо!.....	26
<i>Світлана АНІСІМОВА</i>	
З любов'ю до Одеси.....	28
Одеські акації.....	29
Я вірю, мамо.....	29
Моя Одещина.....	30
<i>Ірина СЕРЕДА</i>	
Така вона, моя Одеса	31
Серпень-чарівник	32
<i>Ірина РУССВА</i>	
Така вона, моя Одеса	34
Одеський край	35

На правах реклами	36
Одеса — це Україна!	37
<i>Катерина МАРЧЕНКО</i>	
Одеса — це місто яскравих контрастів	38
<i>Лілія РАМАЗАНОВА</i>	
Така вона, моя Одеса	39
Одесити	41
Вибір одеського вчителя	42
Сцена української душі	43
Одеський порт	44
<i>Наталя ДЕЙНЕГА</i>	
Чарівна панна	45
Живи, моя Одесо!	46
<i>Оксана АНДРОЩУК</i>	
Моя Одеса	47
<i>Наталія ССБОВА</i>	
Одеса є і буде	49
<i>Вячеслав СЛІСАРЧУК</i>	
Одеса — місто чарівне	50
<i>Ольга ГУСТЕНКО</i>	
Одеське море	52
<i>Тетяна МЕЛЬНИЧЕНКО</i>	
Місто зиркає	54
18.11.2024. З болем про черговий ракетний удар по Одесі... ..	55
<i>Максим ТРУБНИКОВ</i>	
Одеса — мама	56
<i>Анна МАЛІЦЬКА</i>	
Моє місто	58
<i>Олена ОКЛЮК</i>	
Гармонія	60
Одеса — найкраще місто України	61
<i>Лілія ШОЛОМИЦЬКА</i>	
Освідчення в коханні	64

ПРОЗА

<i>Ольга ХІЛЬ</i>	
«Ти є — моя Одеса...»	67
<i>Наталія КОСМАКОВА</i>	
Місто із серцем моря, місто з очима неба	70

<i>Тетяна СЕЗЬКО</i>	
Моя Одеса — найкраще місто України	75
<i>Галина БОЙКО</i>	
Одеса — найкраще місто України.....	80
<i>Ірина БОЙМІСТРУК</i>	
Чи ти знаєш як-но зветься українських міст принцеса?.....	86
<i>Світлана ХРОНЕНКО</i>	
Одеса — найкраще місто України	90
<i>Ганна УСАЧОВА</i>	
Одеса — найкраще місто України	95
<i>Віра ДИМНІКОВА</i>	
Одеса — улюблене місто на березі Чорного моря!	100
<i>Тетяна ЧУКЛАНОВА</i>	
Одеса — місто мого дитинства	104
<i>Любов СУХАРЬКОВА</i>	
Живи, моя Одесо!.....	108
<i>Олена ПОДОПРИГОРА</i>	
Листи з Одеси... ..	112
<i>Лариса ПОРИВАЙ</i>	
Одеса — це особливий світ	117
<i>Антоніна БАЛДІНА</i>	
Моя Одеса!.....	119
<i>Вікторія ГАЙДАРЖИ</i>	
Одеса — найкраще місто України	128
<i>Інна ВОРОНЮК</i>	
Одеса — найкраще місто України	132
<i>Галина МАЦІЧКО</i>	
Місто світла й надії	136
<i>Анжела ПРОКОПЧУК</i>	
Твір-мініатюра Дитячі спогади(Майже одеський стендап)	139
<i>Ольга КУЗНЕЦОВА</i>	
Дарунок долі	143
<i>Оксана КОВТУНЕНКО</i>	
Я Одеса!.....	148
<i>Світлана ВІЗІРЕНКО</i>	
У сузір'ї Одеси	152
<i>Світлана ДОМУСЧИЛ</i>	
Така різна, і така рідна... ..	157

Т15 **Така** вона, моя Одеса : літературний альманах / упоряд.
О. О. Амеліна ; худ.: Н. В. Аксьонова, М. К. Довбишева. — Одеса : Астропринт, 2025. — 164 с. : іл.
ISBN 978—617—8515—75—1.

Літературний альманах «Така вона, моя Одеса» — друга збірка авторського колективу талановитих творчих педагогів міста, переможців і учасників міського проекту «Поезія єднає» та конкурсу професійної майстерності мовно-літературної галузі «РІДНОЮ МОВОЮ — ПРО РІДНЕ МІСТО».

Уже сама назва збірки говорить про найглибші й найтепліші почуття до свого рідного міста авторів, які люблять його, пов'язують з ним своє життя сьогодні й мріють про щасливе мирне майбутнє.

Альманах розрахований на широке коло читачів, а також може бути корисним для проведення уроків та виховних заходів.

Красно дякуємо нашим талановитим освітянам та читачам за увагу до цієї унікальної збірки.

Така вона, наша Одеса!

УДК 821.161.2-1/3

Літературно-художнє видання

ТАКА ВОНА, МОЯ ОДЕСА

Літературний альманах

Упорядник
АМЕЛІНА Ольга Олександрівна

Видано в авторській редакції

Завідувачка редакції *Т. М. Забанова*
Технічний редактор *Т. В. Іванова*

Формат 60×90/16. Ум. друк. арк. 10,25. Тираж 30 прим. Зам. № 192 (57).

Видавництво і друкарня «Астропринт»
65091, м. Одеса, вул. Разумовська, 21
Тел.: (0482) 37-14-25, 33-07-17, (048) 7-855-855
email: astro_print@ukr.net; www.astroprint.ua; www.stranichka.in.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 1373 від 28.05.2003 р.